

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU GRADA VALPOVA U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Procesi deagrarizacije i urbanizacije, odnosno industrijalizacije i tercijarizacije, zahvatio je i prostor Grada Valpova. U drugoj polovici 20. st. dolazi do snažnog razvitka konurbacije Valpovo - Belišće, i to zbog razvitka agrarnih djelatnosti, industrije, kao i terciarnih i kvartarnih djelatnosti. Ovaj je razvitak posebno utjecao na društveno-gospodarsku i fizionomsko-prostornu preobrazbu šireg područja. Unutar tog prostora došlo je do određene preobrazbe, a najjaču društveno-gospodarsku preobrazbu doživjela su naselja u blizini Valpova. Naime, industrijalizacija je urbano bazirana i tako pojačava polarizacijski razvoj i preobrazbu, dok su mogućnosti agrarnog iskorištavanja na ostalom području, zahvaljujući plodnom zemljištu, podržavala agrarnu komponentu. Ta je preobrazba, među ostalim, izražena prisutnom osovinom urbanizacije, koja se pruža od Osijeka prema D.Miholjcu, pa i dalje.

Pored županijskog plana, uvažavajući obveze i usmjerenja iz Strategije i Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske, ovim Planom je predložen cjelovit sustav prostornog uređenja koji bi trebao omogućiti daljnji razvitak Grada Valpova. To se postiže određivanjem: organizacije i namjene, te korištenja prostora, sustava središnjih naselja i razvojnih središta, gospodarskih i društvenih djelatnosti od šireg značenja, propisivanjem učinkovitih uvjeta korištenja, uređenja i zaštite prostora, prostornih uvjeta za razvoj infrastrukturnih sustava i gospodarenje otpadom, te osobitim vođenjem računa o sprečavanju nepovoljna utjecaja na okoliš. Konceptcija prostornog uređenja može se izraziti u nekoliko sljedećih točaka:

1. razvitak gradskog središta kao manjeg regionalnog (manjeg razvojnog) središta,
2. razvitak Ladimirevaca kao lokalnog inicijalnog (razvojnog) središta, uz očuvanje identiteta naselja,
3. povezivanje područja Grada Valpova kvalitetnim brzim prometnicama sa županijskim središtem,
4. modernizacija i unapređenje ostale prometne i komunalne infrastrukture,
5. poticanje osnivanja gospodarstvenih zona u razvojnim središtima,
6. razvitak turističke djelatnosti (lovstvo, ribnjačarstvo, ugostiteljstvo, šport i rekreacija, seoski turizam, jahanje i sl.),
7. restrukturiranje poljoprivredne proizvodnje putem okrupnjavanja posjeda, te stimuliranjem specijalizirane proizvodnje i proizvodnje zdrave hrane,
8. očuvanje vrlo vrijednih dijelova prirodne baštine i kulturnih dobara - aktivna zaštita u funkciji razvitka.

Osječko-baranjska županija osnaživanje prostorno-razvojne strukture temelji na povoljnoj mreži naselja, osobito manjih gradova, pretežito definiranim koridorima prometnica i glavnim poljodjelskim resursima Države. Prema razvojnom opredjeljenju Države razvitak ovog područja **"treba promatrati kroz moćnije i neposrednije uključivanje u srednjoeuropske gospodarsko-prometne sustave, kulturno unapređenje te unapređenje stanja okoliša."**

Temelj prostornog razvitka Grada Valpova čine postojeći i planirani koridori velike državne i međunarodne infrastrukture, planovi za višenamjensko korištenje voda Drave s kompleksnim uređenjem vrijednih poljodjelskih površina, bogatstvo šuma i usmjerenje na razvoj izletničkog, tranzitnog i lovnog turizma.

Demografski razvoj

Jedan od najznačajnijih čimbenika društveno-gospodarskog razvitka i korištenja prostora je stanovništvo. Ocjena demografskih prilika na području Grada Valpova ukazuje na demografske poremećaje, jer područje karakterizira demografska starost, što u budućnosti ne može osigurati niti jednostavnu reprodukciju stanovništva. Procjena je da će se u planiranom razdoblju ipak ostvariti minimalni porast broja stanovnika, te da će 2015. godine Grad Valpovo imati **12.500 stanovnika**, a samo naselje Valpovo **8.300 stanovnika**.

Razvoj mreže naselja

Na području Osječko-baranjske županije potencira se razvoj manjih gradova – kao što je i Valpovo (7.000-15.000 stanovnika) i usklađuje s razvojem mreže područnih i lokalnih središta.

Prostorni uvjeti za razvoj gospodarstva i društvenih djelatnosti

Temeljno opredjeljenje u razvoju gospodarstva je optimalno korištenje komparativnih prednosti i odgovarajuća disperzija gospodarskih sadržaja, uz izgradnju infrastrukture. Pri tome je poljoprivreda jedna od osnovnih grana koja treba predstavljati okosnicu razvitka gospodarstva Grada Valpova. Planom se stvaraju preduvjeti za razvoj poljoprivrede putem zaštite poljoprivrednog zemljišta i omogućavanja prostornih uvjeta za gradnju gospodarskih sadržaja u funkciji poljoprivrede. Planom su utvrđeni i uvjeti za zaštitu šuma kao osnove za razvitak šumarstva, a planiranom izgradnjom akumulacija znatno se povećavaju vodene površine koje predstavljaju resurs za razvoj poljoprivrede, energetike i rekreacije.

Zaštitom osobitih prirodnih vrijednosti i kulturnih dobara, uz bolje prometno povezivanje, osiguravaju se uvjeti za intenzivniji razvitak turizma. Mreža sadržaja društvenih djelatnosti usklađuje se s mrežom središnjih naselja, čime se stvaraju preduvjeti za podizanje kvalitete života.

Razvoj prometa i infrastrukturnih sustava

Planom se rezervira prostor za smještaj koridora prometne i komunalne infrastrukture državnog i županijskog značaja, koje su definirani dokumentima prostornog uređenja više razine. Tranzitni kolni promet bio je jedan je od ključnih problema Valpova, a naročito gradskog središta. Izgradnjom obilaznice na državnoj cesti D 34 prometni konflikti u gradskom centru znatno su reducirani.

Komunalna infrastruktura uključuje vodovodnu, kanalizacijsku, elektroenergetsku, plinsku i telekomunikacijsku mrežu. Obzirom na očekivanu dinamiku urbanog razvoja u narednom razdoblju investicije u komunalnu infrastrukturu uglavnom će se koncentrirati na povećanje standarda i poboljšanje razine opremljenosti pojedinih komunalnih sustava.

U skladu sa smjernicama razvitka prometnih sustava, planom se definira trasa brze podravske ceste Varaždin–Osijek–Ilok, a prediđa se i reafirmacija podravskog željezničkog prometnog koridora, koji ima europsko i državno značenje. Planiranom regulacijom rijeke Drave, te razvojem i izgradnjom riječnih pristaništa u Belišću realizirati će se opredjeljenje za intenzivniji razvoj riječnog prometa. Postojeća razina razvoja telekomunikacijskog sustava omogućava da se budući razvoj u većoj mjeri usmjeri na izgradnju telekomunikacijske osnovice za pružanje širokog skupa telekomunikacijskih usluga, te postizanju odgovarajuće tehnološke razine i standarda u zadovoljavanju potreba stanovništva.

Strateški cilj u razvoju elektroenergetskog sustava Hrvatske je uravnoteženje potrošnje, proizvodnje i prijenosa energije u svim dijelovima Hrvatske. U skladu s tim ciljem na području Grada Valpova se predviđa izgradnja termoelektrane. Strategijom prostornog uređenja utvrđena je potreba korištenja hidroenergetskog potencijala rijeke Drave, a izgradnjom planirane vodne stepenice kod Osijeka stvaraju se mogućnosti razvoja sustava navodnjavanja, nužnog za daljnji razvitak poljoprivrede.

Planom je predviđen daljnji razvoj vodoopskrbnog sustava, koji će se realizirati zaštitom i korištenjem postojećih te stavljanjem u funkciju novih izvorišta pitke vode, kao i daljnjim razvojem magistralne transportne mreže i distribucijskog sustava. Osnovni cilj koji se odnosi na intenziviranje realizacije odvodnih sustava jedan je od prioritarnih zadataka u razvoju infrastrukturnih sustava.

3.2. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

3.2.1. Organizacija prostora

Organizacija, namjena i korištenje prostora Grada Valpova temelje se na prirodnim obilježjima prostora, mreži naselja i infrastrukturnih sustava, utvrđenim prostornim mogućnostima, ograničenjima i ciljevima budućeg razvoja, očekivanom demografskom razvoju i utvrđenim osnovnim procesima gospodarskog razvoja. Dominantnu ulogu u organizaciji prostora čine središta i osovine urbanizacije, koji su istovremeno i središta i osovine cjelokupnog razvoja u prostoru. Za područje Grada Valpova to je grad Valpovo, koji se zajedno s gradom Belićem nalazi na podravskom pravcu razvoja Županije (Osijek-Valpovo-Belišće-Donji Miholjac).

Na području Grada Valpova uočava se nekoliko prostornih cjelina, te je prema tome usklađena i osnovna organizacija prostora kroz sustav središnjih naselja i razvojnih središta.

3.2.2. Osnovna namjena i korištenje površina

Na području Grada Valpova nalazi se 8 naselja. Procijenjeni broj stanovnika Grada Valpova 2015. godine ke 12.500, iz čega proizlazi prosječna (planirana) veličina naselja od 1.560 stanovnika, što odgovara prosječnoj veličini naselja u Županiji. Prostranim planom Županije stupnjevana su razvojna središta od razine većeg regionalnog središta do razine lokalnog središta, pri čemu je Valpovo manje regionalno (manje razvojno) središte jače razvijenosti. Istim je planom naselje Ladimirevci određeno kao lokalno inicijalno (razvojno) središte – naselje s više od 1.000 stanovnika.

U sjeveroistočnom prostoru Grada Valpova, u kojem se sjeku značajni županijski i državni prometni pravci (cestovni, željeznički i riječni), smješteno je naselje Valpovo. Prostor naselja Valpova ima urbani karakter: karakterizira ga relativno velika gustoća, koncentracija infrastrukturnih koridora (prometnih i komunalnih), proizvodnih zona, te ostalih urbanih funkcija. U sustavu naselja Valpovo zauzima središnje mjesto kao manje regionalno (manje razvojno) središte jače razvijenosti, kojem gravitiraju ne samo sva naselja Grada Valpova, već i središta ostalih jedinica lokalne samouprave Belišće, Bizovac i Petrijevci. Kao središte rada i uslužnih djelatnosti svojom blizinom utječe na razvoj i karakter preobrazbe rubnih prostora odnosno na funkcije i fizionomiju naselja u širem okruženju u kojem se formira mreža poticajno razvojnih središta.

Izgradnja mosta kod Belišća omogućava bolje prometno povezivanje i predstavlja poticaj razvitku ovog koridora dalje uz granicu prema Belom Manastiru. Za organizaciju prostora osobito značenje ima planirana namjena i način korištenja područja vrijednog krajolika uz rijeku Dravu. Ovo područje predstavljaju osnovu turističkog razvoja, a s obzirom na uvjete i način korištenja izdvaja se kao područje na kojima se ograničavaju zahvati u prostoru i štite prirodna obilježja prostora.

Prostor namijenjen poljoprivrednim djelatnostima, nalazi se između manje ili više urbaniziranih naselja, te zaštićenih i osobito vrijednih, pretežito šumskih i vodenih površina. Ovaj prostor je i u budućnosti funkcionalno čvrsto povezan s razvojnim središtima i osovinama razvoja, pri čemu se predviđa revitalizacija ruralnog područja uz jačanje lokalnih i područnih središta izvan osovine razvoja.

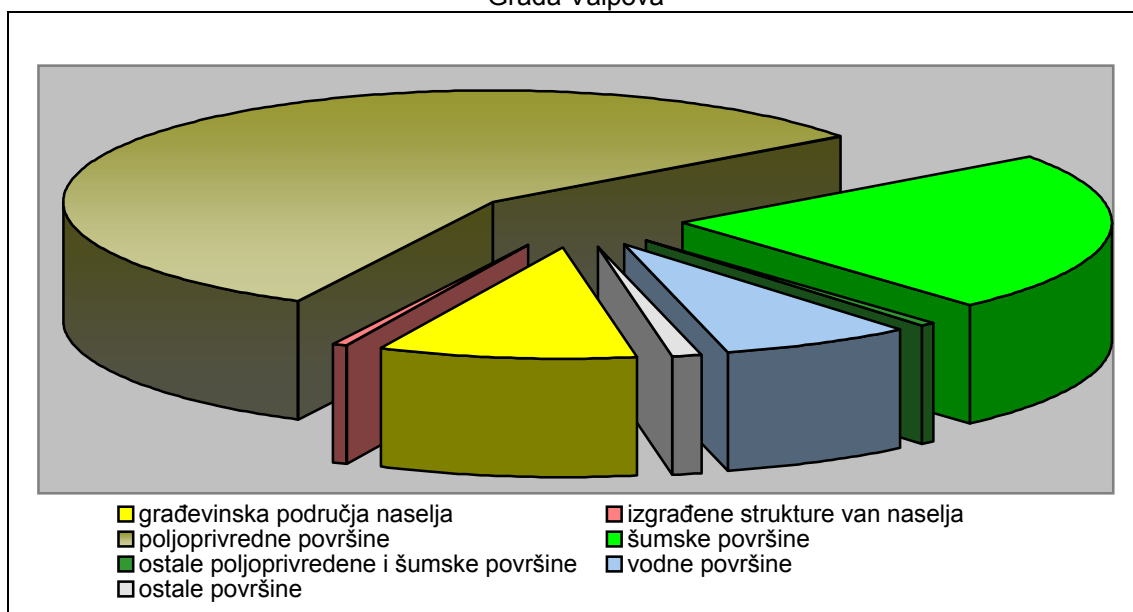
U skladu s temeljnom organizacijom prostora definirana je i namjena prostora. Prostornim planom se dio površina namjenjuje za izgradnju (naselja, proizvodne zone, turističko-rekreacijske i športske zone izvan naselja). Ostale površine definirane kao površine osnovne namjene, su poljoprivredno zemljište, šume i vodne površine, koje se u Prostornom planu strukturiraju u odnosu na vrste, bonitet i način korištenja.

Za konačno opredjeljenje u vezi korištenja rijeke Drave i njezinog priobalnog područja nužno je provesti opsežna daljnja istraživanja i vrednovanja, utvrditi koristi i štete od potencijalnih zahvata s ciljem usklađivanja potreba razvoja i zaštite ovog područja, o čemu treba provesti javnu raspravu i usklađivanje s Republikom Mađarskom.

U okviru površine građevinskih područja sadržane su površine naselja stalnog i povremenog stanovanja, i gospodarskih zona izvan naselja za koja su utvrđena građevinska područja. Površine eksploatacijskih polja utvrđene su na temelju podataka o površini postojećih eksploatacijskih polja.

U ostale poljoprivredne i šumske površine uključeni su i infrastrukturni sustavi te manje vodne površine. U površine vodotoka uračunata je površina rijeke Drave s VS "Osijek". Ostale površine navedene u tablici su utvrđene na temelju kartografskog prikaza br. 1. "Korištenje i namjena površina".

Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina
Grada Valpova

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

3.2.3. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina – tablica 3.

Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina Grada Valpova

redni broj	GRAD VALPOVO	oznaka	ukupno (ha)	% od površine Grada	stan / ha ¹ ha / stan ²
1.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA ukupno	GP	1.124,4	7,9	11,1¹
1.1.	izgrađeni dio građevinskih područja naselja		909,5	6,4	13,7 ¹
1.2.	neizgrađeni dio građevinskih područja naselja		214,9	1,5	58,1 ¹
2.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA ZONA POVREMENOG STANOVANJA ukupno	GP ZPS	83,1	0,6	150,4¹
2.1.	izgrađeni dio zona povremenog stanovanja		31,4	0,3	398,1 ¹
2.2.	neizgrađeni dio zona povremenog stanovanja		51,7	0,4	241,8 ¹
3.	IZGRAĐENE STRUKTURE VAN NASELJA ukupno		52,0	0,3	240,3¹
3.1.	gospodarska namjena - pretežno industrijska	I 1	5,0	-	-
3.2.	površine za iskorištavanje mineralnih sirovina - istražni prostor nafte i plina	E 1	-	-	-
3.3.	površine za iskorištavanje mineralnih sirovina - iskorištavanje nalazišta pijeska u rijeci Dravi	E 3	-	-	-
3.4.	športsko-rekreacijska namjena (vodeni športovi na rijeci Dravi)	R 5	-	-	-
3.5.	športsko-rekreacijska namjena (tenis centar) - tenis centar Ladimirevci I (R 4-1) - tenis centar Ladimirevci II (R 4-2)	R 4	3,0	-	-
3.6.	odlagalište otpada u Valpovu		34,0	0,2	-
3.7.	groblja (izvan građevinskog područja naselja)**	+	10,0	-	-
4.	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE ukupno	P	8.416,0	59,1	0,67²
4.1.	vrijedno obradivo tlo	P 2	6.150,0	43,3	0,49 ²
4.2.	ostala obradiva tla	P 3	2.266,0	15,8	0,18 ²
5.	ŠUMSKE POVRŠINE ukupno	Š	3.269,7	22,9	0,26²
5.1.	gospodarske šume	Š 1	2.609,0	18,3	0,21 ²
5.2.	šume posebne namjene	Š 3	660,7	4,6	0,05 ²
6.	OSTALE POLJOPRIVREDNE POVRŠINE ukupno	P4	76,2	0,5	0,006²
7.	VODNE POVRŠINE ukupno	V	1.044,6	7,3	0,08²
7.1.	vodotoci		250,0	1,7	-
7.2.	akumulacija – VS Osijek (plan)		680,0	4,8	-
7.3.	rukavci (mrtvaje)		114,6	0,8	-
8.	OSTALE POVRŠINE ukupno		160,0	1,1	0,013²
8.1.	površine infrastrukturnih sustava	IS	160,0	1,1	-
	GRAD VALPOVO ukupno		14.226,0	100,0	1,15²

¹ - prognozirani broj stanovnika 2015.g. - 12.500

² - broj stanovnika 2001. g - 12.327

3.2.4. Razvoj i uređenje prostora naselja - građevinska područja

Površine za razvoj i uređenje naselja određene su građevinskim područjima naselja. Unutar građevinskog područja razlučuju se neizgrađeni dijelovi predviđeni za potrebe daljnjeg širenja i razvoja naselja, te izgrađeni kompaktni dijelovi unutar kojih je predviđeno popunjavanje i dopunjavanje izgrađene strukture. Pod neizgrađenim površinama podrazumijevaju se površine građevinskog područja koje su zaposjednute sa sporadičnom izgradnjom ili bez ikakve izgradnje (zauzetost od 0-5%). Pod izgrađenosti građevinskog područja koje je prikazano u analitičkim tablicama, te informativno na kartografskom prikazu br. 1. "Korištenje i namjena površina" podrazumijevaju se izgrađene cjeline i kompaktni dijelovi naselja (iskorištenost zemljišta iznad 80%).

Građevinska područja seoskih naselja predviđena su za pretežito stambenu izgradnju i to obiteljskim kućama manjih visina. Uz ovu osnovnu namjenu unutar ovih građevinskih područja predviđena je i izgradnja građevina drugih namjena (proizvodne, poslovne, ugostiteljsko-turističke, javne i društvene, športsko-rekreacijske, infrastrukturne i posebne namjene, te groblja).

Građevinska područja naselja utvrđivana su (koliko je bilo moguće obzirom na specifičnosti prostora) u skladu s obvezama iz planova šireg područja i ciljevima prostornog razvoja i uređenja ovog prostora, a u odnosu na demografske podatke, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja pojedinog naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina.

Analizom dosadašnjih demografskih kretanja uočena je tendencija sve većeg smanjenja broja članova po domaćinstvu. Prema tome, za očekivati je i smanjenje gustoće stanovanja u građevinskim područjima naselja, odnosno zauzimanja većih površina s manjim brojem stanovnika. S druge pak strane uočen je pad ukupnog broja stanovnika na nivou Grada, a samo u nekim naseljima je moguće predvidjeti daljnji porast broja stanovnika.

Također je izvršena i analiza izgrađenosti i iskorištenosti dosadašnjih građevinskih područja (zračne foto skice približnog mjerila 1:20.000, HOK 1:5.000, obilazak terena), te je zaključeno da su građevinska područja utvrđena dosadašnjim prostornim planom imala preveliku prostornu pričuvu za potencijalno povećanje broja stanovnika. Ovom analizom je utvrđeno da neizgrađene (nezaposjednute) površine unutar građevinskih područja iznose oko 36%, s time da je u Valpovu i Ivanovcima najmanja iskorištenost površina (46 %, odnosno 37%).

S obzirom na navedeno, utvrđeno je da građevinska područja nije potrebno proširivati u odnosu na ono koje je određeno Prostornim planom (bivše) Općine Valpovo, odnosno da **građevinsko područje treba smanjiti u odnosu na stanje iz 2002.godine.**

Određivanje površina građevinskih područja naselja Grada Valpova
(stanje 2001. godine)

N a s e l j e	Ukupna površina građevinskih područja prema PPO Valpovo ha	Neizgrađeni dio građevinskog područja prema stanju 2002. godine ha	Izgrađeni dio građevinskog područja		
			izgrađeni dio (2 - 3) ha	broj stanovnika 2001.	netto gustoća (4 / 5) m ² /st
1	2	3	4	5	6
Harkanovci	85,0	7,4	77,6	601	1.291
Ivanovci	97,0	35,9	61,1	490	1.246
Ladimirevci	203,0	50,2	152,8	1.662	919
Marjančaci	37,0	6,8	30,2	332	909
Nard	61,0	10,0	51,0	545	935
Šag	40,0	2,4	37,6	440	854
Valpovo	835,0	386,8	448,2	7.904	567
Zelčin	72,0	21,0	51,0	353	1.444
UKUPNO GRAD VALPOVO	1.430,0	520,5	909,5	12.327	737

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Određivanje površina građevinskih područja naselja
Grada Valpova (plan 2015. godine)

Naselje	Planirana površina građevinskih područja naselja prema PPUG Valpovo (ha)	Planirani broj stanovnika 2015. godine	Neizgrađeni dio građevinskog područja 2002.godine (7 - 4) (ha)	Povećanje ili smanjenje broja stanovnika 2001. – 2015. godine
1	7	8	9	10
Harkanovci	84,5	550	6,9	- 51
Ivanovci	70,0	450	8,9	- 40
Ladimirevci	176,3	1.650	23,5	- 12
Marjančaci	32,8	350	2,6	+ 18
Nard	58,5	500	7,5	- 45
Šag	39,3	400	1,7	- 40
Valpovo	600,0	8.300	151,8	+ 396
Zelčin	63,0	300	12,0	- 53
UKUPNO GRAD VALPOVO	1.124,4	12.500	214,9	+ 173

Postojećim dokumentima prostornog uređenja rezervirane su velike površine za građevna područja naselja. Bruto gustoća stanovanja (broj stanovnika po ha građevinskog područja naselja) bio je iznad 10 st/ha samo u naselju Šag (11,0 st/ha), dok je u ostalim naseljima ispod 10 st/ha (Valpovo-9,46 st/ha, Nard – 8,93 st/ha, Marjančaci - 8,97 st/ha, Ladimirevci - 8,18 st/ha, Harkanovci - 7,07 st/ha, Ivanovci - 5,05 st/ha i Zelčin - 4,90 st/ha), a prema stanju iz 2002. godine.

Dozvoljena površina građevinskih područja naselja prema PPOBŽ-u

Naselje	Izgrađena površina građevinskog područja ha	Dozvoljeno proširenje građevinskog područja na osnovu povećanja broja stanovnika prema PPOBŽ-u (10 x 6 / 10.000) ha	Dozvoljeno proširenje građevinskog područja na osnovu povećanja gospodarskih zona prema PPOBŽ-u (10 x 6 / 10.000) ha	Ukupna površina građevinskog područja naselja (11 + 12 + 13) ha	Dozvoljeno dodatno povećanje građevinskog područja za 25% prema PPOBŽ-u (14 x 0,25) ha
1	11	12	13	14	15
Harkanovci	77,6	-	-	77,6	19,4
Ivanovci	61,1	-	-	61,1	15,2
Ladimirevci	152,8	-	5,8	158,6	39,6
Marjančaci	30,2	+ 1,7	-	31,9	8,0
Nard	51,0	-	-	51,0	12,7
Šag	37,6	-	-	37,6	9,4
Valpovo	448,2	+ 23,3	-	471,5	117,8
Zelčin	51,0	-	5,4	56,4	14,1
UKUPNO GRAD VALPOVO	909,5	+ 25,0	11,2	945,7	236,2

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
O B R A Z L O Ž E N J E

Ostvarena površina građevinskih područja naselja
u PPUG Valpovo

Naselje	Sveukupna dozvoljena površina građevinskog područja prema (13+14+15) ha	Ukupna ostvarena površina građevinskog područja prema PPUG Valpovo ha	Planirana bruto gustoća stanovanja (17 / 8) st / ha
1	16	17	18
Harkanovci	97,0	84,5	6,5
Ivanovci	76,3	70,0	6,4
Ladimirevci	204,0	176,3	9,3
Marjančaci	39,9	32,8	10,6
Nard	63,7	58,5	8,5
Šag	47,0	39,3	10,1
Valpovo	589,3	600,0	13,8
Zelčín	75,9	63,0	4,7
UKUPNO GRAD VALPOVO	1.193,1	1.124,4	11,1

Kao zaključak, iz priloženih tabela je vidljivo da je:

- planirana površina građevinskih područja naselja Grada Valpova iznosi **1.124,4 ha**,
- planirana površina građevinskih područja naselja Grada Valpova je za **305,6 ha manja** u odnosu na postojeći Prostorni plan (bivše) Općine Valpovo,
- planirana površina građevinskih područja naselja Grada Valpova je za **68,7 ha manja** od površine građevinskih područja naselja koje bi se odredile sukladno odredbama Prostornog plana Osječko-baranjske županije.

Budući razvoj naselja temeljiti će se na njihovoj razini centraliteta, demografskoj strukturi (koja je u dijelu narušena posljedicama rata), mogućnostima građevinske obnove naselja, kao i mogućnostima osiguranja osnovnih komunalnih sustava (promet, vodoopskrba, elektroopskrba, plinska mreža i telekomunikacije). S obzirom na demografsku strukturu naselja nije realno očekivati da će se ovi procesi, bitno uvjetovani ekonomskim mogućnostima, u svim naseljima odvijati brzo i u skladu s potrebama i željama. Sigurno je da će to biti dugogodišnji proces, u kojem će se neka naselja, s obzirom na svoju strukturu, demografski i ekonomski potencijal brže razvijati i na taj način će postati nositelji gospodarskog razvitka. Prostorne pretpostavke, kojima će takav razvoj biti sankcioniran, osigurane su prvenstveno formiranjem granica građevinskih područja unutar kojih će se pojedina naselja razvijati.

Razvojni i demografski potencijali moraju biti jedan od glavnih kriterija za dimenzioniranje građevinskih područja naselja. Pri tome za dio naselja, za koja se ne očekuje demografski porast, građevinsko područje mora biti svedeno samo na izgrađeni dio naselja (bez planiranih proširenja), dok su samo za naselja s pozitivnim trendovima razvoja može planirati povećanje građevinskih područja na neizgrađene dijelove naselja.

Ukupno uzevši, kao rezultat aktualne situacije i realno utemeljenih razvojnih koncepcija građevinska područja moraju biti usklađena s odredbama Prostornog plana županije. U skladu s demografskim i gospodarskim pokazateljima potrebno je smanjiti površinu građevnog područja i to:

- preraspodjelom neizgrađenog dijela građevinskog područja,
- zadržavanjem izgrađenog dijela, uz smanjenje neizgrađenog dijela građevinskog područja,
- zadržavanjem samo izgrađenog dijela građevinskog područja naselja.

U sustavu naselja Grada Valpova dominira naselje Valpovo, u kome je koncentriran najveći broj stanovnika, kao i praktički svi gospodarski i središnji sadržaji. Trend koncentracije u zadnjih tridesetak godina je pojačan, jer je 1911. godine u Valpovu živjelo 57,6% stanovnika Grada Valpova, dok je prema podacima iz 2001. godine taj postotak iznosio 63,9%. U razvoju cjelokupnog područja potrebno je u budućnosti, uz daljnji razvoj naselja Valpova, stimulirati policentrični model, u sklopu kojeg bi se razvijala slijedeća mreža naselja:

- administrativno središte i manje regionalno (manje razvojno) središte jače razvijenosti
 - lokalno inicijalno (razvojno) središte
 - ostala važnija naselja
- **VALPOVO**
- LADIMIREVCI
- HARKANOVCI
- NARD

Ukupno uzevši, građevinska područja naselja na cijelom području Grada Belišća smanjena su u odnosu na ona koja su bila planirana Prostornim planom (bivše) općine Belišće i nalaze se u okviru preporuka koje je dao Prostorni plan Osječko-baranjske županije.

Brojčani prostorni pokazatelji

G_{bst} - bruto gustoća stanovanja
odnos broja stanovnika i površine građevinskih područja

$$G_{bst} = \frac{12.500 \text{ stanovnika}}{1.124,4 \text{ ha}} = 11,11 \text{ st/ha}$$

G_{nst} - gustoća stanovništva
odnos broja stanovnika i površine obuhvata prostornog plana

$$G_{nst} = \frac{12.500 \text{ stanovnika}}{14.266 \text{ ha}} = 0,88 \text{ st/ha (88 st/km}^2\text{)}$$

Centar Valpova – Osječka ulica (s pogledom na dvorac)

3.2.5. Razvoj i uređenje prostora izvan naselja

POVRŠINE ZA RAZVOJ I UREĐENJE IZVAN NASELJA

Površine za razvoj i uređenje izvan naselja manjim dijelom su određene za izgradnju, a većim dijelom kao negradive površine za potrebe poljoprivredne proizvodnje i gospodarenje šumama. Odredbama članka 42. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, br. 30/94, 68/98 i 61/00) određene su građevine koje je moguće graditi van naselja, odnosno građevinskih područja. To su infrastrukturne, zdravstvene i rekreacijske građevine, građevine posebne namjene, za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, te stambene i gospodarske građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, ali isključivo u funkciji obavljanja poljoprivredne djelatnosti. Dapače, neke građevine je moguće locirati isključivo izvan naselja obzirom na karakter djelatnosti koje se u tim građevinama odvijaju.

GP-ZPS – ZONE POVREMENOG STANOVANJA

U sklopu PPUG Valpovo identificirane su i određene posebna građevinska područja zona povremenog stanovanja, pri čemu su površine zona određene u skladu s odredbama PPOBŽ.

I 1 - GOSPODARSKA NAMJENA – pretežno industrijska

Na području južno od grada Valpova, uz cestu Valpovo-Harkanovci, nalazi se planirana lokacija klaonice, površine 5 ha.

E 1 - POVRŠINE ZA ISTRAŽIVANJE MINERALNIH SIROVINA (nafta i plin)

Na dijelu područja Grad Valpovo određen je prema posebnim propisima istražni prostor mineralnih sirovina (nafte i plina).

E 3 - POVRŠINE ZA ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA

Obzirom da je planom predviđena izgradnja važnih prometnih pravaca, bit će za njihovu izgradnju potreban građevni materijal, a to je prvenstveno pijesak. Stoga se području Grada Valpova rijeka Drava određuje za eksploataciju pijeska (E3) na čitavom toku kroz područje Grada Valpova.

R - ŠPORTSKO-REKREACIJSKA NAMJENA

Najvećim dijelom športsko rekreacijske zone nalaze se unutar građevinskog područja pojedinog naselja. U ruralnim naseljima, to se odnosi većinom na travnata nogometna igrališta, dok su ostali športsko-rekreativni sadržaji predviđeni uz školske građevine. Planom je predviđena mogućnost izgradnje športsko-rekreativnih središta i van građevinskog područja uz vodne površine (vodotoci, rukavci i akumulacija) za športove na vodi (kupališta, športska i rekreativna plovila i sl.). Kao izdvojene lokacije označeni su dva teniska centra u Ladimirevcima (R4), a kao moguća lokacija za športove na vodi označena je površina akumulacijskog jezera za VS Osijek (R5).

IS - POVRŠINE INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Ove površine čine linijske (trase i koridori) i površinske infrastrukturne građevine državnog i županijskog značaja. Od najznačajnijih površina infrastrukturnih sustava jesu prostori rezervirani linijske infrastrukturne građevine: ceste, željezničke pruge, kanali 1. do IV.reda i obrambeni nasipi s pripadajućim hidrotehničkim objektima.

+ - GROBLJA

Od postojećih groblja na području Grada Valpova predviđeno je proširenje groblja u Valpovu, te groblja u Ivanovcima i Harkanovcima, dok će se preostala groblja i dalje razvijati unutar postojećeg prostora. Gradsko groblje Valpova nalazi se na zapadnom ulazu u grad.

U tijeku je proširenje groblja prema jugu (s postojećih 3,0 ha na ukupno 6,5 ha) čime će dugoročno biti zadovoljene potrebe grada Valpova.

Pored Valpova, groblja postoje i u ostalim naseljima: Harkanovci (proširenje), Ivanovci (proširenje), Ladimirevci, Marjančaci, Nag, Šag i Zelčin.

P - POLJOPRIVREDNA TLA ISKLJUČIVO OSNOVNE NAMJENE

Najveći dio područja Grada Valpova otpada na poljoprivredne površine. Pod ovim površinama smatraju se oranice, vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade. Veći dio obradivih poljoprivrednih površina su vrijedna obradiva tla (P2), te je na njima predviđena samo izgradnja neophodnih infrastrukturnih linijskih objekata od značaja za državu i županiju. Preostali dio poljoprivrednih površina su ostala obradiva tla (P3).

Š - ŠUME ISKLJUČIVO OSNOVNE NAMJENE

Prema namjeni šume na području Grada Valpova su podijeljene na dvije kategorije: gospodarske šume (Š1) i šume posebne namjene (Š3). Gospodarske šume su predviđene za korištenje prvenstveno za proizvodnju drva i drugih šumskih površina. Zaštitne šume služe prvenstveno kao zaštita zemljišta i to vodnih tokova, erozionih područja, naselja, te gospodarskih zona. Pod šumama posebne namjene smatraju se šume unutar zaštićenog predjela prirodne baštine kao što perivoj uz dovrac u Valpovu, te park-šume Hrastik, Zvjerinjak, Dubrava, Topolje. Na području šuma, ovim planom je predviđena eventualna izgradnja infrastrukturnih građevina državnog i županijskog značaja, te građevina za potrebe športa, rekreacije, lova i vojske, ali samo ako to nije moguće iz tehničkih ili ekonomskih razloga planirati izvan šuma.

Prema podacima Hrvatskih šuma, na području bivše Općine Valpovo površina obrasla šumama iznosila je 3.245 ha (gospodarske šume 3.219 ha i šume posebne namjene 26 ha). Neobrasle šume imale su površinu 438 ha, a neplodne 135 ha. Ukupno je dakle površina šumslog zemljišta iznosila 3.818 ha.

P4 - OSTALO POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE

U ostale poljoprivredne i šumske površine ubrojene su manje rascjepkane obradive površine, neobradive površine, pašnjaci i manji šumarci-gajevi, neobrasle šume i neplodne šumske površine, te močvarne površine koje se ovim planom i dalje zadržavaju radi zaštite identiteta vrijednog prirodnog i kultiviranog krajolika.

V - VODNE POVRŠINE

Područje Grada Valpova prosijecaju korita Drave, Karašiče i Vučice. Drava je predviđena za višenamjensko korištenje; kao plovni put u cijeloj dužini na području obuhvata, kao eksploatacijska polja pijeska, te kao akumulacijski prostor za gradnju hidroenergetske građevine (VS Osijek). Rukavce i akumulaciju je predviđeno urediti kao vodne površine za šport i rekreaciju (ribolov, športovi na vodi).

Plovni put na Dravi obuhvaća dionicu od ušća Drave do ušća rječice Ždalice u Dravu. Postoje mogućnosti da se višenamjenskim uređenjem Drave (izgradnjom vodnih stuba VS Barcs, VS Donji Miholjac i VS Osijek) plovni put uredi kao vodni put IV klase - Vb klasa po novoj klasifikaciji. Plovni put na Dravi omogućava izgradnju luka i pristaništa.

Raspoložive vodne količine rijeke Drave i relativno veliki uzdužni padovi pogodovali su planiranju gradnje hidroenergetskih objekata (Donji Miholjac i Osijek), s prosječnom mogućnosti proizvodnje od ukupno 679,7 GWh/god. Izgradnja vodnih stuba ima niz pozitivnih utjecaja na šira kretanja u gravitacijskom području - razvoj pojedinih industrija (blizina raspoložive vode i energije), razvoj prometa i drugo. Izgradnjom akumulacija stvaraju se uvjeti za natapanje poljoprivrednih površina, opskrbe ribnjaka i industrije vodom iz gravitacijskih dovoda. Velike vodne površine akumulacija omogućavaju i razvoj turizma i rekreacije

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

3.3.1. Gospodarske djelatnosti

Hrvatska se nalazi u razdoblju velikih društvenih i gospodarskih promjena, opterećena ratnim razaranjima. Osim neposrednih, brojne su i posljedice posrednih negativnih okolnosti prouzročenih time što Hrvatsku zaobilaze europski prometni tokovi, otežavajući gospodarsku razmjenu s inozemstvom i remeteći time unutarnje razvojne procese. Trenutno postoje velike razlike po sektorima i područjima u funkcioniranju gospodarstva, infrastrukture, stanju okoliša i općim uvjetima života i rada stanovništva. Velik dio gospodarskih sustava ne djeluje punim kapacitetom, niti u skladu s objektivnim mogućnostima. Time je samo naglašena i ranija neučinkovitost i tehnološka zaostalost dijela gospodarstva, povećane su regionalne razlike u razvijenosti i nesrazmjer resursnog potencijala zemlje u odnosu na aktivnost stanovnika (stupanj iskoristivosti).

Faktori razvitka nisu jednako zastupljeni na cijelom teritoriju Grada, pa se tim više naglašava važnost funkcionalne organizacije prostora, vođenja prometne i druge infrastrukture i oživljavanja ili stvaranja novih nukleusa razvitka. Dominantno naselje, Valpovo, u kojem su usredotočeni faktori razvitka, kvalitetom radne snage i koncentracijom gospodarskih i društvenih djelatnosti bio je i ostat će najkvalitetniji pokretač razvitka. Uključivanje novih prometnica visokog prometnog standarda (autocesta, brze ceste), te integriranje važnijih pravaca u Gradu na ove glavne koridore stvorit će uvjete za promjene ukupne gospodarske strukture.

Gospodarstvo je na ovom području doživjelo temeljne promjene u proteklom desetljeću. Obzirom na promijenjeno tržišno okruženje, promijenjen model potražnje, pad broja zaposlenih na cijelom području, te procese pretvorbe sa planskog na tržišno gospodarstvo, nameće se potreba stvaranja novog gospodarskog i prostornog modela razvitka. Nezaposlenost je u stalnom porastu. Najnegativniji trendovi su u gospodarstvu. Istovremeno broj zaposlenih raste u neprivredi, obrtništvu i slobodnim profesijama, ali u znatno manjem broju nego se smanjuje broj zaposlenih u gospodarskim djelatnostima.

Budući gospodarski razvitak Grada Valpova počivat će na prirodnim resursima, ulaganju kapitala i ljudskom potencijalu. Prirodni resursi su komparativna prednost, a među njima je najznačajnije poljoprivredno zemljište, koje čini veći dio ukupne površine Grada Valpova. Kako je poljoprivreda upravo najvažnija komparativna prednost, njenom razvoju će se dati najvažnija uloga i kroz prateću prehrambenu industriju. Prerada poljoprivrednih proizvoda će se razvijati u sljedećim pravcima:

- osnovna prehrambena industrija (prerada uljarica i žitarica),
- prehrambena industrija s višim stupnjem finalizacije,
- prerada proizvoda kroz mala obiteljska gospodarstva.

Uz razvitak djelatnosti na osnovi komparativnih prednosti, poticat će se i razvitak onih djelatnosti koje imaju tradiciju, tržište i odgovarajući kadrovski potencijal. Za razvitak malog i srednjeg poduzetništva na razini Županije postoji Program poticanja razvoja u okviru kojeg će se sustavno djelovati kroz tri skupine programa:

- Program poslovnih zona-prostornih mogućnosti i kapaciteta,
- Program pružanja financijske potpore,
- Program izobrazbe, informacija i savjetodavno-razvojni sustav.

Grad Valpovo je izradio DPU "Zone male privrede", koja obuhvaća površinu 5,0 ha na kojoj je predviđeno formirati 34 građevinske parcele veličine cca 1.000-2.000 m². Izvršeni su pripremni radovi te u narednom razdoblju slijedi ulaganje u komunalno opremanje kako bi se zona stavila u funkciju. Navedeno je pokazatelj napora i težnji da se jedinice lokalne samouprave kao nositelji gospodarskog razvitka za svoja područja aktivno uključe u tržišno gospodarstvo.

Prostorni plan uređenja Grada Valpova

O B R A Z L O Ž E N J E

Prema dostupnim podacima Hrvatske gospodarske komore za 2001. godinu gospodarska aktivnost na području Grada Valpova se odvija u sklopu 88 poslovnih jedinica (od čega čak 87 u samom Valpovu). Najzastupljenije su tvrtke iz djelatnosti trgovine na malo i veliko (32 poslovne jedinice), slijede tvrtke prerađivačke industrije (16 jedinica), te poslovne usluge (10 poslovnih jedinica).

Djelatnost	broj zaposlenih	%	broj poslovnih jedinica	prosječni broj zaposlenih
A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo	393	25,1	5	78,6
B - Ribarstvo	-	-	-	-
C - Rudarstvo	-	-	-	-
D - Prerađivačka industrija	738	47,1	16	46,1
E - Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	84	5,3	1	84,0
F - Graditeljstvo	11	0,7	6	1,8
G - Trgovina na malo i veliko	103	6,5	32	3,2
H - Ugostiteljstvo	11	0,7	5	2,2
I - Promet, skladištenje i veze	138	8,8	3	46,0
J - Financijsko posredovanje	4	0,2	3	1,3
K - Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	42	2,6	10	4,2
L - Javna uprava i obrana, socijalno osiguranje	-	-	-	-
M - Obrazovanje	8	0,5	3	2,7
N - Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	15	0,9	1	15,0
O - Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	9	0,6	3	3,0
P - Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	-	-	-	-
Q - Izvanteritorijalne organizacije i tijela	-	-	-	-
U k u p n o	1.566	100,0	88	17,8

Poduzeća po veličini	broj zaposlenih	% od ukupnog broja zaposlenih	broj poslovnih jedinica	% od ukupnog broja poslovnih jedinica
veće od 200 zaposlenih	465	29,7	2	2,3
100 do 199 zaposlenih	270	17,2	2	2,3
50 do 99 zaposlenih	488	31,1	6	6,9
20 do 49 zaposlenih	146	9,3	5	5,7
10 do 19 zaposlenih	54	3,4	4	4,6
6 do 9 zaposlenih	34	2,1	5	5,7
5 do 4 zaposlena	33	2,1	8	8,0
3 zaposlena	27	1,7	9	10,4
2 zaposlena	24	1,5	12	13,8
1 zaposleni	24	1,5	24	27,6
bez zaposlenih	0	0	9	10,4
nepoznato ili bez podataka	-	-	2	2,3
U k u p n o	1.566	100,0	88	100,0

Najveći je broj zaposlenih u gospodarstvu na području grada Valpova (738 zaposlenih, odnosno 47,1 % ili skoro polovina) zaposlen u prerađivačkoj industriji, slijedi poljoprivreda sa 393 zaposlenih, odnosno 25,1 % zaposlenih, te promet (8,8 % zaposlenih), trgovina (6,6 % zaposlenih) i komunalne djelatnosti (5,4 % zaposlenih).

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Najveći broj zaposlenih imaju poduzeća poljoprivredne djelatnosti (prosječno 78 zaposlenih), a slijede prerađivačka industrija i promet s po cca 46 zaposlenih po poslovnoj jedinici.

Najmanji broj zaposlenih po poslovnoj jedinici je u financijskom posredovanju, ugostiteljstvu i graditeljstvu (u prosjeku manje od 2 zaposlena). U ukupnoj strukturi poduzeća dominiraju izrazito mala poduzeća (s manje od pet zaposlenih). Nasuprot tome, cca 30 % od ukupnog broja zaposlenih u Valpovu radi u dvije poslovne jedinice: "Poljoprivreda" d.o.o. i "Valpovka" d.o.o. (ukupno 465 zaposlenih).

Zaposleni Grada Valpova prema pretežitoj aktivnosti,
po položaju u zaposlenju i djelatnosti

	Ukupno	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni, ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kućanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	ostali
Grad Valpovo	3.920	3.510	77	164	111	5	9	2	38	4
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	457	252	1	162	-	4	-	-	38	-
Ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rudarstvo i vađenje	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Prerađivačka industrija	1.030	998	16	-	15	1	-	-	-	-
Opskrba električnom energijom, plinom i vodom	88	88	-	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	214	198	7	-	8	-	1	-	-	-
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla te predmeta za osobnu upotrebu i kućanstvo	476	419	18	1	37	-	1	-	-	-
Hoteli i restorani	151	116	7	-	27	-	-	1	-	-
Prijevoz, skladištenje i veze	175	166	8	-	1	-	-	-	-	-
Financijsko posredovanje	100	97	-	-	2	-	1	-	-	-
Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	143	126	10	1	5	-	1	-	-	-
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	355	353	1	-	-	-	-	1	-	-
Obrazovanje	223	221	1	-	1	-	-	-	-	-
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	169	160	1	-	8	-	-	-	-	-
Ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti	101	89	5	-	4	-	3	-	-	-
Privatna kućanstva sa zaposlenim osobljem	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznata djelatnost	18	16	-	-	-	-	2	-	-	-

Aktivno stanovništvo Grada Valpova prema pretežitoj aktivnosti po zanimanju – nezaposleni (stanje 2001. godine)

	Nezaposleni		
	svega	nezaposleni, traže prvo zaposlenje	nezaposleni, traže ponovo zaposlenje
Grad Valpovo	1.205	362	843
Čelnici i članovi zakonodavnih tijela, čelnici i dužnosnici državnih tijela, direktori	2	-	2
Stručnjaci i znanstvenici	27	21	6
Inženjeri, tehničari i srodna zanimanja	115	56	59
Uredski i šalterski službenici	116	33	83
Uslužna i trgovačka zanimanja	313	39	274
Poljoprivredni, lovno-uzgojni, šumski radnici i ribari	38	23	15
Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	214	91	123
Rukovatelji strojevima, vozilima i sastavljači proizvoda	114	7	107
Jednostavna zanimanja	190	50	140
Vojna zanimanja	20	-	20
Nepoznato zanimanje	56	42	14

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Zaposleni u Gradu Valpovu prema pretežitoj aktivnosti, po starosti i položaju u zaposlenju (stanje 2001. godine)

	Ukupno	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni, ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kućanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	Ostali zaposleni
Grad Valpovo	3.920	3.510	77	164	111	5	9	2	38	4
15-19	49	47	-	2	-	-	-	-	-	-
20-24	335	314	3	2	7	-	1	1	7	-
25-29	473	446	3	7	10	2	1	-	4	-
30-34	551	512	13	9	12	-	3	-	2	-
35-39	584	540	12	11	17	2	-	1	-	1
40-44	679	622	17	10	26	1	2	-	1	-
45-49	562	499	13	16	26	-	2	-	5	1
50-54	390	350	9	16	8	-	-	-	7	-
55-59	178	147	3	21	2	-	-	-	4	1
60-64	52	21	2	26	2	-	-	-	1	-
65-69	21	3	-	16	-	-	-	-	2	-
70-74	23	-	1	17	-	-	-	-	4	1
75 i više	13	1	-	11	-	-	-	-	1	-
Nepoznato	10	8	1	-	1	-	-	-	-	-

Aktivno stanovništvo Grada Valpova prema pretežitoj aktivnosti po zanimanju – zaposleni (stanje 2001. godine)

	Ukupno	Zaposleni prema položaju u zaposlenju									
		Svega	zaposleni u bilo kojem sektoru vlasništva	samozaposleni, ne zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici ne zapošljavaju radnike	samozaposleni, zapošljavaju radnike	individualni poljoprivrednici, zapošljavaju radnike	rade samo po ugovoru o djelu, autorskom ugovoru ili dobivaju naknadu u gotovini	pomažući član obitelji u poduzeću, obrtu i sl. nekog od članova kućanstva	pomažući član obitelji na poljoprivrednom gospodarstvu	ostali zaposleni
Grad Valpovo	5.125	3.920	3.510	77	164	111	5	9	2	38	4
Čelnici i članovi zakonodavnih tijela, čelnici i dužnosnici državnih tijela, direktori	129	127	57	8	-	62	-	-	-	-	-
Stručnjaci i znanstvenici	356	329	306	10	-	12	-	1	-	-	-
Inženjeri, tehničari i srodna zanimanja	671	556	536	10	1	4	-	5	-	-	-
Uredski i šalterški službenici	536	420	417	-	-	2	-	1	-	-	-
Uslužna i trgovačka zanimanja	867	554	524	16	-	12	-	-	2	-	-
Poljoprivredni, lovno-uzgojni, šumski radnici i ribari	277	239	33	2	162	-	4	-	-	38	-
Zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji	822	608	574	16	-	17	1	-	-	-	-
Rukovatelji strojevima, vozilima i sastavljači proizvoda	697	583	569	12	1	1	-	-	-	-	-
Jednostavna zanimanja	484	294	288	2	-	1	-	1	-	-	2
Vojna zanimanja	160	140	140	-	-	-	-	-	-	-	-
Nepoznato zanimanje	126	70	66	1	-	-	-	1	-	-	2

Stanovništvo Grada Valpova prema glavnim izvorima sredstava za život
(stanje 2001. godine)

	Ukupan broj stanovnika	Glavni izvori sredstava za život											
		prihodi od rada	prihodi od rada i mirovine	prihodi od rada i ostali prihodi (soc. nak., prihodi od imovine i sl.)	samo mirovina	mirovina i ocijalna naknada	mirovina i ostali prihodi (naknada od imovine i sl.)	samo socijalna naknada	samo prihodi od imovine	samo povremena potpora drugih	ostali prihodi	bez prihoda	nepoznato
Grad Valpovo	12.327	3.656	230	222	2.443	30	75	247	19	34	141	5.163	67

Grad Valpovo ima uvjeta i treba temeljiti svoj gospodarski razvitak na bržem razvitku već postojećih djelatnosti. U izboru osnovnih pravaca prednost se daje onim djelatnostima kod kojih raspoloživi resursi omogućavaju brži razvoj. U dosadašnjem razvitku kao glavni subjekti isticali su se industrija, te skupina tercijarnih djelatnosti kao što su obrtništvo, trgovina i ugostiteljstvo. Te djelatnosti će biti relevantne i u narednom planskom razdoblju, ali u izmjenjenom odnosu, naročito u odnosu na vrstu i strukturu industrijske proizvodnje.

Po veličini i funkciji gospodarskih sadržaja razlikuju se:

- prostori namijenjeni velikim i većim proizvodnim sadržajima (pretežno industrijska proizvodnja), veliki poslovni sadržaji (pretežno trgovina) ili tehnološki parkovi (koji predstavljaju žarišta transformacije postojećih poduzeća uvođenjem novih tehnologija) predviđaju se u gospodarskim zonama u Valpovu, koje će biti određene Urbanističkim planom uređenja grada Valpova.
- smještaj prostora namijenjenih srednjem i malom poduzetništvu (pretežno proizvodno zanatstvo) omogućen je u zonama mješovite namjene u građevinama na izdvojenim građevnim česticama ili njihovo grupiranje u manjim ili većim gospodarskim zonama. Od posebnog značenja za lokalnu razinu je uklapanje tih sadržaja u stambene i druge dijelove naselja, ako mogu zadovoljiti uvjete pojedinih sredina u koje se uklapaju. Na taj se način nastoji pridonijeti poboljšanju slojevitosti sadržaja i broja funkcija u naseljima. Prioritetnim se na ovoj razini predviđa razvoj malih i srednjih tvrtki obrtnika, programi kojih su usmjereni na razvitak i obnovu tradicionalnog zanatstva i poslovne usluge vezane uz primjenu novih tehnologija.
- prostori u građevinama druge osnovne namjene - lokali u prizemlju pretežito stambenih građevina, etaže ili posebne građevine na česticama (pretežno trgovina, zanatstvo, uredski prostori raznih namjena).

INDUSTRIJA

Proučavanjem gospodarskih djelatnosti u gradovima i sustava središnjih naselja utvrđeno je da industrija koncentrira radnu snagu, ali i potiče razvoj uslužnih djelatnosti. Istovremeno razvoj uslužnih djelatnosti i jačanje tržišta ponovo utječe na razvoj novih industrija i usluga. Posrijedi je proces kružne, kumulativne kauzalnosti. Gradske industrije stimuliraju vlastiti razvoj, povećavaju dohodak i lokalni razvoj.

Današnja struktura industrije znatno je izmjenjena, dijelom zbog perioda prisilnog mirovanja u proizvodnom i investicijskom smislu i zbog opće tehnološke zastarjelosti i gubitka tržišta. Trend smanjivanja industrijske proizvodnje na području Grada i dalje se nastavlja. Strateško pitanje nije kako pojačati poziciju industrije u strukturi gospodarstva, već kako industriju učiniti proizvodnijom i konkurentnijom.

Napredak industrije podrazumijeva nabavku moderne tehnologije, uvođenje učinkovite organizacije, dobro rukovođenje i osvajanje novih tržišta, te je u tu svrhu neophodno privatizirati industriju i privući inozemne investitore. Prednost u razvijanju trebaju imati one industrije koje koriste komparativne prednosti: položaj, prirodne resurse (sirovine), sposobne radnike, tržište, kapital, tradiciju, znanje i drugo, sve vezano na ukupnu prepoznatljivu fizionomiju.

S gledišta korištenja prostora osobito je važno uočiti procese transformacije većih industrijskih kompleksa. Očekivana disperzija manjih jedinica koje su primjerenije prostornoj strukturi morala bi rezultirati odterećenjem nekih područja, ali i aktiviranjem do sada neiskorištenih mogućnosti integriranja u strukture naselja. Tome će doprinjeti visoke tehnologije i sustavi upravljanja koje omogućavaju veću dinamiku i prostornu distribuciju djelatnosti u prostoru.

Svaka strategija razvoja industrije mora biti u okvirima teorije održivog razvitka, a to znači da energetska i ekološka dimenzija industrije ne smije umanjivati kvalitetu okoliša na kojoj se bazira razvoj turizma na području.

Prostorni razmještaj proizvodnih kapaciteta temelji se na uspostavljanju široke mreže manjih i raznolikih proizvodnih jedinica i daljnjem razvoju već formiranih i planiranih većih i složenih gospodarskih cjelina u Valpovu i ostalim naseljima, poglavito u malim i poticajnim razvojnim središtima. Što se tiče stanja i razvojnih mogućnosti, proces oporavka gospodarstva karakteriziraju sanacijski programi i restrukturiranje najznačajnijih poduzeća.

Opći budući razvoj u sektoru zasniva se na izboru odgovarajućih proizvodnih programa. Samo funkcionalni, kvalitetni i relativno jeftini proizvodi konkurentni su na tržištu. Postojeću proizvodnju treba sanirati, restrukturirati, ukinuti neracionalne proizvodne programe i razviti kooperaciju u proizvodnji pojedinih dijelova.

Kroz nužan proces restrukturiranja velikih poduzeća treba razvijati tzv. "malo gospodarstvo", koje se još uvijek smatra jednim od osnovnih faktora lokalnog i regionalnog razvoja i procesa industrijskog restrukturiranja kroz uspostavljanje dinamičnog lokalnog i regionalnog sustava manjih i srednjih proizvodnih pogona. Treba uključiti i razvijati mala i srednja proizvodna poduzeća kroz model većih industrijskih poduzeća kao tehnološko-marketinško-logističkih čvorišta. Poduzetništvo, osobito kao dopuna velikim poduzećima u proizvodnji određenih vrsta proizvoda u malim serijama, značajan je generator razvoja područja. Takve pogone je poželjno locirati u malim razvojnim i poticajnim središtima. Mali proizvodni pogoni, su pogoni za preobrazbu manjih središta. Takvi pogoni ne zahtjevaju velika početna ulaganja, s ekološkog gledišta ne opterećuju ambijent, a ni zahtjevane koncentracije radne snage ne nadmašuju mogućnosti lokalne ponude. Posebno je povoljna okolnost što mali pogoni mogu nastati kao izraz samoorganiziranja lokalnog stanovništva ili individualne inicijative.

POLJOPRIVREDA

Poljoprivredno proizvodni prostor općenito je korišten na niskoj razini produkcije naturalne proizvodnje za vlastite potrebe. Obujmom poljoprivredne proizvodnje dominira individualni sektor vlasništva. Poljoprivrednom proizvodnjom u individualnom sektoru bave se uglavnom osobe starije životne dobi (mladi napuštaju selo), a proizvodnja je ekstenzivna, jer su obradive površine rascjepkane. Zbog toga je produkcija vrlo niska. Problem usitnjenosti zemljišta vrlo je teško riješiti na terenu s ciljem okrupnjavanja zemljišta iz razloga što vlasnici nisu voljni vršiti razmjenu svog zemljišta, a ne postoje zakonske osnove, odnosno pravni propisi kojima bi bila regulirana mogućnost izvršenja komasacije. Okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda jedan je od osnovnih uvjeta rentabilne proizvodnje.

Prema podacima popisa stanovništva 2001. godine, na području Grada Valpova bila je sljedeće struktura kućanstava prema ukupnoj raspoloživoj površini zemljišta i prema vrsti poljoprivredne proizvodnje:

Prostorni plan uređenja Grada Valpova

OBRAZLOŽENJE

Grad Valpovo	Broj kućanstava	Broj kućanstava prema vrsti poljoprivredne proizvodnje				
		uzgoj žitarica, industrijskog i krmnog bilja	uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnog bilja, sjemenja i sadnog materijala	uzgoj puževa, kunića, fazana, činčila i dr.	uzgoj riba	uzgoj i iskorištavanje šuma
ukupno	4.120	962	2.261	339	35	8
bez zemlje	690	1	6	2	-	-
do 0,10 ha	1.656	11	998	142	10	-
0,11 do 0,50 ha	742	134	568	118	12	2
0,51 do 1,00 ha	298	180	211	33	3	1
1,01 do 3,00 ha	434	357	289	29	7	3
3,01 do 5,00 ha	143	128	95	4	3	1
5,01 do 8,00 ha	98	94	62	6	-	1
8,01 do 10,00 ha	26	26	16	3	-	-
preko 10,00 ha	33	31	16	2	-	-

Prema podacima popisa stanovništva 2001. godine, na području Grada Valpova bila je sljedeće struktura kućanstava prema ukupnom broju stoke, peradi i košnica pčela:

Grad Valpovo	Broj kućanstava	Ukupan broj stoke, peradi i košnica pčela						
		broj konja	broj mazgi, mula i magaraca	broj goveda	broj ovaca i koza	broj svinja	broj peradi	broj košnica pčela
ukupno	4.120	10	1	771	1.136	4.386	24.552	221
bez zemlje	690	0	0	0	12	25	311	0
do 0,10 ha	1.656	2	0	9	65	328	5.539	69
0,11 do 0,50 ha	742	2	0	3	56	383	4.970	53
0,51 do 1,00 ha	298	0	0	8	71	319	3.322	35
1,01 do 3,00 ha	434	3	0	72	152	1.106	5.394	12
3,01 do 5,00 ha	143	1	1	93	365	646	2.276	20
5,01 do 8,00 ha	98	0	0	136	187	555	1.580	20
8,01 do 10,00 ha	26	1	0	126	22	287	595	0
preko 10,00 ha	33	1	0	324	206	737	565	12

Poljoprivredno stanovništvo prema aktivnosti (stanje 2001. godine)

	Ukupno poljoprivredno stanovništvo	Uzdržavano poljoprivredno stanovništvo											
		svoga	Aktivno poljoprivredno stanovništvo			svoga	kućanice	djeca od 0-6 godina	djeca od 7-14 godina koja se ne školuju	učenici			nesposobni za rad
			obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i ne zapošljavaju radnike	obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i zapošljavaju radnike	pomažući članovi					osnovnih škola	srednjih škola	studenti	
Grad Valpovo	457	307	162	4	38	150	47	30	-	39	21	7	3

Povećanje pašnjaka i livada na račun kategorija oranica nije u funkciji povećanja stočne proizvodnje već procesa deruralizacije i zapuštanja obradivih površina. Transformacija poljodjelskog sektora sastavni je dio opredjeljenja u razvijanju gospodarstva utemeljenog na tržišnim načelima. Zato je temeljni cilj poljodjelske politike poticanje razvijanja suvremenog, djelotvornog, konkurentnog i ekološki čistog poljodjelstva, te učinkovitije proizvodnje poljodjelskih proizvoda, na način koji štiti prirodne potencijale zemlje.

Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta 2001. godine na području Grada Valpova iznosila je **8.676 ha**, a razvrstano je u dvije (od ukupno tri) osnovne kategorije:

- vrijedno obradivo tlo,
- ostala obradiva tla.

Na području Grada Valpova nije evidentirana kategorija osobito vrijedno obradivo tlo.

Uz razne načine korištenja tla javljaju se i mogućnosti pružanja podrške tradicijskim obrascima "održivog" gospodarenja tлом, te zaštite tla s ciljem očuvanja biološke raznolikosti i drugih ekološki povoljnih učinaka. I nadalje razvoj poljoprivrede treba oslanjati na stočarsku proizvodnju i u funkciji njenog povećanja. Povećanje proizvodnje mora se temeljiti na proširenju tržišta. Za preporučene profitabilne stočarske modele obiteljskih gospodarstava (osnovno stado 10-20 muznih grla), potrebne površine su oko 10 -20 ha pašnjaka i livada, te 4-5 ha oranica.

Pored stočarske i ratarske proizvodnje postoje povoljni uvjeti za razvoj povrćarstva, voćarstva, sitnog stočarstva (peradarstva, svinjogojstva) i cvjećarstva. Za intenzivnu ekonomski učinkovitu ratarsku proizvodnju kao proizvodnju za tržište (ne u funkciji stočarske proizvodnje) potrebne veličine oraničnih površina su 20-50 ha. Potrebno je poticati povrćarske modele proizvodnje (uzgoj na otvorenom i zatvorenom), a preporučeni modeli su obiteljska gospodarstva s oko 10 ha za intenzivnu ratarsku djelatnost, 3 ha za uzgoj voća i povrća i 1 ha za uzgoj cvijeća i sadnica. Voćarstvo je za sada prepušteno individualnoj inicijativi i uglavnom se uzgajaju razne vrste jabuka, krušaka, šljiva, uz okućnicu, za vlastite potrebe. U cvjećarstvu i rasadničarstvu valja planirati i ulagati u staklenike i plastenike za proizvodnju presadnica povrća, cvijeća i ukrasnog drveća, te proizvodnju rezanog cvijeća i lončanica. Preporuča se razvitak pčelarstva kao dodatnim izvorom prihoda gospodarstvima koje se bave cvjećarstvom ili voćarstvom (30-60 košnica) ili kao potpuno učinkovita proizvodnja (preko 100 košnica). Moguće je organizirati i poticati ulaganja u ribnjačarstvo, odnosno uzgoja ribe (za modele manjih obiteljskih ribnjaka profitabilni kapacitet je 10-30 tona ribe godišnje).

ŠUMARSTVO I LOVSTVO

Najbolje kvalitete su državne šume obzirom da se njima gospodari na principima šumarske znanosti. Slabije kvalitete su brojne privatne šume, te je u tom pogledu potrebno voditi ispravnu šumarsku politiku kako bi se stekli uvjeti za njihovim stručnim gospodarenjem. Obzirom da su neka šumska područja predložena za zaštitu, te evidentirana kao park-šuma ili vrlo vrijedni dijelovi prirodnog krajobraza, potrebno će biti uskladiti njihovo daljnje gospodarenje s uvjetima zaštite (šume posebne namjene unutar zaštićenih dijelova prirodne baštine i zaštitne šume).

Ukupna površina šumskog zemljišta na području Grada Valpova iznosi **3.812 ha**.

Razvoj lovstva ima povoljne uvjete, obzirom na kvalitetna prirodna staništa za uzgoj visoke i niske divljači. Kod visoke divljači postoje dobri uvjeti za uzgoj jelenske i srneće divljači, divlje svinje, a od niske divljači za uzgoj šumskog i poljskog zeca, fazana i druge pernate divljači. U narednom razdoblju razvoj lovstva valja vezati uz razvoj kontinentalnog turizma.

TURIZAM I UGOSTITELJSTVO

Turizam je gospodarska grana koja se u suvremenom razvitku te djelatnosti proširuje na gotovo sva područja (u smislu prostora) i na sve ostale djelatnosti, odnosno gospodarske grane i neprijeporno predstavlja jednu od okosnica razvitka. Suvremeni trendovi turističkog razvoja ukazuju na porast turističkog značaja područja Grada. Značajke "novog" turizma, dovele su do bitnih promjena na turističkom tržištu. Turistička potražnja sve se više segmentira i značaj dobivaju tzv. ostale vrste turizma (npr. športsko-rekreacijski, športsko-ribolovni, biciklistički, konjički, lovni, seoski, kulturni turizam, svi vezani na značajke turističke atrakcijske osnove kojom Grad i šire područje raspolažu). Vizitacijski aspekt turizma dobiva ravnopravni status s onim stacionarnim.

U okviru spomenute filozofije novog turizma, zatim načela održivog razvitka, načela razvitka ruralnog prostora, spoznaje konverzijske sposobnosti održivog turizma da prirodna i kulturna, čak i nematerijalna dobra konvertira u gospodarska dobra, a da ona pri tom ne gube svoje zaštitne značajke, te dakako bogate i raznovrsne turističke atrakcijske osnove, valja tražiti koncept turističke ponude Grada.

Bogatstvo prirodnih resursa, riječnih tokova, kulturnih i sakralnih objekata, lovišta kao i geoprometni položaj i blizina Osijeka, komparativne su prednosti prostora Grada zbog kojih turistička djelatnost na području ima potencijal kao jedna od buduće najznačajnijih djelatnosti u razvoju gospodarstva Grada.

Svi oblici tzv. "novog turizma" (lovni, kulturni, poslovni, tranzitni, seoski, lječilišni, izletnički...) imaju uvjete na ovom području, međutim ne postoje institucije za osmišljavanje, organizaciju i realizaciju aktivnosti u turizmu.

Strateški resurs turizma je visoko vrijedan prostor, čija će vrijednost dugoročno rasti. Područja pod specijalnim režimima zaštite i ruralna područja okosnica su budućeg stacionarnog turizma. Naselja i grad posebno, nužno je revalorizirati u kontekstu nadolazećeg trenda tzv. "turizma gradova", dok globalnu geoprometnu poziciju valja dugoročno valorizirati i kroz intenzivniji razvoj tranzitnog i izletničkog turizma. Na temelju postavljenih kriterija grad Valpovo je turističko mjesto subregionalnog značenja. Prema navedenim kriterijima i planovima razvoja Grada Valpova planiraju se oblici turizma, u koji se uključuju:

- programi kulturno-povijesnih lokaliteta (u tom kontekstu potrebno je aktivirati i program uključivanja zaštićenih povijesno-graditeljskih cjelina i kompleksa u turističku ponudu - dvorac i perivoj u Valpovu),
- razvijanje lovnog turizma, te razvijanje šireg značenja lovnog turizma kroz ugostiteljsku ponudu specijaliteta od divljači, ali i razvijanja obrta (na bazi kože, krzna, trofeja, prepariranja životinja). Razvitak lovnog turizma na ovakav način moguć je posebice na državnim lovištima i uzgajalištima divljači.
- programi za poticanje razvitka ruralnog turizma kroz uključivanje obiteljskih gospodarstava kroz stvaranje uvjeta za prihvata i boravak turista, te mogućnostima uključivanja u aktivnosti seoskih gospodarstava, proizvodnju zdrave hrane (ekopoljoprivreda), te poticanje tradicijskih djelatnosti u ruralnim područjima, kao i oživljavanje i obnovu tradicijskog graditeljstva takvih prostora.
- brojna područja uz prirodne ambijente, te ribolovna područja uz vodotoke i akumulacije, pogodna su za izletničke i športsko-rekreacijske aktivnosti:
 - ušće Karašice u Dravu, poznato izletište i ribolovni dom,
 - obale Drave i Karašice, Stara Drava i Satnički ribnjak, vikend i izletničko područje, te ribolovna područja,
 - Ladimirevci – izletničko-rekreacijski i tenis centar S.I.G.A.L (15 tenis terena, mali nogomet, košarka, dječje igralište, uređena fontana i šetnice),

Značajna rekreacijska područja predstavljaju i područja postojeće vikend izgradnje, a to su najčešće područja vezana za blago povišene terene, koji su pogodni za uzgoj vinograda i voćnjaka, a oko kojih se i razvila vikend izgradnja, ili područja uz vodotoke (Karašica, Drava). Prema Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o proglašenju i razvrstavanju turističkih mjesta u razrede (NN br. 78/99.), grad Valpovo razvrstan je, prema određenim turističkim atributima, u razred **D**.

Područja uz Dravu, Karašicu-Vučicu, te jezera i ribnjake su prostori za koje se vezuje razvitak brojnih turističkih lokaliteta i sadržaja namijenjenih potrebama izletničko-rekreacijskog turizma i športskog ribolova. Ovakvi lokaliteti nastajali su na pogodnim i atraktivnim prirodnim područjima, gotovo stihijski, da bi vremenom postigli i turističko značenje.

Područja pogodna za športski ribolov su uz vodotok Vučicu, kao i uz brojne pritoke glavnih vodotoka. Lovni turizam moguće je razvijati u okviru lovišta.

Cijeli prostor obiluje kulturno-povijesnom i vrijednom spomeničkom i graditeljskom baštinom. Od objekata graditeljske baštine izdvaja se dvorac Valpovo, uz kojeg je izgrađen i hortikulturno uređen park, kojih je pod zaštitom. To su također značajni turistički potencijali od kojih, na žalost niti jedan nije u funkciji turizma, što zbog neke druge namjene ili pak neodržavanja i devastiranosti. Ugostiteljski i turistički kapaciteti Valpova danas nisu opremljeni za kvalitetnu ponudu te u gradu trenutno nema smještajnih kapaciteta, a ugostiteljska ponuda je na niskoj razini. Uz postojeće ugostiteljske sadržaje, grad bi kao kompleksni turistički kapacitet morao pružiti niz dodatnih turističkih usluga (prvenstveno sještajne kapacitete, te potom informativne, servisne, trgovačke, športsko - rekreacijske, zdravstvene i druge usluge). Područje gradskog centra Valpova razvija se u turistički centar, prvenstveno zbog potreba poslovnog i tranzitnog turizma, no Valpovo svojim kulturno - povijesnim sadržajima, te graditeljskom baštinom može zadovoljiti i kulturne potrebe potencijalne turističke klijentele.

Uz turistički atraktivna područja i prostore namijenjene turizmu, za turističku ponudu značajne su i manifestacije u službi turizma ("Ljeto valpovačko" i druge), koje reprezentira bogatstvo folklornih elemenata, te običaja i kulture naroda na ovim prostorima.

OSTALE DJELATNOSTI

Potražnju djelatnosti **građevinarstvo i građevinska operativa** uglavnom nosi povećana potražnja obnove i izgradnje infrastrukture. Stambena i poslovna izgradnja stagnira, tako da ipak nestašica poslova predstavlja problem u djelatnosti. Sveobuhvatni razvoj gospodarstva povećat će potražnju djelatnosti, a povećanje potražnje dovest će do povećanja broja zaposlenih u građevinskim tvrtkama i općenito do unapređenja djelatnosti. **Eksploatacija mineralnih sirovina**, moguća je na području Grada kroz eksploatiranje pijeska iz korita rijeke Drave. Prema trenutnim saznanjima, istražena polja su definirana u eksploataciji dravskog pijeska (registriran je cjelokupan tok rijeke Drave). Razvoj **trgovine** značajan je iz razloga što trgovina potiče proizvodnju novih proizvoda i time bolje korištenje prirodnih resursa, zapošljavanje prometnih poduzeća i poduzeća za razne trgovinske usluge. Trgovina se treba orjentirati na šire tržište i to prvenstveno kroz plasman lokalnih roba i proizvoda.

Posebno značenja za lokalnu razinu su mogućnosti razvitka **obrtništva, malog i srednjeg poduzetništva**, što će omogućiti brži gospodarski razvitak, veće zapošljavanje i viši oblik zadovoljenja potreba stanovništva. Prioritetnim se na ovoj razini predviđa razvoj malih i srednjih tvrtki i obrta kojih su programi usmjereni na obnovu tradicionalnog zanatstva i poslovne usluge vezane uz primjenu novih tehnologija. Planom je omogućen smještaj manjih uslužnih djelatnosti (seoski turizam, ribnjaci, športsko-rekreativni centri). Također je omogućeno uklapanje manjih i srednjih sadržaja u stambene i druge dijelove naselja, ako mogu zadovoljiti uvjete pojedinih sredina u koje se uklapaju. Na taj se način nastoji doprinjeti poboljšanju slojevitosti sadržaja i broja funkcija u prigradskim i seoskim naseljima.

U gradu Valpovu planira se zadržavanje postojećih površina industrijskih zona, te nove proizvodne zone u južnom ("Zona male privrede" utvrđena DPU-om) i istočnom dijelu grada (istočno od kompleksa "Valpovo" d.d. i željezničke pruge). U sklopu proizvodnih zona planiran je smještaj većih i srednjih proizvodno zanatskih ili industrijskih pogona i sadržaja koji se neće moći locirati u sklopu zona mješovite namjene.

Manji proizvodni sadržaji, za koje u današnjim uvjetima postoji veliki interes poduzetnika, mogu se smještavati na dva načina :

- u sklopu zona mješovite gradnje (u skladu s Odredbama za provođenje), čime se omogućuje fleksibilnost, uz nužno poštivanje odrednica o očuvanju okoliša,
- u sklopu posebnih proizvodnih ili poslovnih zona, čime se omogućuju manji troškovi opremanja i uređivanja zemljišta, ostvarivanje mogućih beneficija u cilju podržavanja poduzetništva i slično.

Kao mogući novi proizvodni sadržaji u Valpovu se predviđaju prvenstveno manji prerađivački kapaciteti na bazi proizvodnje hrane, prerade drva, proizvodnja građevnog materijala, komunalne usluge, ali i sve druge proizvodnje koje ne zagađuju okoliš, a privučene su dobrim prometnim položajem, obrazovanom radnom snagom i olakšicama koje pruža država, županija ili lokalna samouprava.

3.3.2. Javne i društvene djelatnosti

Javne i društvene djelatnosti pripadaju grupi središnjih funkcija, čine urbanu nadogradnju nekog područja, te su usmjerene prema podizanju standarda i kvalitete života. One podižu obrazovnu, kulturnu i znanstvenu razinu te zdravstvenu kulturu cjelokupnog stanovništva u njihovom gravitacijskom i utjecajnom području i predstavljaju aktivnog činitelja ekonomskog i društvenog razvoja. Ujedno, one pridonose povećanju pružene socijalne skrbi stanovništvu radi otklanjanja postojećih socijalnih problema i razlika, osiguravaju nesmetano bavljenje športskim aktivnostima i tehničkom kulturom, ostvaruju mogućnost rekreacije i odmora stanovništva, te osiguravaju ostvarenje drugih mnogobrojnih dugoročnih ciljeva.

Javne i uslužne djelatnosti služe ne samo stanovnicima naselja u kojima se nalaze nego i stanovnicima bliže ili dalje okolice. Bitna je skupina društvenih uslužnih djelatnosti usmjerena prema njezinim korisnicima, odnosno prema podizanju standarda i kvalitete života stanovnika u utjecajnom i gravitacijskom području. Ove funkcije utvrđuju i izraz su političko-teritorijalnog ustrojstva i načina upravljanja na nekom području.

Razvitak javnih i društvenih djelatnosti usklađen je s predviđenim društvenim i gospodarskim razvitkom. Pojedini sadržaji raspoređeni su na području čitavog Grada Valpova, s najvećom koncentracijom u samom Valpovu. Uzimajući u obzir očekivanu stabilizaciju broja stanovnika, uz potrebne rekonstrukcije ili proširenja uglavnom će zadovoljavati potrebe u planskom razdoblju. Smještaj manjih javnih i društvenih sadržaja moguć je i na temelju detaljnih planova uređenja prostora ili elaborata za ishođenje lokacijske dozvole, te u sklopu zelenih površina u skladu s ograničenjima definiranih odredbama za provođenje PPUG-a.

Planom je u sklopu površina javnih i društvenih djelatnosti predviđena mogućnost smještaja slijedećih sadržaja :

- upravna namjena,
- socijalna namjena,
- zdravstvena namjena,
- predškolska namjena,
- školska namjena,
- visoko učilište,
- kultura,
- vjerska namjena.

Postojeći sustav društvenih pokriva teritorij i razmještaj stanovništva i naselja, što predstavlja solidnu osnovu za daljnji razvoj društvenih djelatnosti. Razvitak društvenih djelatnosti slijedi razvitak naselja i razmještaj korisnika u cilju podizanja kvalitete života. Ovim Planom utvrđena je sljedeća zastupljenost pojedinih središnjih funkcija po kategorijama središnjih naselja:

Javne službe i uprava

U skladu sa zakonima i propisima Republike Hrvatske, te političko - teritorijalnom ustrojstvu zemlje, uspostavljen je sustav javnih službi državne uprave, te lokalne samouprave i uprave. Za sadržaje javnih službi državne uprave, zatim lokalne samouprave i uprave na županijskoj, gradskoj i mjesnoj razini, te djelatnost ostalih službi i institucija treba osigurati prostorne uvjete rada i razvoja. Isto tako treba obuhvatiti potrebe vezane na pravosudne funkcije (općinski sud, katastar, državno odvjetništvo i pravobraniteljstvo, odvjetništvo, javni bilježnici i drugo).

Na području Grada Valpova djeluju sljedeće javne službe i tijela državne uprave:

Organi državne uprave

- Ministarstvo financija, Porezna uprava
- Ministarstvo hrvatskih branitelja iz domovinskog rata, Odjel hrvatskih branitelja,
- Područna jedinica Valpovo,
- Ministarstvo obrane, Ured za obranu i Centar za obavješćivanje,
- Ministarstvo unutarnjih poslova

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Sudovi i pravosuđe

- Državno pravobraniteljstvo,
- Općinsko državno odvjetništvo
- Općinski sud
- Prekršajni sud

Županijski uredi

- ispostave županijskih ureda

Ostale javne djelatnosti

- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
- Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- FINA.

Odgaj i obrazovanje

Na području grada Valpova djeluje 1 osnovna i 1 srednja škola, te 6 osnovnih škola u ostalim naseljima. Potrebno je nastaviti s optimizacijom mreže osnovnih škola, definirati broj razrednih odjela i razinu pedagoškog standarda, stimulirati izvanškolske aktivnosti vodeći računa pri tome o osiguranju kvalitetnih radnih uvjeta kroz uređenje i održavanje, ali i suvremeno opremanje školskih ustanova. Prema demografskim pokazateljima (smanjenje stanovništva, pa prema tome i broja školske djece), potrebe srednjoškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja će se u narednom razdoblju zadovoljiti proširenjem i opremanjem (dogradnja športskih dvorana, informatičko opremanje i sl.) postojećih objekata.

Stanovništvo staro 15 i više godina prema starosti i razini završene škole

	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednje škole				viša škola, I. (VI.) stupanj fakulteta i stručni studij	Fakulteti, mjetničke akademije i sveučilišni studij	MAGISTERIJ	Doktorat	Nepoznato
						svega	škole za zanimanje u trajanju od 1-3 godine i škole za KV i VKV radnike	škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina	gimnazija					
Grad Valpovo	10.034	236	239	1.264	2.699	4.684	2.613	1.583	488	305	519	16	3	69
15-19	846	2	1	39	589	210	105	46	59	-	-	-	-	5
20-24	913	7	1	4	115	759	320	234	205	11	12	-	-	4
25-29	830	8	-	6	150	542	249	235	58	25	96	-	-	3
30-34	887	4	-	10	185	587	307	269	11	28	64	3	-	6
35-39	871	7	2	7	210	549	296	242	11	26	64	3	-	3
40-44	987	8	3	23	219	601	335	216	50	37	86	3	1	6
45-49	908	6	9	65	251	463	318	106	39	43	64	-	1	6
50-54	776	7	14	88	225	340	212	99	29	39	57	1	-	5
55-59	696	8	13	119	214	258	186	63	9	42	36	-	1	5
60-64	639	25	42	220	153	147	116	26	5	20	22	4	-	6
65-69	629	48	55	248	138	114	86	22	6	15	7	1	-	3
70-74	506	39	44	216	113	73	55	15	3	13	7	-	-	1
75-79	315	30	29	143	82	24	16	6	2	3	2	-	-	2
80-84	141	16	14	56	39	10	7	2	1	1	-	1	-	4
85 i više	69	20	12	19	12	4	4	-	-	-	-	-	-	2
Nepoznato	21	1	-	1	4	3	1	2	-	2	2	-	-	8

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Stanovništvo prema pohađanju škole

	Ukupno	Osnovna škola			Srednje škole					Dodiplomski studij		Poslijediplomski studij		
		svega	1-4 razreda	5-8 razreda	svega	industrijske i obrtničke	tehničke i srodne	gimnazija	svega	stručni studij	sveučilišni studij	svega	magistarski	doktorat
Grad Valpovo	2.348	1.333	630	703	565	167	254	144	424	80	344	24	23	1

Stanovništvo staro 15 i više godina prema starosti i razini završene škole
(bez škole i osnovna škola)

	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda	4-7 razreda	Osnovna škola
Grad Valpovo	10.034	236	239	1.264	2.699
15-19	846	2	1	39	589
20-24	913	7	1	4	115
25-29	830	8	-	6	150
30-34	887	4	-	10	185
35-39	871	7	2	7	210
40-44	987	8	3	23	219
45-49	908	6	9	65	251
50-54	776	7	14	88	225
55-59	696	8	13	119	214
60-64	639	25	42	220	153
65-69	629	48	55	248	138
70-74	506	39	44	216	113
75-79	315	30	29	143	82
80-84	141	16	14	56	39
85 i više	69	20	12	19	12
Nepoznato	21	1	-	1	4

Stanovništvo staro 15 i više godina prema starosti i razini završene škole
(srednje i visoke škole)

	Srednje škole				Viša škola, I. (VI.) stupanj fakulteta i stručni studij	Fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studij	Magisterij	Doktorat	Nepoznato
	svega	škole za zanimanje u trajanju 1-3 god. i škole za KV i VKV radnike	škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina	gimnazija					
Grad Valpovo	4.684	2.613	1.583	488	305	519	16	3	69
15-19	210	105	46	59	-	-	-	-	5
20-24	759	320	234	205	11	12	-	-	4
25-29	542	249	235	58	25	96	-	-	3
30-34	587	307	269	11	28	64	3	-	6
35-39	549	296	242	11	26	64	3	-	3
40-44	601	335	216	50	37	86	3	1	6
45-49	463	318	106	39	43	64	-	1	6
50-54	340	212	99	29	39	57	1	-	5
55-59	258	186	63	9	42	36	-	1	5
60-64	147	116	26	5	20	22	4	-	6
65-69	114	86	22	6	15	7	1	-	3
70-74	73	55	15	3	13	7	-	-	1
75-79	24	16	6	2	3	2	-	-	2
80-84	10	7	2	1	1	-	1	-	4
85 i više	4	4	-	-	-	-	-	-	2
Nepoznato	3	1	2	-	2	2	-	-	8

Kako bi odgoj i obrazovanje mogli uspješno ispunjavati svoje zadaće predviđeno je da nadležne županijske, odnosno gradske službe, na temelju kritičke raščlambe postojeće mreže ustanova za obavezno osnovno i srednješkolno obrazovanje, odnosno mreže ustanova za odgoj djece predškolske dobi, izrade mrežu koja će biti u funkciji demografskog "pokrivanja" i demografskog razvoja, pogotovo slabije naseljenih područja Grada Valpova.

Osnovne škole

U Gradu Valpovu je osnovno obrazovanje organizirano u sljedećim osnovnim školama:

- Osnovna škola "M. P. Katančića" Valpovo (za naselja Valpovo, Nard i Šag)
- Osnovna škola "M. P. Katančića" – Područno odjeljenje Bocanjevci
- Osnovna škola "M. P. Katančića" – Područno odjeljenje Nard
- Osnovna škola "M. P. Katančića" – Područno odjeljenje Šag
- Osnovna škola Ladimirevci, Ladimirevci (Ladimirevci, Marjančaci)
- Osnovna škola Ladimirevci – Područno odjeljenje Harkanovci
- Osnovna škola Ladimirevci – Područno odjeljenje Ivanovci (Ivanovci, Zelčin)

U osnovne škole je školske godine 2001/2002. bilo upisano ukupno 1.402 učenika u 67 razrednih odjeljenja. Škola ukupno raspolaže sa 25 učionica i kabineta i športskom dvoranom (površine 395 m²) na korisnoj površini od cca 4.100 m² i vanjskom prostoru od 43.500 m² (cca 4,35 ha).

Osnovne škole na području Grada Valpova 2001/2002 godine

OSNOVNA ŠKOLA	I. – VIII. razred		godina izgradnje	unutarnji prostor (m ²)	vanjski prostor (m ²)	dvorana za TZK
	broj učenika	broj odjeljenja				
M.P.KATANČIĆA VALPOVO	817	35	1961.	3.050	24.750	395
PO Bocanjevci I-IV	37	2	1914.	210	3.940	-
PO Nard I-IV	32	2	1914.	100	6.320	-
PO Šag I-IV	21	2	1990.	125	1.910	-
LADIMIREVCI	392	20	1990.	980	4.860	-
PO Harkanovci I-III, II-IV	34	2	1979.	200	6.645	-
PO Ivanovci	69	4	1896.	140	5.980	-
Ukupno	1.402	67		4.805	54.405	395

Srednje škole

U Srednju školu Valpovo bilo je u školskoj godini 2001/2002. upisano 974 učenika u 35 razrednih odjeljenja (16 učionica i 8 kabineta). Škola je opremljena sadržajima prema "Minimalnom pedagoškom standardu" (specijalizirane učionice i kabineti, knjižnica), a 1999. godine otvorena je Gradsko - školska športska dvorana sa 700 mjesta za sjedenje i s mogućnošću odigravanja međunarodnih odbojkaških i rukometnih utakmica. Škola na parceli od cca 9,0 ha raspolaže s vanjskim športskim terenima površine cca 3.440 m².

Predškolske ustanove

Dječji vrtić "Maza" u Valpovu ima optimalni kapacitet od 140 djece u 6 skupina (dvije jasličke i četiri vrtičke skupine). Vrtić ima korisnu površinu od 742 m² i obnovljen je 1998. godine.

Predškolske ustanove na području Grada Valpova 1999/2000 godine

NAZIV I SJEDIŠTE DV-DJ	OPTIMALNI KAPACITET		POPUNJENOST KAPACITETA	
	broj djece	broj skupina	broj djece	broj skupina
DV "Maza", Valpovo, Prilaz Crvenom križu 3	140	6	168	6

Socijalna skrb

Djelatnost socijalne skrbi je od posebnog interesa za Državu kako bi se ostvarili ciljevi osiguranja podjednakih uvjeta života svim stanovnicima. U okvirima suvremenih koncepcija u radu socijalnih službi planirano je na razini Države, Županije i Grada ostvariti zadovoljavajuću mrežu i kapacitete javnih ustanova socijalne skrbi za sve vrste korisnika, što se naročito odnosi na ustanove koje zbrinjavaju starije osobe. Na području Grada Valpova postoji Centar za socijalnu skrb Valpovo, a djeluje i Dječje selo Ladimirevci, čiji je osnivač međunarodna organizacija (kapacitet ustanove je 96 djece).

Zdravstvena namjena

U sklopu ciljeva za unapređenje kvalitete življenja, a na temelju novog zdravstvenog zakonodavstva, te prihvaćenih temeljnih i globalnih ciljeva u zdravstvu treba stvoriti uvjete za provođenje zdravstvene zaštite stanovništva. Zadovoljavanje zdravstvenih potreba stanovništva omogućit će se prvenstveno sanacijom i adaptacijom postojećih građevina, uz gradnju novih zdravstvenih građevina samo tamo gdje nije moguća adaptacija. Djelatnost Doma zdravlja Valpovo obuhvaća:

- opću medicinu,
- zdravstvenu zaštitu žena,
- zdravstvenu zaštitu djece i
- zubozdravstvenu djelatnost.

Na svom području dom zdravlja također osigurava higijensko - epidemiološku djelatnost, hitnu medicinsku pomoć, laboratorijsku, radiološku i drugu dijagnostiku, ako te djelatnosti nisu organizirane u sklopu posebne zdravstvene ustanove.

Ljekarnička djelatnost je dio zdravstvene djelatnosti koja osigurava opskrbu lijekovima stanovništva, zdravstvenih i drugih ustanova, organizacija i zdravstvenih djelatnika koji obavljaju privatnu praksu. Ljekarnička djelatnost se obavlja u zdravstvenim ustanovama u vlasništvu Županije - 2 ljekarničke jedinice u sklopu Doma zdravlja Valpovo, te u ustanovama u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba, ili u privatnim ljekarnama.

Dom zdravlja Valpovo obavlja djelatnost hitne medicinske pomoći koja obuhvaća mjere hitne medicinske pomoći i osigurava prijevoz oboljelih, stradalih i ozlijeđenih u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu i pruža medicinsku pomoć za vrijeme prijevoza. Osim navedenih zdravstvenih ustanova u gradu djeluje nekoliko privatnih lječničkih ordinacija za zdravstvenu i stomatološku zaštitu.

Kulturne ustanove

Mreža ustanova s područja kulture i umjetnosti nije u potpunosti zadovoljavajuća. Određena razina kulturnih djelatnosti postoji samo u Valpovu, dok bi za potrebe kulture u ostalim poticajno razvojnim središtima trebalo bi osigurati odgovarajuće prostore u društvenim domovima ili školama. Nositelj kulturnih zbivanja u Gradu Valpovu je Ustanova za kulturne djelatnosti "Ante Evetović Miroљub" koja u svom sastavu ima:

- Muzej Valpovštine,
- Gradsku knjižnicu,
- Centar za kulturu i
- područno odjeljenje niže glazbene škole "Franjo Kuhač" Osijek.

Tradicija Valpova je razvijena kulturna djelatnost, te značajan doprinos kulturnom životu grada svojim djelovanjem daju amaterske udruge:

- HKUD "Valpovo 1905"
- HPD "Katančić"
- Puhački orkestar DVD-a Valpovo
- Matica Hrvatska
- Hrvatska čitaonica u Valpovu
- Mažoretkinje Grada Valpova
- Društvo prijatelja starina.

Najznačajnija manifestacija amaterskog kulturnog stvaralaštva je "Ljeto Valpovačko" program kojeg obuhvaća izložbe likovnih radova slikara s područja Valpovštine, izložbe rukotvorina, koloniju slikara i kipara, koncert pjevačkih zborova i puhačkih orkestara, kazališne predstave, reviju pjevača amatera, izdavanje "Valpovačkog godišnjaka", natjecanju u spravljanju jela na starinski način i Kulenijada, a završava smotrom folkloru u kojoj sudjeluju KUD-ovi iz cijele Hrvatske.

Tehničkom kulturom bavi se Zajednica tehničke kulture Valpovo koja obavlja obučavanje svojih polaznika s vještinama i saznanjima iz područja modelarstva, informatike, astronomije, fotografiranja itd.

Dominantnu ulogu u informiranju ima radio postaja Hrvatski radio Valpovština, Valpovo koji emitira cjelodnevni radio program na 89 MHz. U Valpovu također djeluje i Kinematograf "Tomislav".

Vjerska namjena

Vjerskim zajednicama, koje su jednake pred zakonom i odvojene od države, u sklopu zona javne ili mješovite namjene, a detaljnije na razinama prostornih planova niže razine treba omogućiti odgovarajuće prostorne preduvjete za obavljanje vjerskih obreda, te osnivanje socijalnih i dobrotvornih ustanova.

Vjerski objekti locirat će se u pojedinim naseljima po potrebi. Najbrojniji objekti sakralnog graditeljstva uz crkve i kapele su pilovi i raspela koja se najčešće pojavljuju na raskrižjima starih seoskih puteva. U posljednjih 10-ak godina intenzivirane su aktivnosti kako na izgradnji novih sakralnih građevina, tako i na sanaciji i rekonstrukciji, te obnovi postojećih.

Šport i rekreacija

Na području Grada Valpova djeluju brojne športske udruge u raznim športskim granama. Najzastupljeniji su nogomet i odbojka, te košarka, rukomet, stolni tenis, gimnastika i karate. Na ruralnom području postoji niz športskih objekata s pratećim sadržajima (pretežito nogometna igrališta, te mala športska igrališta u sklopu škola). Raspored športskih objekata i njihovi sadržaji u potpunosti ne odgovaraju stvarnim potrebama stanovništva, te je stoga potrebno nadograđivati sustav športskih objekata sa ciljem da se uključi što veći broj korisnika, posebno mladih. Planom je predviđeno lociranje športsko-rekreacijskih sadržaja (šport na vodi, ribolov i sl.) izvan naselja, uz vodene površine kao što su mrtvaje i planirane akumulacije.

Mrežu objekata za šport i rekreaciju čine:

- objekti u funkciji športa u natjecateljskom smislu
- objekti namijenjeni zadovoljavanju potreba tjelesno - zdravstvene kulture učenika osnovnih i srednjih škola.

Športske dvorane u okviru osnovnih i srednjih škola prvenstveno služe zadovoljavanju svoje osnovne namjene (održavanje nastave) ali i u druge športsko-rekreacijske namjene. U valpovačkim školama (Srednja škola Valpovo i Osnovna škola "M. P. Katančića") izgrađene su dvorane ukupne površine 650 m², te uređeni vanjski športski tereni ukupne površine 7.700 m².

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Opremljenost naselja društvenom infrastrukturom (javnim sadržajima)

naselje	tip** razvojnog središta	škole	dječje ustanove	zdravstvene ustanove	vjerski objekt	groblje	pošta	šport i rekreacija
Harkanovci	-	PŠ	-	-	-	G+	PU	-
Ivanovci	-	PŠ	-	-	-	G+	-	NI
Ladimirevci	LRS	OŠ	-	-	RKŽ, C	G	-	NI
Marjančaci	-	-	-	-	-	G	-	-
Nard	-	PŠ	-	-	-	G	-	-
Šag	-	PŠ	-	-	-	G	-	-
Valpovo	MRS	OŠ, SŠ	DU	DZ	RKŽ, C	G+	-	-
Zelčín	-	-	-	-	-	G	PU	-

OŠ - osnovna škola, **PŠ** - područna škola, **SŠ** - srednja škola / gimnazija,
DU - dječja ustanova, **DZ** - dom zdravlja, **RKŽ** - rimokatolička župa, **C** - crkva,
G - groblje, (**G+**) - proširenje groblja
PU - poštanski ured
ŠRC - športsko-rekreacijski centar, **NI** - nogometno igralište i sl.
MRS - manje regionalno (razvojno) središte jače razvijenosti
LRS - lokalno inicijalno (razvojno) središte

Dvorac Prandau-Normann u Valpovu

3.4. UVJETI KORIŠTENJA UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

3.4.1. Uvjeti korištenja

Temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 34/94 i 72/94) na području Grada Valpova posebno su zaštićeni:

kategorija spomenika parkovne arhitekture

- perivoj uz dvorac Prandau-Normann u Valpovu.

Osim navedenih zaštićenih dijelova prirodne baštine, na području Grada Valpova nalaze se i evidentirani su predjeli prirodne baštine, koji se ovim planom predlažu za istraživanje u cilju zaštite:

- šuma Zvjerinjak u Valpovu (neposredno se nastavlja na perivoj uz dvorac Prandau-Normann),
- šuma Dubrava (vrijedne nizniske sastojine hrasta lužnjaka),
- šuma Hrastik (vrijedne nizniske sastojine hrasta lužnjaka).
- priobalni pojas uz rijeku Dravu sa šumskim kompleksom – Topolje,
- priobalna područja uz rijeku Vučicu.

3.4.2. Iskaz površina za posebno vrijedna i/ili osjetljiva područja i prostorne cjeline

Iskaz površina za zaštićena posebno vrijedna i osjetljiva područja i prostorne cjeline

redni broj	GRAD VALPOVO	oznaka	ukupno (ha)	% od površine Grada	ha/stan. ¹
1.	ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA ukupno	-	850,5	5,9	0,068
1.1.	Spomenik parkovne arhitekture - perivoj uz dvorac Prandau-Normann u Valpovu	PA	24,9	0,1	-
1.2.	Predjeli za istraživanje - šuma Zvjerinjak - šuma Dubrava - šuma Hrastik - priobalni pojas uz Dravu - priobalno područje uz Vučicu		99,6 75,0 126,0 440,0 195,0		
2.	ZAŠTIĆENA POVIJESNA CJELINA VALPOVO ukupno		84,9	0,6	0,004
2.1.	Zona A - zona prvog stupnja zaštite		34,6	-	-
2.2.	Zona B - zona drugog stupnja zaštite		8,6	-	-
2.3.	Zona E - kontaktna zona - zona zaštite eksploatacije		10,2	-	-
2.4.	Zona I - zona istraživanja - arheološka zona		4,8*	-	-
2.5.	Zona K - zona zaštite krajolika		31,5	-	-
	GRAD VALPOVO UKUPNO		14.226,0	100,0	1,13

1 - prognozirani broj stanovnika 2015.godine (12.500 stanovnika)

* - preklapa se sa zonom A i ne ulazi u ukupni zbroj

3.4.3. Prirodna baština i krajobraz

Prirodna baština

Područje Grada Valpova smješteno je na nizinskom prostoru aluvijalne naplavne nizine rijeka Drave, Karašice i Vučice. Cijelim se prostorom kontinuirano protežu nizinske šume hrasta kitnjaka (šume Zvjerinjak, Hrastik, Lipovac, Dubrava i ostale).

Značajne prirodne vrijednosti prostora su:

- priobalni pojas uz rijeku Dravu s većim šumskim kompleksima (Topolje i druge),
- vrijedne nizinske sastojine hrasta lužnjaka oko Valpova (Zvjerinjak i Hrastik), koje tvore zeleni pojas oko grada,
- područje vodotoka Vučica (sa Satničkim ribnjakom u Općini Petrijevci).

Temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 30/94 i 72/94) na području Grada Valpova posebno je zaštićen perivoj uz dvorac Prandau-Normann u Valpovu,

Perivoj uz dvorac Prandau u Valpovu

Perivoj uz dvorac Prandau zaštićen je 1958. godine i upisan u upisnik zaštićenih dijelova prirode pod brojem 38, kao hortikulturni spomenik. Ukupna površina parka iznosi 24,88 ha.

Sjeverni dio parka ispred dvorca je pejzažni park podignut po uzoru na engleske pejzažne parkove sredinom 19. stoljeća, a sadrži brojne i slikovite parkovne motive s pojedinim skupinama i soliterima autohtonih i egzotičnih vrsta. Južni dio odvojen je velikom livadom s pojedinačnim stablima, te čini bujnu, slikovitu autohtonu šumu staru oko 100 godine, sastavljenu pretežno od hrasta lužnjaka i lipa, s njihovim pratiocima. U parku se osobito ističu stara i dobro razvijena stabla platane, ginka, crnog bora, borovca i drugih vrsta.

Pregled stanja u perivoju izvršen je 1992. , 1994. i 1997. godine. Uviđaji su obavljeni u svezi dogovora o radovima na zaštiti i obnovi perivoja, a prema izrađenom "Projektu obnove perivoja" (Denich, Ščitaroci, 1991. godine), kao i zbog zahtjeva širenja ugostiteljskog objekta, športskih igrališta i drugih sadržaja na površinu perivoja. Većina planiranih zahvata koja je predložena tijekom 1996. godine, 1997. godine nije prihvaćena, jer obezvređuju vrijednosti zbog kojih je perivoj zaštićen.

Šuma Zvjerinjak

Šuma Zvjerinjak je u Prostornom planu bivše općine Valpovo predložena za zaštitu u kategoriji park šume. Nalazi se južno od grada Valpova i oslanja se s južne i zapadne strane na valpovački park. Ukupna površina šume iznosi 99,65 ha, od čega se pod šumom nalazi 85,24 ha. Ostala površina je predstavljena čistinama, kanalima, barama i poljoprivrednim zemljištem.

Od vrsta, prevladava lipa (21,78 ha), zatim hrast lužnjak (12,72 ha), bagrem (13,41 ha), a ostatak činebrijest, jasen, grab i klen. Šuma je pretežno panjača, budući da nije bila predviđena za proizvodnju drvne mase, već za uzgoj divljači i ogrijev. Nekada je kompletna šuma bila ograđena.

Cjelinu šume Zverinjak i perivoja narušila je obilaznica, izgrađena prije nekoliko godina. Izgradnjom rečene obilaznice uništila se, do tada jedinstvena u cijelosti sačuvana barokna zvijezda sa zrakasto raspoređenim stazama na južnom dijelu perivoja, koja je povezivala perivoj s park - šumom.

Ovim se planom predviđa njeno istraživanje u cilju eventualne zaštite.

Osim navedenih zaštićenih lokaliteta, potrebno je u selima Ladimirevci, Nard, Šag i drugima snimiti i zaštititi drvorede i aleje listača koje su, uz predajnu arhitekturu, tipična i prepoznatljiva značajka i obilježje slavonskog sela.

Također bi trebalo valorizirati šume i šumske gajeve unutar poljodjeljskih površina, a koje su integralni dio krajolika Valpova, kao što su:

- šuma Dubrava (Dubrava 1 i Dubrava 2),
- šuma Hrastik (2 km istočno od Valpova),
- rijeka Vučica i Satnički ribnjak,
- autohtona vegetacija uz Dravu.

Šuma Dubrava

Šuma je većim dijelom sastojina hrasta lužnjaka, a nalazi se između naselja Ivanovci i Ladimirevci, a okružena je sa svih strana poljoprivrednim površinama. Površina šume je oko 75 ha, a u jednoličnom ravničarskom krajoliku predstavlja pejzažno osvježenje, te pruža utočište životinjama. Ovim se planom predviđa njeno istraživanje u cilju eventualne zaštite.

Šuma Hrastik

Šuma je većim dijelom sastojina hrasta lužnjaka sušeg tipa, a nalazi se 2 km istočno od Valpova. Površina šume je oko 126 ha, a prosječena je cestom prema Osijeku i željezničkom prugom. Šuma Hrastik ima važan položaj u prstenu zaštitnog zelenila oko grada, a u jednoličnom ravničarskom krajoliku predstavlja pejzažno osvježenje. Ovim se planom predviđa njeno istraživanje u cilju eventualne zaštite.

Autohtona vegetacija uz Dravu (Topolje)

Ova je vegetacija važna u ekološkom, vegetacijskom i zoološkom pogledu. Ova autohtona vegetacija mekih listača osobito je zastupljena na lijevoj obali Drave. Za ribolov su značajni stari rukavci Drave (Repnjak, Jugovača, Farkaš-Topolj, Galovac i Šiblje). Biocenoza vodotoka i obala ima značajnu ulogu, jer korjenov sistem bilja štiti tlo, a površinski dio vegetacije smanjuje snagu vode, a time i eroziju. Također, vodeno bilje utječe na sadržaj kisika, mineralnih tvari, temperaturu, evaporaciju i samopročišćavanje vode. Ujedno ovi su biotopi obitavalište brojnih životinskih vrsta (srna, jelen, divlja svinja, lisica, kao i brojnih ptica: divlje patke, liske, gnjurci, vodene kokoši i druge).

U zadnjih dvadesetak godina je došlo do širenja vikend izgradnje na ovom području (Velik rit jugoistočno od Petrijevac, Nard-Nehaj, vikend naselje na ušću Karašice u Dravu), te je PPUG-om Valpova ograničeno njihovo daljnje širenje.

Ovo područje ima površinu od cca 400 ha, a planom se predviđa njegovo istraživanje u cilju eventualne zaštite.

Rijeka Vučica i Satnički ribnjak

Prema Uredbi o kategorizaciji vodotoka, Vučica je svrstana u I. kategoriju, iako je prema postojećem stanju u II. ili III. kategoriji (onečišćena je otpadnim vodama Valpova i Belišća). Rijeka Vučica sa Satničkim ribnjakom (koji se nalazi na području Općine Petrijevac) predstavlja ekološku, pejzažnu i rekreacijsku vrijednost šireg područja. U ekološkom pogledu vodeni tokovi i obalni biotopi s autohtoninom vegetacijom močvarnih livada i šumaraka predstavljaju izuzetnu vrijednost. Vučica je na gotovo čitavom području ribolovna (love se šaran, štuka, som i patuljasti som). Ovo područje ima površinu od cca 195 ha, a planom se predviđa njegovo istraživanje u cilju eventualne zaštite.

Krajobraz

Do donošenja Krajobrazne osnove Županije treba obaviti prethodna istraživanja i vrednovanja krajolika. Pri izradi istraživanja i vrednovanja krajolika potrebno je uvažiti smjernice za očuvanje krajobrazne raznolikosti područja, očuvanje seoskih krajolika i očuvanje prostornog identiteta gradova, određene Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske. Mjere očuvanja krajobraznih vrijednosti osobito se odnose na zaštitu:

- raznolikosti poljoprivrednih kultura,
- vizualne kvalitete smjenjivanja nepreglednih poljoprivrednih površina sa šumama,
- područja s karakterističnim uzorcima naselja,
- pojedinačnih markera karakterističnih za Slavoniju (dvorci, crkve, spomenici).

3.4.4. Kulturna baština

Za potrebe izrade ovog plana korišteni su podaci Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Osijeku. Središte grada Valpova zaštićeno je kulturno dobro, upisano u registar zaštićenih urbanističkih cjelina Konzervatorskog odjela u Osijeku pod brojem UP-I^o-03-23/1-1970., od 19. XII 1969., br. dosjea 530.

VALORIZACIJA

Od nastanka urbane aglomeracije u srednjem vijeku do danas, Valpovo je podijeljeno na dva dijela: feudalni plemićki utvrđeni grad i civilno, plebejsko, zanatsko-trgovačko i vjersko podgrađe. Tijekom stoljeća, nestalo je srednjovjekovnog i turskog, orijentalnog podgrađa, iako znamo za njihovo postojanje, a današnje podgrađe je rezultat urbanizacije od XVIII do XX stoljeća. Uslijed obrambene funkcije dvorac je oduvijek bio izoliran prstenom opkopa, palisada i brisanog prostora, a nakon gubitka obrambenog značaja, izoliranost omogućuje distanciranje zemaljskog gospodara i podložnika. Zbog toga je oko dvorca podignut veliki, ograđeni perivoj, a naselje je formirano na lijevoj, nasuprotnoj obali Karašice. Tu je na sjecištu lokalnih komunikacija, nastao izdužen, ljevkasti trg sa župnom crkvom, gradskom vijećnicom, svratištem i nizom kuća valpovačkih činovnika, zanatlija, trgovaca i malih zemljišnih posjednika. Sa njega se zrakasto pružaju široke ulice s nizovima malih, ruralnih kuća. Kroz tu urbanu strukturu vijuga rječica Karašica, slobodno formirajući svoj ravničarski, meandarski tok, nezavisno od pružanja uličnih pravaca, dvorišta i vrtova.

Ambijenti

Iz vrijednosne analize možemo izvući zaključak o postojanju dviju prostornih osobitosti, dvaju zaokruženih ambijenata: dvorca s perivojem i kasnobaroknog, provincijskog suburbija.

Jednu mikrocjelinu tvori srednjovjekovna utvrda s cilindričnom kulom, neogotičkom kapelom i barokno-klasicističkim dvorcem Prandau-Normann. Druga se spomenička skupina nalazi na istočnoj strani Karašice uz glavni gradski Trg kralja Tomislava. Čine ju barokna župna crkva Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije, jednokatni barokni župni dvor, te historicistička katnica stare škole i neogotička skulptura "Okrunjena kraljice Neba moli za nas" iz 1900. godine koja zatvara južnu stranu trga. Zapadnu stranu Trga kralja Tomislava, danas još djelomično sačuvanu, tvori niz prizemnica i katnica manje spomeničke vrijednosti na čijim su pročeljima, unatoč brojnim suvremenim intervencijama, uočljivi ostaci historicističkih i secesijskih stilskih elemenata.

Prva katastarska izmjera Valpova iz 1863. godine

Vizure

Najznačajnije valpovačke vizure, koje su zbog svoje snažne slikovitosti postale znakovi raspoznavanja Valpova, pružaju se prema njegovu središtu i ishodištu – dvorcu i utvrdi. Jedna se, dolazeći s istoka, kroz perspektivu Osječke ulice, otvara prema pročelju dvorca s tornjem u osi, dok se druge otvaraju sa sjeverozapadne strane, iz Gupčeve i Strossmayerove ulice i sa Zelenog brijega prema srednjovjekovnoj kuli. Sa zapadne strane ima manje izražena, ali isto tako zanimljiva vizura iz Ulice Lj. Gaja prema dvorcu i njegovom visokom tornju. Izdužena, ljevkasta forma Trga kralja Tomislava omogućuje sagledavanje njegove cjelovitosti i otvorene vizure sa juga i sjevera. Postoji još niz manje karakterističnih ali vrlo slikovitih vizura uz obale Karašice, koje nemaju amblematsku vrijednost glavnih vizura, ali cijelom ambijentu daju idiličan ugođaj.

Krajolik

U stvaranju slike Valpova važnu ulogu ima krajolik u kojemu je nastao i s kojim je srastao. Valpovo je stoga nemoguće zamisliti bez vijugavog toka Karašice, rukavca Jadike, šume Zvjerinjak, širokog obzora oranica i ostataka slavonske hrastove šume. Kao iznimnu vrijednost treba istaknuti valpovački perivoj i park, jedan od najvrijednijih primjera pejzažne parkovne arhitekture u Hrvatskoj.

PODJELA ZAŠTIĆENE URBANISTIČKE CJELINE GRADA VALPOVA NA ZONE

Zona " A " – zona prvog stupnja zaštite odnosno zona potpune zaštite strukture

Zona obuhvaća registrirani kompleks dvorca Prandau-Normann sa srednjovjekovnom utvrdom i kulom s vlastelinskim konjušnicama, te park i perivoj na koje se nadovezuje dio korita Karašice. U ovoj je zoni obvezna puna zaštita supstance, oblika i fizionomije, a u najvećoj mogućoj mjeri tradicije i funkcije prostora i sadržaja. Uvođenje novih struktura je isključeno.

Zona " B " – zona drugog stupnja zaštite odnosno zona djelomične zaštite strukture

Zona obuhvaća područje koje se poput štita ovilo oko zone A. U zoni je obvezna zaštita osnovnih elemenata strukture ambijenta. Potpuna zaštita odnosi se na zaštitu glavnih ekspozicija, fizionomiju urbanih interijera, gabarita i sl. Dopuštaju se manje intervencije i nužno prilagođavanje supstance suvremenim potrebama.

Zona " E " - kontaktna zona odnosno zaštite ekspozicije

Zona se proteže Osječkom ulicom pa do Trga kralja Tomislava. Drugi dio zone obuhvaća dio Gajeve ulice. U zoni je obvezna zaštita pojedinačnih elemenata strukture i osiguranje ekspozicije vrijednosti zona A i B. Zaštita podrazumijeva kontrolu gabarita, zadržavanje karaktera gradnje, očuvanje vrijednih vizura i sl. Dopustive su veće intervencije uz pridržavanje osnovnih načela.

Zona " K " – zona zaštite krajolika

Zona prati korito rijeke Karašice i sastoji se od tri dijela. Zaštita podrazumijeva očuvanje integralnih, prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti naselja u cjelini, što znači očuvanje postojećih kompozicijskih međuodnosa urbanih i prirodnih vrijednosti.

Zona " I " – zona istraživanja odnosno arheološka zona

Zona obuhvaća područje dva arheološka lokaliteta:

1. "Staro Valpovo", prapovijesno, antičko i srednjovjekovno nalazište na lokaciji odlagališta otpada, tako da nije moguće odrediti rasprostranjenost lokaliteta. Ipak, brojni arheološki nalazi ulomaka ukazuju na postojanje vrijednog, višeslojnog, arheološkog nalazišta.
2. Arheološka zona unutar zaštićene urbanističke cjeline. Prema planu Valpova nastalom krajem XVII st., na položaju današnjeg parka između dvorca i potoka Jadike, nalazilo se srednjovjekovno utvrđeno podgrađe okruženo obrambenim opkopom, što će biti predmetom budućih arheoloških istraživanja.

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Popis pojedinačno zaštićenih nepokretnih kulturnih dobara
na području Grada Valpova

Registrirana kulturna dobra	
Dvorac Prandau-Normann	REG 1
Župna crkva Bezgrešnog Začeca Blažene Djevice Marije	REG 104
Urbanistička cjelina	REG 143
Srednjovjekovna cilindrična kula u sklopu Dvorca	REG 448
Stambena prizemnica Burjan, Osječka 9	REG 465
Preventivno zaštićena kulturna dobra	
Kompleks bivših grofovskih štala, Reljkovićeva ulica	PREV 62/4
Jednokatnica hotela , Osječka ulica	PREV 62/1
Kapela sv. Roka s grobnicom obitelji Prandau-Normann	PREV 62/2
U postupku preventivne zaštite i registracije	
Stara škola, Trg kralja Tomislava 14	
Župni dvor, Trg kralja Tomislava 12	
Kuća u ulici M. Gupca 18	
“Staro Valpovo” –prapovijesno antičko i srednjovjekovno nalazište	
Križni put na groblju	
Spomenik Matiji Petru Katančiću	
Spomenik Majke Božje na Trgu kralja Tomislava	
Evidentirana kulturna dobra lokalnog značenja	
Kapela sv. Križa	
Štagalj, M.Gupca 106	
Kuća, Gajeva 52	
Kuća, J.J.Strossmayera 38	
Kuća , M. Gupca 94	
Spomen bista S. Petnjarića, Osječka ul.	
Spomenik palim borcima i ŽFT - u parku	
Spomen ploča na kući borca Mitrović R., Bana J. Jelačića 73	
Spomen ploča na kući borca Gorjanac Đ., Zrinski-Frankopana 11	
Spomen ploča na kući borca u Osječkoj ul. Br. 60	
Spomen ploča na kući borca S. Vujaklije, Bana J. Jelačića 19	
Spomen ploča na kući borca I. Petrović, Lj. Gaja 73	
Spomen ploča na kući borca R. Španović, Bana J. Jelačića 41	
Spomen ploča na kući borca S. Petnjarića u ul. Bana I. Mažuranića 14	
Spomen ploča na kući borca Majstorović M, Trg kralja Tomislava 4	
Spomen ploča na kući borca Lj. Špehara, M. Gupca 27	
Skupna grobnica palih boraca JA, na groblju	
Spomen bista revolucionara Đ. Salaja, Đ. Salaja 5	

Sva kulturna dobra koja su registrirana ili preventivno zaštićena, ili se nalaze u postupku preventivne zaštite ili registracije nalaze se na području grada Valpova. Isto se odnosi i na evidentirana kulturna dobra lokalnog značaja.

Mjere zaštite kulturne baštine

Povijesna urbanistička cjelina Valpova registrirana je kao kulturno dobro. Svaka intervencija unutar zaštićene cjeline obvezuje prethodnu suglasnost Uprave za zaštitu kulturne baštine. Unutar zaštićene urbane cjeline nalaze se dio kulturnih dobara graditeljske baštine, registriranih ili preventivno zaštićenih, koji definiraju urbanu sliku i plan grada. Svaka pojedina građevina ili ambijent podliježe režimu zaštite, odnosno svaka građevinska intervencija zahtijeva prethodnu suglasnost Uprave za zaštitu kulturne baštine.

Zasebni graditeljski sklop čini kompleks dvorca **Prandau-Normann** u Valpovu, s pripadajućim parkovnim i zelenim površinama. Ovaj sklop treba očuvati u povijesnim granicama i parcelama. Za registriranu povijesno-urbanističku cjelinu obvezna je izrada Urbanističkih planova uređenja (UPU) kojima će se odrediti uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora.

Uvjeti i mjere zaštite povijesnih naselja i dijelova naselja

Valpovo, kao povijesno naselje urbanog karaktera, izloženo je trajnim utjecajima: promjenama načina života i djelatnosti stanovnika ili njihovim odseljavanjem i napuštanjem, mijenjaju svoja povijesna obilježja, a time i svoj prostorni identitet. U cilju očuvanja prostornih, arhitektonskih vrijednosti naselja određene su zone zaštite. Područja zaštite kulturno povijesnih vrijednosti naseobinskih oblika grada Valpova provode se u svrhu očuvanja povijesne (tradicionalne) slike naselja, njegova volumena, povijesne matrice i građevne strukture. Naselja su nositelji identiteta kulturnog krajolika i specifičnosti regionalnih obilježja.

Na kartografskom prikazu br.3. ucrtane su građevine i cjeline kulturno povijesnih vrijednosti koje se štite na temelju Zakona o zaštiti kulturnih dobara.

Za sve građevinske zahvate na građevinama iz Popisa kulturnih dobara i u prostoru povijesnih jezgri naselja u postupku ishoda lokacijske dozvole treba ishoditi posebne uvjete Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Osijeku. Na povijesnim građevinama koje su nositelji identiteta, tradicijskim kućama, mogući su radovi konzervacije uz očuvanje izvornog izgleda i oblikovanja, kao i neophodni radovi građevinske sanacije.

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta

Na području Grada Valpova, u gradu Valpovu, nalazi se arheološki lokalitet "**Staro Valpovo**" (dio kčbr.511 K.o.Valpovo) koji je u postupku preventivne zaštite kao prapovijesno, antičko i srednjovjekovno nalazište. Na tom se lokalitetu svi zemljani radovi koji uključuju kopanje zemljišta dublje od 40 cm moraju izvesti ručnim iskopom pod nadzorom i uputama arheologa, uz prethodno utvrđene mjere zaštite i odobrenje Konzervatorskog odjela u Osijeku, koji može propisati i prethodno izvođenje zaštitnih arheoloških iskopavanja i istraživanja. Svi planirani građevinski radovi na navedenom lokalitetu uvjetovani su rezultatima arheoloških istraživanja, bez obzira na prethodno izdane uvjete i odobrenje.

Također, ukoliko bi se na preostalom području Grada Valpova, prilikom izvođenja građevinskih ili bilo kojih drugih zemljanih radova naišlo na arheološko nalazište ili nalaze, osoba koja izvodi radove dužna je prekinuti radove te bez odlaganja obavijestiti Konzervatorski odjel u Osijeku, kako bi se sukladno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara poduzele odgovarajuće mjere osiguranja te zaštite nalazišta i nalaza.

Nova izgradnja u centru Valpova

3.4.5. Područja posebnih ograničenja u korištenju

Znatan dio prostora Grada Valpova očuvao je svojstva kulturnog krajolika, u vidu tradicionalnih sela, okružena poljodjelskim krajolikom. Propisuju se sljedeće mjere:

- očuvati tipološki prepoznatljive oblike naselja, tako da se građevinska područja planiraju na način koji će nastaviti povijesnu matricu i karakterističnu sliku naselja
- u planiranju širenja građevinskih područja naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati njegov karakter, s obzirom na tip i karakter naselja. Jednako je važno čuvanje kvalitetnog pejzažnog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture čini i pripadajuće pejzažno okruženje.
- ispitati potrebu širenja građevinskih područja naselja, budući da većina ima velik broj napuštenih zgrada u povijesnim jezgrama. Razvitak naselja usmjeravati na revitalizaciju postojeće građevne strukture, a iznimno planirati nova građevna područja

Mjere zaštite krajobraznih vrijednosti

Povijesne, naseobinske, graditeljske i vrtno perivojne cjeline, prirodni i kultivirani krajolici, kao i pojedinačne građevine koja imaju svojstva kulturnog dobra, zajedno s pripadajućim parcelama, te fizičkim i vizualnim okolišem, moraju biti na stručno prihvatljiv način uključeni u budući razvitak. Zaštita kulturno povijesnih i prirodnih vrijednosti podrazumijeva sljedeće:

- očuvanje i zaštitu prirodnog i kultiviranog krajolika kao temeljne vrijednosti prostora,
- poticanje i unapređivanje održavanja i obnove zapuštenih poljodjelskih zemljišta, zadržavajući njihovu tradicionalnu organizaciju i način korištenja,
- očuvanje povijesnih naseobinskih cjelina, sela, zaselaka u njihovom izvornom okruženju s tradicionalnom strukturom i naslijeđenom parcelacijom,
- očuvanje i obnovu tradicijskog graditeljstva (starih kuća) ali i svih drugih građevina spomeničkih svojstava kao nositelja identiteta prostora,
- očuvanje povijesne slike, volumena i obrisa naselja, naslijeđenih vrijednosti prostora i slikovitih vizura,
- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicionalnih sadržaja, poljodjelskih kultura, i tradicijskog načina obrade zemlje,
- očuvanje prirodnih značajki kontaktnih područja uz povijesne cjeline, i prirodnih predjela kao što su obale, mrtvi rukavci, prirodne šume i kultivirani krajolik, budući da pripadaju ukupnoj prirodnoj i graditeljskoj baštini,
- zadržavanje i očuvanje prepoznatljivih toponima, naziva sela, zaselaka i potoka,
- zadržavanje povijesnih trasa puteva.

Zaštita od neplanske izgradnje

Problem neplanske izgradnje kuća za odmor na području Grada Valpova izražen je na nekoliko lokaliteta. Najveće su koncentracije takovih objekata na lokacijama uz rijeku Dravu i Karašicu. Lokacije ovih zona utvrđene su na temelju fotografske i kartografske dokumentacije, a površina njihovih građevinskih područja utvrđena je na temelju odredbi PPOBŽ.

- Karašica (uz naselje Valpovo)	- površina 14,7 ha
- Ladimirevci	- površina 28,8 ha
- Marjančaci	- površina 7,4 ha
- Obreško Polje (uz naselje Nard)	- površina 4,2 ha
- Sviblje (uz naselje Nard)	- površina 1,9 ha
- Valpovo	- površina 12,5 ha
- Vučica (uz naselje Valpovo)	- površina 13,9 ha

Prostornim planom uređenja Grada Valpova za ove zone utvrđena su građevinska područja, te je na taj način ograničeno njihovo širenje, te je time i riješen njihov status.

3.4.6. Područja primjene posebnih mjera uređenja i zaštite

Uvjeti razgraničenja prostora i osiguranje prostora za smještaj djelatnosti

Planom je izvršeno detaljno razgraničenje prostora (građevinsko područje, poljoprivredna namjena, šume, vode, infrastrukturni koridori i dr.), na temelju odredaba Prostornog plana, a prema podacima nadležnih ustanova, šumskogospodarskoj i vodnogospodarskoj osnovi Republike Hrvatske, studijama, projekatima i drugoj dokumentaciji.

U skladu s "Uredbom o određivanju građevina od važnosti za Republiku Hrvatsku", utvrđene su građevine na području Županije koje su od važnosti za Državu, a također su utvrđene građevine od značaja za Županiju. Za infrastrukturne građevine od važnosti za Državu i Županiju utvrđuju se uvjeti određivanja prostora na sljedeći način:

- za postojeće građevine stvarnom parcelom i pojasom primjene posebnih uvjeta prema posebnim propisima pri čemu se mora osigurati prostor za rekonstrukciju i eventualno proširenje,
- za planirane građevine širinom koridora koji je potrebno osigurati u prostornim planovima užih područja, te uvjetima korištenja utvrđenih koridora.

Prostornim planom utvrđeni su uvjeti i mjere za smještaj gospodarskih djelatnosti u prostoru. Izgradnja gospodarskih zgrada u funkciji poljoprivrede usmjerava se u komplekse postojećih ratarskih pogona i farmi u građevinska područja naselja, izdvojenih gospodarskih zona i pojedinačnih gospodarskih kompleksa, a omogućava se i izgradnja izvan granica građevinskog područja. Pri tome se ograničava kapacitet građevina za uzgoj stoke do **max. 50 uvjetnih grla u naseljima**, a zabranjuje se izgradnja građevina za uzgoj stoke u gradovima. Prostorni položaj građevina za uzgoj stoke u izdvojenim gospodarskim zonama, pojedinačnim gospodarskim kompleksima i izvan građevinskog područja utvrđuje se u odnosu na blizinu naselja i blizinu kategoriziranih cesta.

Izgradnja građevina industrije, malog gospodarstva i poduzetništva usmjerava se prioritarno u građevinska područja naselja u cilju veće iskorištenosti postojećih gospodarskih zona i postojeće komunalne infrastrukture.

Prostornim planom omogućava se osnivanje novih gospodarskih zona, izdvojenih od građevinskog područja naselja, koje je potrebno komunalno opremiti. Također se omogućava izgradnja pojedinačnih gospodarskih kompleksa izvan naselja, ali isključivo vezanih uz poljoprivrednu proizvodnju i eksploataciju mineralnih sirovina, te u slučaju postojećih građevina za koje se ocijeni mogućnost legalizacije.

Izgradnja turističkih, sportskih i rekreacijskih sadržaja usmjerava se u naselja i lokalitete koji su planom određeni za ovu namjenu, a za koje je obvezno utvrđivanje građevinskih područja.

Izvan građevinskih područja omogućava se izgradnja građevina seoskog turizma. Njihova veličina kao i izgradnja stambenih zgrada izvan građevinskog područja uvjetuje se izgradnjom gospodarskih sadržaja u funkciji poljoprivredne proizvodnje.

Uz javne kategorizirane ceste dozvoljava se izgradnja benzinskih postaja i uz njih sadržaja tranzitnog turizma, trgovačkih, servisnih i drugih uslužnih sadržaja.

Izgradnja sadržaja u funkciji društvenih djelatnosti usmjerava se u naselja, a prostor se organizira u sklopu planova užih područja.

Uređenje zemljišta

Do sada je izvedeno vrlo malo melioracijskih zahvata na području Grada Valpova. Uz već izvedene i djelomično izvedene melioracijske radove prije nego što bi se krenulo u realizaciju novih projekata potrebno će biti preispitati posljedice na vodni režim i preobrazbu krajobraza, što bi utjecalo na život flore i faune na tom području.

Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite šuma

Gospodarenje šumama i šumskim zemljištem u državnom vlasništvu provodi se u skladu sa Šumskogospodarskom osnovom, na načelu potrajnosti u obnovljivom resursu. Načelo potrajnosti gospodarenja šumama podrazumijeva upravljanje i uporabu šuma i šumskog zemljišta tako da se u šumi održava biološka raznolikost, sposobnost obnavljanja, vitalnost i potencijal.

Površine šumskog zemljišta (neobraslo proizvodno) kojih ima 3.812 ha treba pošumiti tamo gdje zadovoljavaju stanišni uvjeti. Pošumljavanje, odnosno prenamjena zemljišta u šumska, poželjno je na sljedećim površinama: vodocrpilišne zone, koridori brzih cesta i autocesta, poljoprivredno zemljište niske bonitetne klase, predjeli uz vodotoke i sl.

Šume uz rijeku Dravu trebaju se rajonizirati, odnosno na području gdje nema gospodarske opravdanosti intenzivnog uzgoja plantaža i kultura topole i vrba treba održavati prirodnu šumu.

Uvjeti izgradnje građevina u šumama određeni su posebnim propisima, a odnose se na građevine u funkciji gospodarenja šumama (lovački domovi, lugarnice, šumske prometnice).

Šume i šumska zemljišta mogu mijenjati namjenu samo prema odredbama Zakona o šumama.

U svrhu očuvanja i unapređenja šumskog fonda u privatnim šumama poželjno je korištenje postojećih osnova gospodarenja državnim šumama za okolne privatne šume.

Na područjima prorijeđene ili oštećene šume, te na površinama koje nisu prikladne za poljoprivredu valja predvidjeti pošumljavanje i uređenje šuma u skladu sa šumsko-gospodarskim osnovama. Pošumljavanje valja predvidjeti i na područjima napuštenih odlagališta otpada u skladu sa sanacijskim programom.

Zaštita posebnih vrijednosti i obilježja

Intenzivna poljoprivredna djelatnost zahtjeva primjenu agrotehničkih sredstava u cilju poboljšanja prinosa, suzbijanja štetnika i poboljšanja kvalitete poljoprivrednog zemljišta. No, prekomjernom uporabom takvih sredstava dolazi do zagađenja tla i podzemlja. S obzirom da su na području Grada Valpova i na velikom dijelu Županije evidentirane značajne vodonosne naslage i velike pričuve kvalitetne vode potrebno je na poljoprivrednim površinama ograničiti uporabu kemijskih sredstava.

Na području Grada Valpova opažanja kakvoće površinskih voda vršena su na Dravi i Vučici. Rezultati mjerenja ukazuju na dosta lošu kvalitetu vode, tako da su vodotoci II. I III. Kategorije. Dovođenje u njihovu propisanu kategoriju kakvoće iziskuje sanaciju na širem području, kako bi se poboljšala kakvoća vodotoka.

Urbano područje Valpova je područje s ugroženom kakvoćom zraka i to pogotovu uz prometnice, uslijed znatnih emisija ispušnih plinova i prašine. Poboljšanje kvalitete zraka moguće je postići ugradnjom propisanih uređaja za pročišćavanje (ukoliko već nisu ugrađeni), te smanjivanjem inteziteta motornog vozila u središnjem dijelu grada Valpova.

Najugroženije područje od buke je također urbani prostor Valpova i to onaj uz jake gradske i tranzitne ceste, te veće gospodarske subjekte. Po obavljenim mjerenjima, ako se iskaže jačina buke iznad dopuštenih vrijednosti za određeni dio područja potrebno je provesti sanaciju u skladu s posebnim propisima.

Na području Grada Valpova evidentirana su postojeća privremena odlagališta opasnog otpada, te nekadašnja odlagališta komunalnog otpada i divlje deponije. Sva ova privremena odlagališta nužno je što prije sanirati, tako da se teren privede provobitnoj namjeni ili pošumi.

Područja i dijelovi primjene planskih mjera zaštite

Obveza izrade Urbanističkog plana uređenja nalaže se za naselje Valpovo, s obzirom na njegov značaj kao gradskog središta. Za veća ruralna naselja preporuča se izrada Urbanističkog plana uređenja, u okviru kojeg se mora izraditi odgovarajuća Konzervatorska podloga, te definirati uvjeti revitalizacije, obnove i uređenja postojeće strukture i propisati uvjeti za novu gradnju.

Izrada detaljnih planova uređenja predviđena je za športsko-rekreacijske i zdravstvene komplekse i gospodarske zone površine veće od 5,0 ha.

Obveza procjene utjecaja na okoliš utvrđena je za građevine i zahvate u prostoru koji su određeni posebnim propisom. Ovim su planom predviđeni slijedeći zahvati za koje je potrebno obaviti Procjenu utjecaja na okoliš (ili za koje je već učinjena):

prometne građevine

- državne i županijske ceste namjenjene isključivo prometu motornih vozila s pratećim građevinama,
- međunarodni riječni plovni put Dravom.

energetske građevine

- termoelktrana Valpovo,
- dalekovodi 220 i 110 kV, te transformatorska postrojenja 110/20 kV,

vodne građevine

- akumulacijsko jezero za VS Osijek na Dravi,
- melioracijski sustav površine 5.000 ha i veće,
- središnji uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

proizvodne građevine

- za uzgoj stoke i ostalih životinja, kapaciteta većeg od 500 uvjetnih grla,
- za uzgoj peradi kapaciteta 5.000 komada i više u proizvodnom ciklusu,
- za preradu drveta i proizvodnju poluproizvoda od drveta, kapaciteta 5.000 t/g. i većeg.

građevine za postupanje s otpadom

- odlagalište komunalnog otpada,
- odlagališta neopasnog tehnološkog otpada,

športske građevine

- športski i rekreacijski centri s više športskih sadržaja, površine 10 ha i veće,

građevne cjeline

- turističko-ugostiteljske cjeline površine zahvata 5 ha i veće,
- trgovački centri površine veće od 5 ha,

eksploatacija mineralnih sirovina

- eksploatacija pijeska kapaciteta 100.000 m³/god. i većeg.

Dvorac Prandau-Normann

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. Prometni infrastrukturni sustav (ceste, javne telekomunikacije i produktovodi)

Područje Grada Valpova je važno prometno i općenito infrastrukturno županijsko čvorište, kroz kojeg prolaze mnogobrojni magistralni prometni pravci, te pravci ostalih infrastrukturnih sustava od državnog i županijskog značaja (plinovod, naftovod, produktovod, dalekovodi, retencije).

Cestovni promet

Osnovne postavke prometnog sustava predloženog ovim Planom proizlaze kako iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja, tako i iz Strategije prometnog razvitka države (NN 139/99) i Strategije razvitka cestovne mreže Slavonije i Baranje. Daljnji sveukupni razvitak ovoga područja vrlo je usko povezan s razvojem moderne prometne mreže, kojom bi se Grad Valpovo kvalitetno povezo u državni i županijski prometni sustav.

Postojeće stanje

Područjem Grada Valpova prolaze slijedeće državne ceste (prema Odluci o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste, NN 79/99, 111/00):

- sabirna državna cesta D34 na trasi: Daruvar (D5) - Slatina - Donji Miholjac - Josipovac (D2). Cesta prolazi kroz naselja, dok je za obilazak grada Valpova izgrađena obilaznica.
- priključna državna cesta D-517 na trasi: Beli Manastir - Belišće - Valpovo (D34), na kojoj je u tijeku izgradnja mosta preko rijeke Drave.

Ostale ceste na području Grada Valpova ulaze u kategorije županijskih, lokalnih i gradskih cesta. Detaljni popis županijskih i lokalnih cesta na području Nadcestarije Valpovo s ukupnom dužinom i vrstom kolnika dan je u tablici u prilogu, kao i izvod iz zbirnog pregleda stanja asfaltnih kolnika cesta za sve ceste koje su u cijelosti ili dijelom na području Grada Valpova.

Popis županijskih cesta na području Grada Valpova

Broj ceste	O p i s c e s t e	Duljina (km)
4050	Belišće (D 517, K.Tomislava) – Valpovo (Ž 4051, J.J.Strossmayera-A.B-Šimića)	2,66
4051	Valpovo: D 34 – D 34 (Bana J.Jelačića - Osječka-M.Gupca)	4,02
4052	Valpovo (Ž 4051, I.L.Ribara) –Ivanovci Zelčin - Harkanovci – Koška (D 2)	12,76
4053	Valpovo (Ž 4051), N.Tesle – E.Kvaternika) - Nard	5,36
4059	Bocanjevci – Valpovo (Ž 4051, Lj.Gaja – V.Nazora)	6,85
4060	Ž 4052 – ladimirevci – Bizovac (D 2)	6,75
4061	Ladimirevci (Ž 4060) – Petrijevci (D 34)	7,34
4067	Bizovac (D 2) – Brođanci – Čepinski Martinci (Ž 4105)	6,06
4081	Habjanovci – Brođanci (Ž 4067)	1,53
4103	Marjančaci – Ž 4052	1,48
	U k u p n o	55,01

Popis lokalnih cesta na području Grada Valpova

Broj ceste	Opis ceste	Duljina (km)			
		asfalt	kamen	zemlja	ukupno
44020	Marijanci (Ž 4049) – Marjanski Ivanovci – Ž 4052 (Harkanovci)	-	-	-	4,90
44023	Tiborjanci (L 44021) – Bocanjevci – Zelčin (Ž 4052)	1,38	8,74	-	10,12
44028	Valpovo (Ž 4050, A.B.Šimića – Starovalpovački put) - Nard	2,07	10,45	-	12,52
44029	Marjančaci (Ž 4103) – Ž 4052 (Ivanovci)	0,73	-	-	0,73
44050	Ž 4052 (Harkanovci – Zelčin) – Topoline (D 2)	-	5,55	-	5,55
44052	Ivanovci (Ž 4052) – Cret Bizovački (D 2)	0,66	3,85	2,00	6,51
	U k u p n o	4,84	28,59	2,00	40,33

Plan

Najznačajniji planirani zahvat u cestovnom prometu Županije je izgradnja autoceste u koridoru Vc (koja prolazi istočno od područja Grada Valpova, prostorom Općine Petrijevci). Osim ovog potrebno je rješavati kritične dionice postojećih prometnica, prilaze naseljima, te graditi suvremene kolnike na dionicama državnih, županijskih i lokalnih cesta s tucaničkim i zemljanim kolnicima, kao i vršiti rekonstrukciju i održavanje županijskih i lokalnih cesta radi povećanja nosivosti, poboljšanja elemenata trasa i proširenja kolnika užih od 5,50 m.

Na uređenju prometnica planira se:

- izgradnja suvremenog kolnika na državnim, županijskim i lokalnim cestama koje imaju tucanički ili zemljani kolnik,
- rekonstrukcija i održavanje državnih i županijskih cesta radi povećanja nosivosti proširenja kolnika užih od 5,50 m i poboljšanja elemenata trasa kamenim materijalom (d \cong 20 cm) bitumeniziranim drobljenim kamenom i asfalt betonom (d = 4 cm) i (d = 6 cm), asfaltnim slojevima (d = 4-8 cm) i izgradnja nedostajućih autobusnih stajališta,
- denivelacija križanja državnih cesta s HŽ prugama,
- izgradnja biciklističkih staza duž obala Drave.

Na području obuhvata Plana nisu izgrađene cestovne građevine (nadvožnjaci ili podvožnjaci) za prijelaz željezničke pruge, te su svi prijelazi u razini.

U sklopu cestovnih koridora, a u skladu s posebnim uvjetima nadležne uprave za ceste, predviđa se rekonstrukcija postojećih, odnosno izgradnja novih benzinskih postaja s pratećim sadržajima i to na način da se osigura sigurnost svih sudionika u prometu i uvjeti zaštite okoliša. Nove benzinske postaje moraju veličinom i smještajem biti prilagođene okolišu, te se njihovim smještajem ne smiju pogoršati uvjeti stanovanja u okolnom prostoru ni narušiti slika grada u vrijednim povijesnim i prirodnim prostorima.

Promet u mirovanju

Problem stacioniranja vozila tradicionalno je prisutan u gradskim središtima gdje niz sadržaja uzrokuje veliki broj dolazaka u centar. U gradskom centru Valpova izgradnjom garažnih i parkirališnih kapaciteta problem parkiranja riješen je na zadovoljavajući način.

Osnovicu za proračun budućih potreba za parkirališno-garažnim površinama, predstavljaju slijedeće pretpostavke: stupanj motorizacije 1:3,3 (1 putnički automobil na 3,3 stanovnika) i struktura gradnje po namjeni. Ukupne potrebe u gradskim područjima kreću se od 1,3 do 1,8 parkirališnih mjesta po registriranom vozilu, odnosno 25 do 40 m² uređenih prometnih površina po jednom osobnom vozilu.

Javni prijevoz

Osnovni nositelj javnog gradskog i prigradskog prijevoza putnika Grada Valpova je autobusni sustav s autobusnim kolodvorom u Valpovu kao centralnim terminalom javnog prijevoza putnika. S autobusnog kolodvora u Valpovu dnevno se obavi 52 polazaka i 53 dolaska autobusa. Postojeća lokacija Autobusnog kolodvora nalazi se u neposrednoj blizini centra grada, a kvalitetno je prometno povezana sa gradskom obilaznicom i glavnim cestovnim prometnim pravcima u međugradskom prometu putnika. Osnovni problem u korištenju je da Autobusni kolodvor u Valpovu nije adekvatno opremljen, te ga je potrebno dodatno opremiti pratećim sadržajima.

Razmak stajališta prigradskih autobusnih linija u gradskom području trebao bi se kretati od 300 do 600 metara.

Javni prijevoz roba na području Valpova nema odgovarajuće riješeno pitanje parkiranja teretnih vozila. Na području grada predlaže se stoga ograničenje parkiranja i zaustavljanja teretnih vozila na vlastitim pravno reguliranim i izgrađenim parkiralištima vlasnika teretnih vozila.

Pješački promet

Grad Valpovo ima dobre preduvjete za formiranje čitave mreže atraktivnih i raznovrsnih pješačkih komunikacija, uključujući pješačku zonu u prostoru Trga Kralja Tomislava i okolnim ulicama u gradu Valpovu. Promet unutar središnje gradske pješačke zone odvijati će se u skladu s posebnim režimom prometa.

Obzirom na prirodne vrijednosti, naročiti značaj u Valpovu ima kvalitetno uređenje šetnice u sklopu Valpovačkog perivoja, te pješačke šetnice uz Karašicu kojom se na atraktivan način pješački povezuju razni dijelovi grada i susjednih naselja.

Cilj planiranja pješačkih veza je stvaranje neovisne mreže pješačkih veza, po mogućnosti zelenim pojasom odvojenih od kolnog prometa, da bi kretanje ljudi bilo sigurnije i udobnije. Širina pješačkih staza je višekratnik širine jedne pješačke trake koja iznosi 0,75 m, no minimalna prikladna širina staze trebala bi iznositi 1,50 m.

Biciklistički promet

Obzirom da se u Valpovu i danas, iako u neadekvatnim prometno - tehničkim uvjetima, odvija biciklistički promet, očekuje se da će se on i dalje razvijati. Biciklistički promet je godinama bio potiskivan, djelomično zbog povišenja standarda, a dijelom i zbog povećanog automobilskeg prometa a time i povećane opasnosti za bicikliste. U planiranju buduće prometne mreže grada biciklističkom prometu potrebno je dati odgovarajuće značenje. Biciklistički trakovi minimalne širine 1,00 m (po mogućnosti odvojeni od kolnika) predviđeni su na svim potezima gdje se očekuje intenzivan biciklistički promet.

Željeznički promet

Dokumentima prostornog uređenja više razine zadržava se postojeća lokalna željeznička pruga II. reda Belišće - Valpovo – Bizovac, koja se veže se na longitudinalni magistralni željeznički pravac Osijek - Zagreb.

Podaci o željezničkim prugama na području Grada Valpova

NAZIV PRUGE	dužina km	oznaka	nosivost kN/osonv.
Bizovac – Valpovo - Belišće	12,94	II. 209	180

Otprema putnika i robe na kolodvoru (stajalištu) HŽ-a

Kolodvor (stajalište)	Otpremljeni putnici	Utovar robe				Istovar robe			
		1989.		1998.		1989.		1998.	
	1998.	vag.	t.	vag.	t.	vag.	t.	vag.	t.
VALPOVO	-	-	-	325	11.481	-	-	91	3.017

Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Plan

Na navedenoj pruzi nisu predviđene značajnije rekonstrukcije (vezano na brzine odvijanja prometa i dozvoljena osovinska opterećenja) osim ugradnje suvremenih signalno sigurnosnih i telekomunikacijskih uređaja, te potrebnog produženja radnih kolosjeka u pojedinim stanicama. U skladu s razvojnim programima Hrvatskih željeznica moguće je funkcioniranje prigradske željeznice na trasi Belišće - Valpovo - Bizovac - Osijek.

Planirana je denivelacija prijelaza željezničke pruge i ceste D 34 (Daruvar - Donji Miholjac - Valpovo - Josipovac) te osiguranje ostalih željezničko - cestovnih prijelaza na gradskom području Valpova. Industrijski kolosjeci za potrebe gospodarskih zona na području obuhvata zadržavaju se, a novi će se izgraditi prema potrebama.

Putnička željeznička postaja u Valpovu nema izgrađene i natkrivene perone za ukrcaj i iskrcaj putnika niti dovoljnu dužinu kolosjeka za postavljanje većih kompozicija putničkih vlakova, te će prije stupanja u promet biti potrebno izvršiti rekonstrukciju (uređenje kolodvorske zgrade i uređenje postojećih perona). Duljina perona na željezničkoj postaji Valpovo treba biti minimalno 80,0 m.

Riječni promet

Rijeka Drava u potezu od Osijeka do Donjeg Miholjca klasificirana je kao plovni put nižeg reda. Na rijeci Dravi postoji u Grad Valpovu ne postoji pristanište, niti se ono planira graditi, no potrebe gospodarstva Valpova za riječnim prometom u potpunosti će zadovoljiti riječno pristanište na Dravi u Belišću. Za potrebe riječnog prometa planira se priprema i početak regulacije rijeke Drave, te osposobljavanje plovnog puta prema Ferdinandovcu izgradnjom višenamjenskih stepenica (cca 88 km u granicama Županije), u suradnji s Republikom Mađarskom.

Zračni promet

U zračnom prometu se na području Grada Valpova ne planiraju radovi na gradnji zračne luke.

Poštanska mreža

Područje obuhvata Grada Valpova je u nadležnosti Središta pošta Osijek trenutno pokrivaju dva poštanska ureda, i to 31550 Valpovo, Osječka 2, i 31227 Zelčin, što zadovoljava potrebe, te Hrvatska pošta d.d. u skoroj budućnosti ne planira otvaranje novih poštanskih ureda. Predstojeća je zadaća u prvom redu tehničko - tehnološki napredak, tj. pružanje brzih i kvalitetnijih usluga te širi spektar raznovrsnijih usluga.

Popis poštanskih ureda OJ Valpovo

POŠTANSKI URED	PRIPADAJUĆE NASELJE	BROJ STANOVNIKA OBUHVAĆENIH DOSTAVOM TJEDNO			SVEGA
		5x	3x	(2-3) x	
31550 VALPOVO	Valpovo	8.205			8.205
	Ladimirevci	1.449			1.449
	Nard	608			608
	Šag	450			450
Poštanski ured Valpovo - svega		10.712			10.712
31227 ZELČIN	Zelčin	378			378
	Harkanovci	665			665
	Ivanovci	530			530
	Marjančaci	322			322
Poštanski ured Zelčin - svega		1.895			1.895
Sveukupno Grad Valpovo		12.607			12.607

Razvijenost poštanske mreže PJ Valpovo

POSLOVNA JEDINICA (područje)	m ²	broj stanovnika	broj poštanskih ureda	broj km ² na 1 poštanski ured	broj stanovnika na 1 poštanski ured	dostava pošiljaka		
						5xtjedno % st.	3xtjednc % st.	2-3xtjedno % st.
VALPOVO	360	33.108	7	51	4.730	100	0	0

Planirani razvoj poštanske mreže i prometa u sljedećem planskom razdoblju obuhvaća:

- adaptaciju, uređenje i opremanje postojećih poštanskih ureda,
- dovršenje informatizacije procesa rada u prijemu poštanskih pošiljaka,
- poboljšanje kvalitete i pouzdanosti prijenosa pošiljaka,
- razvoj tržišnog pristupa i odnosa s korisnicima, uvođenje novih usluga i prilagođavanje postojećih specifičnim potrebama korisnika.

Telekomunikacijska mreža

Područje Grada Valpova u telekomunikacijskom je pogledu u proteklom razdoblju znatno osuvremenjeno, a u pojedinim segmentima moguće je tijekom narednog razdoblja očekivati i dodatna poboljšanja, u skladu s tehnološkim razvitkom telekomunikacijskih sustava. Dinamika izgradnje telekomunikacijske mreže na području Grada Valpova u budućnosti će se prilagoditi prioritetima gospodarskog razvitka uz usklađenje s ostalim subjektima komunalne infrastrukture.

Postojeće stanje

Razvoj telekomunikacija temeljiti će se na izgradnji telekomunikacijske infrastrukturne osnovice za pružanje širokog skupa telekomunikacijskih usluga. Razlikuju se dvije skupine telekomunikacijskih usluga (uskopojasne i širokopojasne), koje koriste istu mrežnu osnovicu, što ima implikacije na sve tri tehnološke razine telekomunikacijske mreže – pristup, komutaciju i prijenos.

Ustroj nepokretne mreže

Ustroj javnih telekomunikacija definiran je zakonom i pravilnicima. Nepokretna mreža Grada Valpova nalazi se u sklopu pristupnog područja Valpovo, koje je izravno u vezi s komutacijskim čvorovima, a telekomunikacijska mreža do razine komutacijskih čvorova naziva se pristupnom mrežom. Postoje sljedeće vrste komutacijskih čvorova:

- pristupna centrala (PC ili LC),
- udaljeni pretplatnički stupanj (UPS),
- udaljeni pretplatnički multiplekser (UPM).

Na komutacijske čvorove pretplatnici se priključuju korisničkim vodovima koji povezuju svakog pojedinog pretplatnika i najbliži komutacijski čvor koji omogućuje pružanje traženih telekomunikacijskih usluga.

Sve pristupne centrale vezane su spojnim vodovima na tranzitne, odnosno u metropolitanskom području na tandem-tranzitne centrale. Tranzitne i tandem-tranzitne centrale vezane su međusobno, a s međunarodnim centralama su vezane magistralnim vodovima.

Stanje razvijenosti nepokretne mreže

Stanje komutacija prikazano je u priloženoj tablici. U većini slučajeva naziv mjesne mreže odgovara i nazivu samog naselja, međutim ponegdje mjesna mreža odgovara manjim teritorijalnim jedinicama, blokovima i subpodručjima, nego što je to naselje. UPM-ovi su posebno navedeni u ruralnim područjima jer, kao što je već objašnjeno, tamo imaju pojavnost komutacije. Većina komutacija pokriva jednu mjesnu mrežu, međutim ponegdje, a naročito u ruralnim područjima, jedna komutacija pokriva dvije i više mjesnih mreža. Naziv prve mjesne mreže odgovara uvijek nazivu komutacije.

Spojni putovi su veze između komunikacijskih čvorova. Razvojni program HT-a predvidio je izbor optičke niti kao transmisijskog medija za izgradnju spojnih putova na svim razinama mreže. U razdoblju 1991-1999. godine TK centar Osijek uspio je izgraditi u Osječko-baranjskoj županiji gustu mrežu optičkih spojnih putova povezujući pri tome sve magistralne i pristupne centrale kao i udaljene pretplatničke stupnjeve i multipleksere. U najvažnije međunarodne i magistralne pravce spada i pravac Osijek-Donji Miholjac-Pecs, koji prolazi područjem Grada Valpova.

Javne telekomunikacije

NAZIV MJESTA	RANG	PODRUČJE PREKRIVANJA (MJESNE MREŽE)
Valpovo	PC UPM	Valpovo Valpovo – A.B. Šimića
Harkanovci	UPS	Harkanovci
Ivanovci	UPS	Ivanovci, Marjančaci, Zelčin
Ladimirevci	UPS	Ladimirevci
Nard	UPS	Nard
Šag	UPS	Šag

Komutacija se treba još više približiti korisniku, na optimalnu udaljenost s obzirom na zahtjevane telekomunikacijske usluge, izgradnjom dodatnih komutacijskih kapaciteta i pripadajućih spojnih vodova.

Neke mjesne mreže, osobito ruralna naselja, nisu pokrivene vlastitom komutacijom. U skladu sa zahtjevima modernih telekomunikacijskih usluga da se komutacijsko čvorište što više približi krajnjem korisniku, tamo gdje se to pokaže opravdanim i takve mjesne mreže pokrivat će se vlastitom komutacijom. Sukladno tome dolaziti će i do promjena u prijenosnim sustavima i pristupnim mrežama u smislu izgradnje novih kapaciteta.

Prijenosni putevi su uglavnom na najvišoj tehnološkoj razini, ali modernizaciju i izgradnju novih treba očekivati s obzirom na razvoj ponude telekomunikacijskih usluga, te razvoj i izgradnju pristupnih mreža i komutacija. Prijenosni putevi svih razina vezivat će se prostorno uz postojeću i buduću prometnu infrastrukturu (ceste i željeznice).

Razvoj magistralne i spojne mreže bit će usmjeren u pravcu povećanja njenog transmisijskog kapaciteta korištenjem uređaja većih brzina prijenosa, kao i postepenog uvođenja WDM-a na potrebnim dionicama, a drugo područje razvoja odnosi se na povećanje održivosti mreže.

Pokretne komunikacije

Bazna stanica HT-a (GSM) nalazi se na području grada Valpova (silos). Plan razvoja pokretnih komunikacija Hrvatskog Telekoma na području Grada Valpova je da se u sva mjestima u kojima postoji RSS, isti zamijeni baznom (GSM) stanicom do 2005. godine

Prema članku 11. Pravilnika o javnim telekomunikacijama u pokretnoj mreži, gradnja baznih stanica ulazi u red građevina od državne važnosti. Područje pokrivanja mreže moraju sadržavati sva županijska središta, gradovi i naselja, kao i važnije cestovne i željezničke prometnice, te važniji plovni putevi na unutrašnjim vodama. Gradnja baznih stanica vrši se u skladu s Zakonom o građenju.

Radio i TV sustav veza

Prostor Grada Valpova pokriven je RTV signalom preko postojećih objekata za emitiranje i prijenos RTV programa. Planom razvoja HRT-a na području Grada Valpova ne planira se gradnja objekata radio i TV sustava mreža.

Pregled cestovne mreže Grada Valpova

3.5.2. Energetski sustav

Naftna polja i naftovodi

Postojeće stanje

Na području Županije vadi se sirova nafta na 8 naftnih polja, te se spojnim i kolektorskim naftovodima transportira do otpremne stanice u Beničancima. Na području Grada Valpova nema niti jedne bušotine.

Postojeće stanje se u ovoj oblasti smatra konačno, te nije planirano nikakvo proširenje granica postojećih polja ili formiranje novih. Paralelno s trasom JANAF-a planirana je trasa novog međunarodnog naftovoda profila Φ 28" Constazta (Rumunjska) - Omišalj. Trasa je orijentacijski smještena u koridor postojećeg naftovoda.

Plinoopskrba

Visokotlačni magistralni plinovod Belišeće - Bolman - Osijek je jedan od prioritarnih pravaca u Županiji jer izgradnjom ovog plinovoda u plinoopskrbni sustav Republike Hrvatske ulazi područje Baranje sa svojim resursima i naseljima, a povećava se i kapacitet opskrbe za grad Osijek. Planirani plinovod je promjera DN 400 mm (16"), ukupne dužine $l = 40,4$ km i spaja MRS Belišeće i MRS Osijek 1 preko teritorija Baranje.

Plinoopskrbni sustav u cjelini možemo podijeliti u dva sustava:

- sustav veledistribucije,
- sustav distribucije zemnog plina.

Sustav veledistribucije je na području Osječko-baranjske županije bogato je razvijen, ali ne i dovršen. Tlak u plinovodima je 50 bar i po pravcima povezuje otpremne plinske stanice, skladišta plina i mjerno redukcijske stanice (MRS-e) koje predstavljaju mjesta povezivanja plina od veledistributera i izvorište su svake distribucijske mreže. Na području Grada Valpova nema veledistribucijskog sustava.

Postojeća magistralna mreža koristi činjenicu da je na području Slavonije crpljen zemni plin, te je iz pravca Beničanaca kao i plinskih polja/radilišta Podravina, glavna opskrbna osovina i pravac napajanja magistralne mreže. Strategijom energetskog razvitka Republike Hrvatske stavljen je naglasak na zemni plin pa se očekuje daljnje povećanje potrošnje. Postojeći konzum već troši više nego što domaća polja proizvedu pa se manjak supstituira iz uvoza. Za očekivati je daljnje povećanje uvoznih količina plina, a time se mijenja početna točka opskrbe sustava magistralnih plinovoda. Rezultat promjene važnosti pravaca napajanja je i definiranje novih plinovoda na trasama postojećih ali nedovoljnog kapaciteta.

Plinovodi tlaka od 6 bar predviđeni su za transport plina od MRS-a bliže težištu konzuma pojedinih sustava distribucije, a tlak od 3 bar je osnovni tlak distribucijske mreže. Iznimku predstavljaju već izgrađeni sustavi niskog tlaka (100 mbar) koji će se održavati i prema projektima/planovima i proširivati.

Zemni plin se distribuira izravnim potrošačima na području Grada Valpova, te ostalima, posredno preko distributera (HEP-DP Elektroslavonija Osijek i Dvorac d.o.o. Valpovo). Distribucijske mreže su srednjetačne (P=1-4 bar). Područje Grada Valpova pokrivaju tri MRS, i to:

- na **MRS Belišće** priključena je plinska mreža naselja Valpovo i Kitišanci,
- na **MRS Ladimirevci** priključeno je naselje Ladimirevci,
- na **MRS Bizovac** priključene su plinske mreže naselja Šag i Nard,
- na **MRS Koška** priključene su plinske mreže naselja Harkanovci, Ivanovci, Marjančaci i Zelčin.

Distributer plina u mjestima Ladimirevci, Nard i Šag na području Grada Valpova je "Dvorac" d.o.o. za komunalne djelatnosti iz Valpova. U mjestima Nard i Šag izgrađena je plinska mreža u duljini od 15,5 km, a broj korisnika plina u tim mjestima je 93. Mreža je završena u cijelosti, te za sada nema potreba njenog proširenja. U Ladimirevcima je plinska mreža izgrađena u dužini cca 13,0 km, a broj korisnika plina kao energenta je 261. Mjesna mreža je završena, te nema potreba za njenim proširenjem.

Koncesija za opskrbu prirodnim plinom za ostala naselja na području Grada Valpova (Valpovo, Marjančaci, Ivanovci, Zelčin i Harkanovci) dodijeljena je Hrvatskoj elektroprivredi d.d. - DP "Elektroslavonija" iz Osijeka (SG 2/97). Na području ovog distributera je trenutno na plinsku mrežu priključeno 1.985 domaćinstava (47%), a izgrađenost sustava je 100%.

Naselje Valpovo se plinom opskrbljuje preko MRS Belišće putem srednjetačne plinske mreže radnog tlaka 3 bara, te distribucijskih regulacijskih stanica (DRS) i niskotlačne plinske mreže radnog tlaka 100 mbar u gušće naseljenim dijelovima grada.

Elektroenergetska mreža

Planirana elektroenergetska mreža i u budućnosti će obuhvaćati proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije s tim da se u svakom segmentu planira proširenje.

Prijenos električne energije

Prijenos električne energije na području Županije ostvaruje se prijenosnim sustavima na 400 kV, 220 kV i 110 kV, koji su u Domovinskom ratu znatno oštećeni. Pojedini dijelovi prijenosnog sustava još nisu dovedeni u funkciju. Razvoj prijenosne mreže prvenstveno obuhvaća dovršetak obnove ratom razorenih (prekinutih) dalekovoda, a zatim i izgradnju novih. Navedeni objekti su u nadležnosti Hrvatske elektroprivrede, Sektora za razvoj.

Distribucijska mreža na 35 kV naponskoj razini služi za dopremu električne energije u neposrednu blizinu većih skupina potrošača, a sadrži trafostanice 35/10 kV te podzemne kabelaške i nadzemne 35 kV dalekovode. Ovim dalekovodima se TS 35/10 kV povezuju s TS 110/35 kV iz kojih se napajaju, a također se i međusobno povezuju.

Mreža na 10 kV naponskoj razini služi za dopremu električne energije do skupina kućanstava ili pojedinih gospodarskih ili javnih sadržaja, a sadrži trafostanice 10(20)/0,4 kV te podzemne kabelaške i nadzemne 10 kV dalekovode.

Na području Grada Valpova planira se, temeljem preuzetih obveza iz Prostornog plana Osječko-baranjske županije, gradnja sljedećih građevina:

- za potrebe priključka planirane TE Valpovo na elektroenergetsku mrežu:
 - DV 2x400 kV, RP Valpovo-DV 2x400 kV Ernestinovo-Pecs
 - RP 400 kV Valpovo
- za naponsku razinu 110 kV:
 - DV 2x110 kV, priključak TS Osijek 4 na DV Ernestinovo-Valpovo.

Distribuciju električne energije obavlja DP "Elektroslavonija" Osijek preko svoje distribucijske elektroenergetske mreže. Na elektroenergetskoj mreži Grada Valpova, na naponskom nivou 35 kV i nižem, planiraju se sljedeći zahvati:

Područje Grada Valpova

Prijenosni sustav električne energije na području Grada Valpova sastoji se od jedne **TS VALPOVO 2.** (110/35/10 kV), locirane u Valpovu (koja je ujedno i glavna pojna točka elektroenergetske mreže područja Grada Valpova), te **TS VALPOVO 1.** (35/10 kV) i **TS VALPOVO 3.** (35/10(20) kV), koje su također locirane u gradu Valpovu. TS VALPOVO 1 i TS VALPOVO 2 povetane su zračnim dalekovodom 35 kV, a TS VALPOVO 2 i TS VALPOVO 3 kabelaškim dalekovodom 35 kV.

Distribucijski sustav na 110 kV sastoji se od dva zračna dalekovoda (Donji Miholjac – Valpovo - Ernestinovo i Valpovo - Beli Manastir).

Valpovo

Područje grada Valpova se u cijelosti napaja iz tri osnovne trafostanice: TS 35/10 kV Valpovo 1., TS 110/35/10 kV Valpovo 2. i TS 35(20)/10 kV Valpovo 3. Ove tri trafostanice napajaju cijeli niz kabelaških i stupnih trafostanica naponskog nivoa 10(20)/0,4 kV koje napajaju široku potrošnju. Ove trafostanice su međusobno povezane zračnim i kabelaškim (podzemnim) dalekovodima 35 kV.

U planu izgradnja novog kabelaškog i zračnog dalekovoda 10 (20) kV od TS 110/35/10 kV Valpovo II. prema gradu Belišću i rekonstrukcija dalekovoda 10 (20) kV od TS 35/10 Valpovo I. prema Veliškovcima. Također se planira rekonstruirati 2 stupne trafostanice tako da postanu kabelaške (KTS - 22 i KTS - 24) i riješiti pitanje povezivanja kabelaškim (podzemnim) dalekovodima više trafostanica.

Nard

Naselje Nard se napaja iz osnovne trafostanice TS 35/10 kV Valpovo I. Iz ove trafostanice se postojećim 10 kV zračnim dalekovodom napajaju 3 trafostanice 10/0,4 kV u Nardu koje napajaju široku potrošnju.

U slijedećem razdoblju od 2 godine HEP DP "Elektroslavonija" Osijek planira započeti rekonstrukciju dijela dalekovoda iz TS 35/10 kV Valpovo I koji napaja naselje Nard. Nije u planu izgradnja novih trafostanica.

Šag

Naselje Šag se (kao i naselje Nard) napaja iz osnovne trafostanice TS 35/10 kV Valpovo I. Iz ove trafostanice se postojećim 10 kV zračnim dalekovodom napajaju 2 trafostanice 10/0,4 kV u Šagu koje napajaju široku potrošnju.

U slijedećem razdoblju od 2 godine HEP DP "Elektroslavonija" Osijek planira započeti rekonstrukciju dijela dalekovoda 10(20) kV iz TS 35/10 kV Valpovo I koji napaja naselje Šag. Također se planira zračni dolaz do trafostanice TS 10 kV - Šag I. rekonstruirati tako da sadašnji zračni dolaz bude zamijenjen kabelskim (podzemnim) dolazom.

Ladimirevci

Naselje Ladimirevci se napaja iz osnovne trafostanice TS 110/35/10 kV Valpovo II. Iz ove trafostanice se postojećim 10 kV zračnim dalekovodom napajaju 4 trafostanice koje napajaju široku potrošnju i jedna trafostanica za potrebe dječjeg sela.

U slijedećem razdoblju od 2 godine HEP DP "Elektroslavonija" Osijek planira započeti izgradnju nove stupne trafostanice TS 10(20)/0,4 kV - 5 Ladimirevci, kao i priključnog 10(20) kV dalekovoda koji će manjim dijelom biti kabelski, a većim dijelom zračni.

Ivanovci

Naselje Ivanovci se napaja iz osnovne trafostanice TS 110/35/10 kV Valpovo II. Iz ove trafostanice izlazi zračni dalekovod koji napaja trafostanice 10(20)/0,4 kV, a koje opskrbljuju široku potrošnju u naseljima Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci..

U planu za slijedeće 2 godine je rekonstrukcija osnovnog voda koji opskrbljuje naselja Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci. Budući da je u proteklom razdoblju puštena u pogon nova trafostanica 10(20)/0,4 kV - 3 kV Ivanovci sa priključnim dalekovodom, to nije u planu izgradnja novih trafostanica.

Marjančaci

Naselje Marjančaci se napaja iz osnovne trafostanice TS 110/35/10 kV Valpovo II. Iz ove trafostanice izlazi zračni dalekovod koji napaja trafostanice 10(20)/0,4 kV, a koje opskrbljuju široku potrošnju u naseljima Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci..

U planu za slijedeće 2 godine je rekonstrukcija osnovnog voda koji opskrbljuje naselja Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci. Nije u planu izgradnja novih trafostanica.

Zelčin

Naselje Zelčin se napaja iz osnovne trafostanice TS 110/35/10 kV Valpovo II. Iz ove trafostanice izlazi zračni dalekovod koji napaja trafostanice 10(20)/0,4 kV, a koje opskrbljuju široku potrošnju u naseljima Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci..

U planu za slijedeće 2 godine je rekonstrukcija osnovnog voda koji opskrbljuje naselja Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci. Nije u planu izgradnja novih trafostanica.

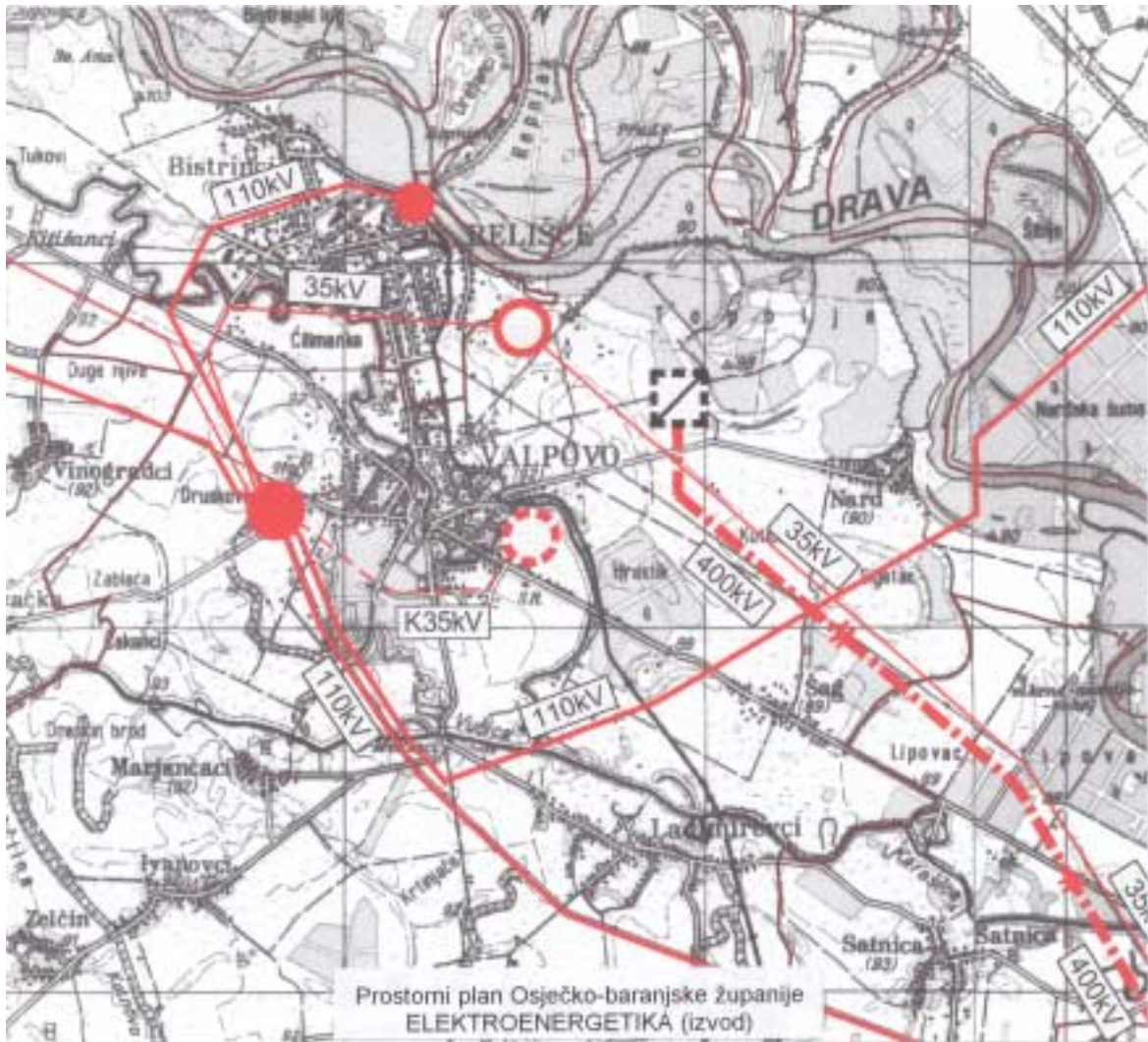
Harkanovci

Naselje Harkanovci se napaja iz osnovne trafostanice TS 110/35/10 kV Valpovo II. Iz ove trafostanice izlazi zračni dalekovod koji napaja trafostanice 10(20)/0,4 kV, a koje opskrbljuju široku potrošnju u naseljima Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci..

U planu za slijedeće 2 godine je rekonstrukcija osnovnog voda koji opskrbljuje naselja Ivanovci, Marjančaci, Zelčin i Harkanovci. Budući da je u proteklom razdoblju puštena u pogon nova trafostanica 10(20)/0,4 kV - 3 kV Harkanovci sa priključnim dalekovodom, to nije u planu izgradnja novih trafostanica.

Javna rasvjeta

Koncesija za obavljanje djelatnosti održavanja javne rasvjete na području Grada Valpova dodijeljena je trgovačkom društvu "Elmo-Bel" d.o.o. iz Belišća (SG 2/98).

Prostorni plan Osječko-baranjske županije
ELEKTROENERGETIKA (izvod)

Proizvodnja električne energije

Planirani porast potreba za električnom energijom u Hrvatskoj, a posebno u Slavoniji i Baranji u kojoj već sada postoji deficit električne energije, planira se podmiriti prvenstveno proizvodnjom. Proizvodnja na području Osječko-baranjske županije planira se u termoelektranama (TE) i hidroelektranama (HE) na potencijalnim lokacijama koje treba dalja istraživati i usklađivati s potrebama zaštite prostora i Strategijom razvoja energetskog sustava Države.

Planirane termoelektrane (TE) su na području Grada Valpova su TE Valpovo (lokacija u istraživanju), snage 300-400 MW; predviđeni energent je plin. Prioritet izgradnje i dinamiku odrediti će elektroenergetske potrebe i financijske mogućnosti.

Alternativni izvori energije

Hidropotencijal malih vodotokova do sada nije bio interesantan za proizvodnju električne energije u okviru HEP-a. Izgradnja malih hidroenergetskih postrojenja moguća je samo na onim manjim vodotocima, te postojećim i budućim akumulacijama za regulaciju vodotoka ili zaštiti od bujičnih voda, gdje takvi hidropotencijali postoje. Radi utvrđivanja hidropotencijala malih vodotokova treba prvo provesti istraživanja kojima će se utvrditi na kojim vodotocima postoji i koliki je taj hidropotencijal.

Na području Grada Valpova postoje i velike količine biljnih otpadaka i ostale biomase, te postoje mogućnosti za njihovo korištenje u proizvodnji energije. Ove mogućnosti za sada nisu istražene, ali one su znatne i u budućnosti ih je potrebno intenzivnije koristiti.

3.5.3. Vodnogospodarski sustav (vodoopskrba, odvodnja, uređenje vodotoka i voda, melioracijska odvodnja)

Vodoopskrba

Razvitak i proširenje postojećih sustava vodoopskrbe, te izgradnja sustava ovisit će, prije svega, o proširenju postojećih i izgrađenih novih crpilišta i osiguranju potrebnih količina vode za nove potrošače te izgradnji magistralnih i transportnih cjevovoda. Stoga je nužno nastaviti hidrogeološka istraživanja na proširenju postojećih crpilišta (Jarčevac).

Osnovni pravci razvoja vodoopskrbnih sustava i dalje uglavnom prate glavne prometne pravce te urbanizirane prostore, a kao prioritet svakako je povezivanje postojećih sustava vodoopskrbe u cilju osiguranja mogućnosti prebacivanja vode iz jednog vodoopskrbnog sustava u drugi. Pri tome treba napomenuti, da nikako ne treba isključiti pojedinačne samostalne i zasebne pokušaje rješavanja opskrbe vodom i van ovih prioriteta, ukoliko su ta rješenja u skladu s konačnim rješenjem vodoopskrbe cjelokupnog područja, a za njihovu realizaciju postoji interes.

Kao osnovni radovi na razvitku vodoopskrbe mogu se istaći sljedeći:

- proširenje crpilišta Jarčevac za potrebe vodoopskrbnih područja Valpovo i Osijek,
- izgradnja transportnog cjevovoda Donji Miholjac-Valpovo.

Vodozahvat na rijeci Dravi

Vodoopskrbni sustav Valpovo baziran je na vodozahvatu vode na rijeci Dravi u krugu Kombinata "Belišće" s kojeg preuzima obrađenu i pročišćenu vodu, te crpilištu "Jarčevac" istočno od Valpova, koje je u fazi probnog pogona i razvoja. Zahvat vode iz rijeke Drave "Belišću" d.d., kapaciteta 56 l/s, u osigurava vodu za domaćinstva i tehnološku vodu, te je po preradi i pročišćavanju isporučuje korisnicima: industriji - "Belišću" d.d.; "Kombelu" d.o.o. Belišće i "Dvorcu" d.o.o. Valpovo kao distributerima. Na taj se način vodoopskrbni sustav Valpovo opskrbljuje najvećim dijelom pitke vode.

Crpilište Jarčevac

Crpilište "Jarčevac" koncipirano je kao tlačno-opkrbni sustav koji prethodno pročišćenu podzemnu vodu tlačnim crpkama tlači u transportnu i distribucijsku vodovodnu mrežu. Vodoopskrbni sustav formiran je tako da se sastoji od pet osnovnih funkcionalnih elemenata. Crpilište "Jarčevac" – 25 l/s, postrojenje za preradu vode – 15 l/s, vodospremnika čiste vode 170 m³, distribucijske crpne stanice 25 l/s i sustava distribucije koju čine transportno distribucijski vodovi. Ovo crpilište je u fazi pilot projekta ispitivanja podobne tehnologije za preradu vode.

Koncepcija razvitka vodoopskrbnog područja Valpovo je orijentirana prema korištenju crpilišta Jarčevac za ukupnu vodoopskrbu vodoopskrbnog područja Valpovo, za što je nužno širenje crpilišta i postrojenja za preradu vode. Postojeće i potencijalno prošireno crpilište "Jarčevac" smješteno je u međurječju Drave i Karašice. Na osnovu globalnih hidrogeoloških istraživanja s ciljem zahvaćanja maksimalno raspoloživih količina podzemnih voda na crpilištu "Jarčevac" procijenjena je maksimalna izdašnost crpilišta na cca 400 l/sec.

Kvaliteta podzemne vode analizirana je tijekom osvajanja pojedinih bušotina i crpljenja zdenca. Rezultati analiza pokazuju na povišen sadržaj željeza, mangana i fosilnog amonijaka, dok pojava zagađenja podzemnih voda nije zapažena. Izvršene analize zahtjeva sadašnjih potrošača na prostoru izgrađene vodoopskrbne mreže uz punu priključenost pokazuju da bi bilo potrebno osigurati u danu maksimalne potrošnje cca 60 l/sec, a u danu srednje potrošnje cca 45 l/sec.

Crpilište "Jarčevac" ima definiranu i usvojenu zonu sanitarne zaštite temeljem Pravilnika NN 22/86). Analize i praćenje kvalitete vode vrše se od strane ovlaštenih laboratorija. Kvalitet pitke vode uglavnom zadovoljava nakon obrade na javnim vodovodima - crpilištima regionalnog i subregionalnog značenja, kao i na većem broju crpilišta lokalnog značenja, gdje se ne provodi sustavno praćenje kvalitete.

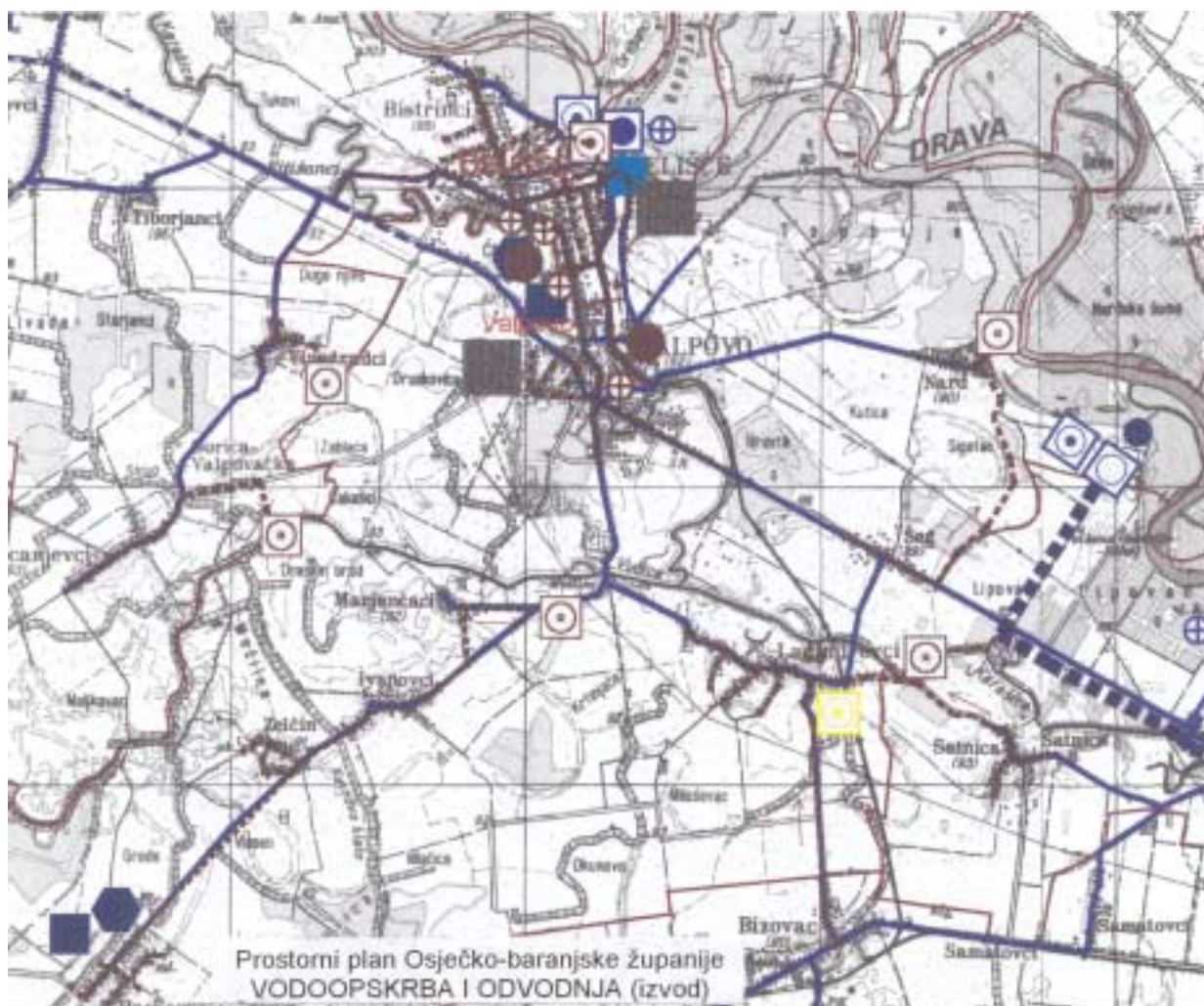
Prostorni plan uređenja Grada Valpova
OBRAZLOŽENJE

Obilježja i mogućnosti crpilišta

VODOOPSKRBNO PODRUČJE SUSTAV	Crpilište / izvorište	projektirana izdašnost crpilišta (l/s)	instalirana izdašnost crpilišta (l/s)	maksimalna izdašnost crpilišta (l/s)	preradbeni kapaciteti (l/s)	moгуće povećanje izdašnosti (l/s)	buduća izdašnost (l/s)
Valpovo	Jarčevac	40	25	40	15	440	480
Belišće	Belišće (r.Drava)	56	56		56	0	56

Plan razvitka vodoopskrbe područja Valpovo pretpostavlja zadržavanje postojećeg zahvata vode na rijeci Dravi, samo za potrebe vodoopskrbnog područja Belišće, dok bi se crpilište Jarčevac koristilo za potrebe vodoopskrbnog područja Valpovo. Potrebnu količinu vode moguće je osigurati zadržavanjem postojećeg zahvata na rijeci Dravi uz istovremeno proširenje crpilišta "Jarčevac" do ukupnog kapaciteta cca 60 l/sec tj. proširenje distribucijske stanice i postrojenja za preradu vode. Takvo proširenje omogućilo bi punu priključenost i opskrbljenost potrošača u svim naseljima na području vodoopskrbnog područja Valpovo.

Za plansko razdoblje 2015. godine ukupna potrošnja u maksimalnom danu potrošnje bila bi 96 l/sec što će se osigurati daljnjim proširenjem crpilišta "Jarčevac". Poseban naglasak treba staviti na daljnji razvitak crpilišta "Jarčevac" kao regionalnog crpilišta s obzirom na njegovu znatnu procijenjenu izdašnost od cca 400 l/sec.

Prostorni plan uređenja Grada Valpova

O B R A Z L O Ž E N J E

S obzirom na pretpostavljene količine uveliko prelaze potrebe za vodom područja vodoopskrbe Valpovo, planirano je da dio raspoloživih kapaciteta vode za svoje potrebe koristi vodoopskrbno područje Osijek. U tom pogledu postavljen je i Plan razvitka vodoopskrbe Županije. Zahvaćene vode preradile bi se na samoj lokaciji crpilišta, a potom distribuirale u pojedino vodoopskrbno područje.

Stanje vodoopskrbe (Vodoopskrbno područje Valpovo)

VODOOPSKRBNO PODRUČJE	ukupan broj stanovnika 1991.	naselja bez izgrađenog javnog vodovoda		naselja s izgrađenim javnim vodovodom		opskrbljenost vodom iz javnih vodovoda		opskrbljenost distribucijskog područja %
		broj stanovnika 1991.	%	broj stanovnika 1991.	%	%	broj stanovnika	
Valpovo	20.652	71	0	20.581	100	64	13.201	64

Stanje vodoopskrbe Grada Valpova

GRAD/OPĆINA PRIPADAJUĆIM NASELJIMA	1998.		u vodoopskrbnom sustavu		izvan vodoopskrbnog sustava			
	broj stanovnika	broj naselja	broj stanovnika		broj naselja	broj stanovnika		broj naselja
	NAT	NAT	NAT	%	NAT	NAT	%	NAT
Grad Valpovo	12.607	8	12.607	100,0	8	-	-	-

Osim ovih elemenata sustava vodoopskrbe potrebno je izgraditi i nove vodospremnike iz razloga izravnavanja satnih oscilacija potrošnje, te zadovoljenja protupožarnih uvjeta. Potrebno je naglasiti i nužnog povezivanja vodoopskrbnog područja Valpovo sa susjednim vodoopskrbnim područjima Osijek i Našice dok je povezanost s vodoopskrbnim područjem Belišće u funkciji.

Na području Grada Valpova, prema podacima d.o.o. za komunalne djelatnosti "Dvorac", izgrađeno je 34.402 m¹ spojnih cjevovoda javne vodovodne mreže, te 50.983 m¹ mjesne vodovodne mreže. Mjesnom mrežom je pokriven grad Valpovo, te naselja Ladimirevci, Marjančaci, Zelčin, Ivanovci i Harkanovci, a u Šag i Nard pitka voda je dovedena spojnim vodom.

Prema planu "Dvorca" trebalo bi izgraditi mjesne mreže u navedena dva naselja (Šag i Nard), a vrijednost preostalih radova je oko 800.000,00 kn. Za potrebe održavanja i obnove izgrađenih mreža u naredne dvije godine potrebno je izdvojiti dodatnih 200.000,00 kn. U planu je i proširenje crpilišta Jarčevac na kapacitet 60 l / sek.

Opskrbna i distribucijska mreža

Opskrbna i distribucijska mreža u ukupnoj dužini 58 km granastog je tipa s dugim dovodnim vodovima do krajnjih korisnika gdje je nužno izvesti vodotornjeve. Cjelokupna mreža ovog područja je izvedena.

Kratak pregled elemenata sustava:

- vodoopskrbnim sustavom upravlja "Dvorac" d.o.o. Valpovo,
- vodoopskrbni sustav uključuje sljedeća naselja: Valpovo, Šag, Petrijevc, Bizovac, Samatovci, Satnica, Ladimirevci, Marjančaci, Ivanovci, Zelčin, Harkanovci, Nard, Cret Bizovački, Novaki Bizovački, Brođanci, Habjanovci,
- veći dio vodoopskrbnog sustava Valpovo opskrbljuje se vodom sa zahvata i postrojenja za pročišćavanje voda rijeke Drave u "Belišću" d.d., kapaciteta 56 l/s,
- izvorište i prerada vode na lokaciji "Jarčevac",
- zahvat podzemne vode bušenim zdencem, maksimalne izdašnosti cca 30-40 l/sec,
- crpna stanica nad zdencem, kapaciteta Q 15 l/sec,
- postrojenje za preradu vode, kapaciteta 15 l/sec (kao pilot postrojenje za konačnu fazu izgradnje),
- poluukopani vodospremnik čiste vode zapremine 170 m³,
- distribucijska crpna stanica max. kapaciteta 25 l/sec, H man.=60 m,
- sustav transportnih i distribucijskih cjevovoda ukupne dužine cca 58 km.

Potrošnja vode

Veličina specifične norme potrošnje se izražava kao planirana ukupna srednja dnevna potreba vode po stanovniku. U njoj su sadržane predviđene potrebe vode za sve komponente (potrebe stanovništva, industrije, komunalne potrebe, gubici u mreži itd.). Predložene norme potrošnje sadrže u sebi i potrebe vode za industriju i gospodarstvo, osim zasebnih većih industrijskih potrošača. Veći potrošači već sada, a i u budućem razdoblju, rješavaju samostalno izvor ili zahvat vode u ovisnosti o tehnološkoj potrebi proizvodnje. Planirane norme u naseljima s većim brojem stanovnika uvjetovane su i razvijenim postojećim sekundarnim i tercijarnim gospodarskim zahtjevima. Norme su utvrđene prema sljedećoj tablici:

Norma potrošnje (l/stan/dan)

BROJ STANOVNIKA	1998. godine (l/stan/dan)	2015. godine (l/stan/dan)
5.000-50.000	200	250
1.000-5.000	180	220
500-1.000	150	180
< 500	100	150

Zahtjevi za potrošnju vode

GRAD / OPĆINA S PRIPADAJUĆIM NASELJIMA	Broj mstanovnika	Q_{sr} (l/s)	$Q_{max/dan}$ (l/s)	$Q_{max/dan/sat}$ (l/s)
Grad Valpovo	12.607	26	40	88

Vodonosna područja

Dio područja obuhvata plana (istočno od željezničke pruge, Starovalpovačkog puta i ceste od Valpova prema rijeci Dravi) ulazi u III B zonu vodocrpilišta "Jarčevac" (vanjski dio šireg vodozaštitnog područja). U navedenom području potrebno je provoditi mjere zaštite od mogućeg zagađivanja u skladu s Odlukom o vodozaštitnom području crpilišta "Jarčevac".

Odvodnja otpadnih voda

Porastom životnog standarda, intenzivnom stambenom i industrijskom izgradnjom unazad dvadesetak godina došlo je do inteziviranja ulaganja i izgradnje vodoopskrbnih sustava što je neminovno dovelo do znatnijeg povećanja potrošnje vode. Iskorištenu i upotrijebljenu vodu potrebno je u okviru propisane kvalitete što prije i što sigurnije odvesti te upustiti u recipijente (rijeke, vodotoke, melioracione kanale) kako one svojim procjeđivanjem u podzemlje i površinske tokove ne bi ugrožavale kvalitet podzemnih i površinskih voda koje se upotrebljavaju za vodoopskrbu ili pak kao tehnološka voda, a čije su količine i zalihe ograničene i svakim danom ih je sve manje.

Zatečena situacija s odvodnjom i pročišćavanjem otpadnih voda nije zadovoljavajuća. Općenito rješavanje odvodnje značajno zaostaje za vodoopskrbom. Osim u Valpovu, u drugim naseljima ne postoje organizirani sustavi odvodnje i pročišćavanja. Pojedinačna rješenja; septičke jame i drugi manji uređaji obično su građeni nestručno, ne držeći se osnovnih sanitarno tehničkih principa. Svi ti izvedeni sustavi i objekti odvodnje i pročišćavanja ne doprinose danas značajnijem smanjenju ukupnog tereta zagađenja i zaštiti recipijenata. Stagnacija industrijskog razvoja i poljoprivrednih aktivnosti uzrokovanih ratom i tranzicijskim promjenama utjecala je na smanjenje zagađenja u slivu rijeke Drave, jer je dio prijašnjih izvora zagađenja nestao ili se bitno smanjio.

Izvan većih naselja, u selima, uz rijetke iznimke, ako se odvodnja i rješavala, to je bilo individualno, propusnim crpnim jamama, septičkim jamama ili sličnim objektima, čiji efluent se infiltrira u podzemlje ili ispušta u najbliži jarak ili potok. Tamo gdje su izgrađeni vodovodi postojeći objekti uz povećanu potrošnju više nisu dovoljni, pa se sve češće otpadne vode bez ikakve prethodne obrade spajaju na cestovne jarke, melioracione kanale ili najbliže vodotoke stvarajući u njihovom okolišu neprihvatljivo ekološko i higijensko sanitarno stanje.

Na području Grada Valpova djeluje poduzeće za opskrbu i odvodnju otpadnih voda "Dvorac" d.o.o. Valpovo za komunalne djelatnosti.

Postojeće stanje

Na području naselja Valpovo, Belišće i Bistrinci postoji jedinstvena kanalizacijska mreža. U užem centru Valpova i Belišća postoji mješoviti sustav kanalizacije, dok je na ostalim dijelovima izveden separatan sustav evakuacije voda. Kanalizacijska mreža je sustavom kolektora i precrpnih postaja povezana u jedinstvenu cjelinu, pa se sve vode upuštaju na zajednički uređaj za pročišćavanje. Sustav Valpovo - Belišće - Bistrinci predstavlja jedno od najkompletnijih rješenja kanalizacije na slivu Drave i Dunava.

Ukupna dužina kanalizacijske mreže sustava Valpovo, Belišće i Bistrinci iznosi 58 km, dok Valpovo ima cca 28.755 m odvodne mreže. Može se reći da sustav Valpovo-Belišće-Bistrinci predstavlja jedno od najkompletnijih rješenja kanalizacije na slivu Drave.

Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda nalazi se u krugu papirne industrije "Bel - Belišće". Uređaj je predviđen za pročišćavanje otpadnih voda (mehaničko-biološki) papirne industrije i komunalne otpadne vode gradova Belišće (7.800 st.) i Valpovo (8.200 st.), te naselja Bistrinci (cca 1.700 st.). Osnovni recipijent voda je rijeka Drava u koju se ispuštaju pročišćene vode nakon tretmana na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta 25.000 ES za gradske otpadne vode, a zajedno s industrijskim otpadnim vodama kapaciteta 240.000 ES.

Kanalizacijski sustav izveden je samo za grad Valpovo. Na području Grada Valpova postoji 32.350 m¹ kanalizacijskih vodova koji iz grada odvođe otpadnu vodu na mehaničko - biološki uređaj za pročišćavanje. Za Valpovo je karakteristično da se sva voda kolektorima dovodi do crpne postaje locirane na platou ispred klaonice, odakle se otpadna voda, s dijelom oborinske do određenog razrijeđenja (320 l/s), crpkama tlači u kolektor belišćanske kanalizacije i dalje gravitacijski do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Za eliminaciju viška oborinske vode ispred crpne postaje izveden je preliv sa ispusnim kanalom u Dravu. Ispusni kanal i cijela kanalizacija smješteni su tako da je omogućena odvodnja i kad su visoke vode Drave.

Zona Mjesnog odbora "Karašica" gravitira prema rijeci Karašici. Tako su smješteni kanali s glavnim kolektorom, koji svu vodu dovodi do crpne postaje CS2, smještene sjeverno od bivše ciglane. Neposredno pred crpnom postajom smješten je preliv za odvajanje oborinskih voda s ispustom u Karašicu, a tlačnim cjevovodom voda se transportira u kolektor belišćanske kanalizacije i njime odvodi na uređaj za pročišćavanje.

Plan izgradnje sustava odvodnje

Prostornim planom Osječko-baranjske županije je određeno da u razvoju sustava odvodnje treba uzeti u obzir sljedeće činjenice:

- kod izrade koncepta rješenja odvodnje na županijskom nivou treba uključiti sve varijante od centraliziranih ili lokalnih sustava pa do individualnih, prilagođenih uvjetima okoliša i mogućnostima recipijenta, a u pročišćavanju otpadnih voda primjenjivati što jednostavnije sustave kompatibilne s prirodnim procesima, građene fazno, za sadašnje potrebe i količine otpadnih voda, a ne one koje se očekuju u nekoj neizvjesnoj budućnosti,
- pri definiranju rješenja odvodnje i pročišćavanja treba uvažavati do sada izgrađene sustave i objekte, kao i planirane,
- postojeća projektna dokumentacija vezana uz odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda rađeno je na bazi zastarjelih podataka i procjena iz nerealnih urbanističkih planova razvoja. Svu takvu projektnu dokumentaciju koja nije u fazi izvedbe treba podvrći detaljnoj reviziji i uskladiti sa suvremenijim pristupima i racionalnijim principima usklađenim s mogućnostima (decentralizirani sustavu odvodnje, sustavno organizirana individualna rješenja, čista tehnologija, rješavanje na samom izvoru zagađenja itd.),
- otpadne vode industrijskih pogona i poljoprivrednih farmi, čija odvodnja i pročišćavanje nisu riješeni u okviru postojećih sustava, moraju izgraditi vlastite sustave u skladu s uvjetima okoliša i mogućnostima recipijenta u skladu s postojećim propisima.

U odnosu na način rješavanja odvodnje otpadnih voda, utvrđena je osnovna podjela naselja Grada Valpova na grupe:

- I. Manja naselja u kojima nije predviđena organizirana vodoopskrba**
- individualna ili grupna rješenja sa septičkim jamama – niti jedno naselje,
- II. Manja naselja s organiziranom vodoopskrbom bez utjecaja na zaštićena područja ili vodozaštitne zone**
- individualna ili grupna rješenja sa septičkim jamama ili sl., jednostavnim uređajima (evapotranspiracijski sustavi ili drugi biljni uređaji) – niti jedno naselje,
- III. Manja naselja s organiziranom vodoopskrbom u blizini zaštićenih područja ili vodozaštitnih zona**
- sustavi odvodnje (razdjeljni, mješoviti, kombinirani) s jednostavnim uređajima (evapotranspiracijski sustavi ili drugi biljni uređaji) – niti jedno naselje,
- IV. Naselja koja imaju mogućnost priključenja na postojeće sustave odvodnje i planirane uređaje**
- naselja Ladimirevci, Šag, Ivanovci, Marjančaci, Zelčin, Harkanovci, Nard.
- V. Naselja s izvedenim sustavom odvodnje**
- naselje Valpovo.

Prema koncepcijskom rješenju odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda područja KP "Dvorac" Valpovo, a koje obuhvaća područje Grada Valpova, odvodnja otpadnih voda podijeljena je na tri odvodnih područja: Nard - Šag, Marjančaci i Bizovac.

Odvodno područje Nard - Šag zajednički je sustav za naselja **Nard i Šag** (1.200 ES), koji bi bio spojen na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda na rijeci Dravi.

Odvodno područje Marjančaci obuhvaća naselja Harkanovci, Zelčin, Ivanovci i Marjančaci (2.080 ES). Odvodnja ovih naselja diktirana je topografskim karakteristikama tako da bi se nakon prikupljanja sanitarnih otpadnih voda Harkanovaca tlačnim vodom voda dovodila do Zelčina, a skupne otpadne vode nakon Zelčina ponovo bi se tlačnim vodom prebacivale do Ivanovaca. Tlačnim vodom otpadne vode bi se potom prebacivale do Marjančaca. Iza naselja Marjančaci nalazio bi se uređaj za pročišćavanje otpadnih voda na rijeci Vučici.

Odvodno područje Bizovac obuhvaća naselja Normanci, Topoline, Cret Bizovački, Bizovac, Habjanovci, Brođanci, Novaki Bizovački, Samatovci, Satnica i Ladimirevci (9.105 ES). S ovog odvodnog područja jedino naselje Ladimirevci pripada Gradu Valpovu.

Valpovo

Procjenjuje se da je na sustav odvodnje na području grada Valpova priključeno cca 75 % gravitirajućeg stanovništva. U užem centru Valpova izvedena je kanalizacija mješovitog tipa, dok je ostali dio sustava izveden kao razdjeljni tip.

Na području Grada Valpova postoji 32.350 m kanalizacijskih vodova koji u samom gradu odvođe otpadnu vodu na mehaničko-biološki uređaj za pročišćavanje. Tijekom 1997. i 1998. godine sanirane su dvije crpne postaje i njihov bi rad u narednom razdoblju trebao biti normalan. U narednom razdoblju u gradu Vapovu je potrebno dograditi manji dio kanalizacijske mreže u ulici A. B. Šimića (dužine cca 200 m, Ø 300 mm), te u ulici B. Jelačića (dužine cca 100 m, Ø 300 mm), a najveći je zahvat u narednom razdoblju izgradnja mreže u ulici Matije Gupca.

Uređenje vodotoka i voda

Energetsko korištenje voda

Planirana izgradnja višenamjenskih vodnih stuba na rijeci Dravi ima niz pozitivnih utjecaja na šira kretanja u širem gravitacijskom području npr. zapošljavanje, razvoj pojedinih industrija (blizina raspoložive vode i energije), te razvoj prometa. Izgradnjom akumulacija stvaraju se uvjeti za natapanje poljoprivrednih površina, opskrbe ribnjaka i industrije vodom iz gravitacijskih dovoda. Također se stvaraju povoljni uvjeti plovidbe (veće dubine, manje brzine). Sjeverni dio Grada Valpova našao bi se u zoni utjecaja akumulacije VS Osijek.

Prema postojećim planovima i u skladu s istaknutim ciljevima na državnoj razini uređenje toka rijeke Drave na području Grada Valpova sadržavalo bi dionicu:

- Akumulacijsko jezero VS "Osijek" od pregrade VS "Osijek" do pregrade VS "Donji Miholjac" - rkm 31+000 do rkm 85+200.

Unazad 15-20 godina, pored radova redovnog održavanja i izgradnje "nužnih" regulacijskih objekata pripremala se dokumentacija za izgradnju vodnih stuba na rijeci Dravi (VS Novo Virje, VS Barcs, VS Donji Miholjac i VS Osijek). S obzirom na planiranu koncepciju izgradnjom navedenih vodnih stuba, izgrađuje se regulacijski objekti na lokacijama nagle erozije obala, gdje je potrebna zaštite objekata na obali i sl.

Uređenje vodotoka i voda

Kroz područje Grada Valpova, osim rijeke Drave, protječu i vodotoci Vučica, Donja Karašica, Breznica, Donja Jasenovica, Poznanovac i Piškorjevo Položna. U cilju zaštite od štetnog djelovanja voda i boljeg korištenja voda, izvedeni su radovi djelomične regulacije, te izgrađeni objekti za upravljanje vodama i objekti zaštite dna i pokosa, i to:

- djelomična regulacija kanala I.reda Donja Krašica (oblaganje dna i pokosa kroz grad Valpovo),
- djelomična regulacija odnosno rekonstrukcija vodotoka Donja Jasenovica, Poznanovac i Piškorjevo Položna.

Tijekom razdoblja 1995. – 2001. godina obavljani su radovi redovitog tehničkog i gospodarskog održavanja glavnih odvodnih kanala, te su isti u stanju normalne funkcionalnosti, dok bi za potpunu funkcionalnost trebalo izvršiti potpunu regulaciju glavnih kanala.

Kroz područje Grada Valpova protječe vodotok Vučica, koji je svrstan u vodotoke I.reda. Vodotok Vučica je svrstan u vodotoke od interesa za Republiku Hrvatsku – Državne vode. U cilju zaštite od štetnog djelovanja voda i boljeg korištenja voda Vučice u tehnološke i druge svrhe izrađen je glavni projekt regulacije u duljini od cca 30 km, u kojem se nalazi i dionica koja prolazi kroz područje Grada Valpova, ukupne duljine cca 19,3 km. Tim je projektom predviđeno:

- izgradnja nasipa za zaštitu od poplava uz desnu obalu Vučice (zaštita naselja Ladimirevci i Marjančaci, te zaštita poljoprivrednih površina),
- izgradnja nasipa za zaštitu od poplava uz lijevu obalu Vučice (od Marjančaca do Gorice Valpovačke).

Rijeka Vučica

Ušće rijeke Vučice je na rkm 29+400 rijeke Drave. Dužina do izvorišta u Papuku iznad Orahovice (Radlovački potok) je 75,6 km. Maksimalne protoke na ušću su u povratnom razdoblju od pet godina $Q_5 = 121,9 \text{ m}^3/\text{s}$, a u razdoblju od 100 godina $Q_{100} = 243,5 \text{ m}^3/\text{s}$. Stanje uređenja rijeke Vučice je takvo da može preuzeti tek 50% velikih voda stogodišnjeg povratnog razdoblja, pa se utvrđuje apsolutna nužnost regulacijskih radova. Srednji pad vodotoka iznosi 1,13 %. Radovi na regulaciji rijeke Vučice su rađeni u nekoliko navrata, ali uglavnom na malim dionicama i to u smislu interventnih radova. Zbog svog položaja rijeka Vučica je pored osnovne funkcije odvodnje suvišnih voda pogodna za korištenje voda u poljoprivredi, ribnjačarstvu i drugim granama privrede.

Rijeka Karašica

Rijeka Karašica proteže se paralelno s Dravom i nizinskog je karaktera. Uređenje korita je obavljeno interventno po pojedinim dionicama, a glavni radovi izvršeni su krajem 19. stoljeća izvedbom ozračnih kanala Karašica-Drava i Gatskog kanala. Ukupna dužina vodotoka iznosi 43,1 km, a na Osječko-baranjsku županiju otpada 40,6 km i taj dio je svrstan u vode od interesa za Republiku Hrvatsku, odnosno državne vode. Rijeka Karašica nema svoje izvorište već se formira na području Virovitičko-podravske županije od Donje Branjinske i Donje Voćinske i potoka Klokočevac.

Utok Karašice je preko Gatskog kanala u rijeku Dravu na 61,9 km rijeke Drave. Radovi na regulaciji rijeke Karašice su obavljani djelomično po pojedinim dionicama uglavnom u smislu interventnih zahvata, a najbitniji radovi na uređenju sliva rijeke Karašice su obavljani krajem prošlog stoljeća prokopom navedenih ozračnih kanala. U slivu rijeke Karašice izgrađeni su automatski čepovi i ustave za manipulaciju vodama prilikom nailaska poplavnih voda, te jedna crpna stanica na ozračnom kanalu Karašica-Drava kod Viljeva sa svrhom crpljenja vode i prebacivanja prema rijeci Dravi u slučaju poplavnih voda i koincidencije velikih voda rijeke Drave i velikih voda rijeke Karašice.

Uređenje vodotoka za plovidbu

U odnosu na planiranu plovidbu Dravom od Aljmaša do ušća Ždalice (rkm 0+000 do 198+600) analize su pokazale da Drava kakva je sada, gledajući ovaj potez u cjelini, ne može biti svrstana niti u jednu klasu plovnog puta prema klasifikaciji Europskog ekonomskog komiteta ECE, ali plovidba je moguća i realizira se u skromnom opsegu. Rješenje plovnog puta na Dravi traži se u sklopu višenamjenskog rješenja, odnosno izgradnje vodnih stuba VS Novo Virje, VS Barcs, VS Donji Miholjac i VS Osijek. Analizom je utvrđena ekonomska opravdanost uređenja i izgradnje plovnog puta. Ocijenjeno je da će promet Dravom i Dunavom imati u bliskoj budućnosti svoje značajno mjesto u gospodarstvu Hrvatske.

U okviru dionice akumulacijskog jezera VS "Osijek" od rkm 31+100 do rkm 85+200 biti će, zavisno o okolnostima, potrebno osigurati kinetu plovnog puta na dionici od rkm 51+000 do km 70+200. Zahvati na uređenju rijeke Drave smatraju se potencijalnim i usklađivat će se s potrebama zaštite prostora i Strategijom razvoja vodnogospodarskog i prometnog sustava Države.

Nasipi na području Grada Valpova

Prvi počeci izgradnje obrambenih nasipa datiraju iz prošlog i s početka ovog stoljeća. Nasipi su bili izgrađeni na primitivan način i nedovoljnih dimenzija. Nakon katastrofalnih poplava 1965. i 1972. godine pristupilo se nadogradnji sustava za obranu od poplava kao i izgradnji novih nasipa. Može se konstatirati da je stupanj reguliranosti vodotoka zadovoljavajući, a izgrađeni sustav za obranu od poplava štiti područje Grada Valpova, osim dijelova nasipa oštećenih tijekom domovinskog rata, čime je smanjen stupanj zaštite. Dio sustava za zaštitu od poplava na području Grada Valpova čine dio glavnog dravskog nasipa, dio uspornog lijevog nasipa uz Vučicu i cijeli desnoobalni dravski nasip Nard - Belišće.

Duljina izgrađenih nasipa na području Grada Valpova iznosi 8,4 km, i to:

- usporni nasip uz Vučicu - dužina 2,5 km
- nasip uz Dravu Nard-Belišće - dužina 5,9 km.

Usporni nasip uz lijevu obalu rijeke Vučice nalazi se na potezu Petrijevci-Valpovo-Marijanci od rkm 10+690 do 13+948, duljina nasipa na području Grada Valpova je cca 2,5 km i brani područje od cca 484 ha obradivih površina, cestu Šag - Petrijevci, te naselja Šag i Nard od uspora u rijeci Vučici prouzrokovanih visokim vodostajima rijeke Drave. Kruna nasipa je nadvišena 0,5 m iznad kote maksimalnog vodostaja rijeke Drave 1966. godine.

Nasip uz Dravu Nard-Belišće ukupne je dužine cca 5,9 km i brani područje od približno 570 ha poljoprivrednih površina, te naselja Nard, Belišće, Valpovo i Šag, kao i prometnice Valpovo - Šag i Valpovo - Nard. Nasip se cijelom dužinom nalazi na području Grada Valpova. Kruna nasipa je nadvišena 0,85 m iznad kote maksimalnog vodostaja rijeke Drave 1972. godine.

Uz ove nasipe treba spomenuti i glavni dravski nasip, koji se nalazi na lijevoj obali rijeke Drave na potezu od rkm 25+000 do 64+300, a trasa je položena tako da se početak nasipa veže na mađarsku obrambenu liniju na državnoj granici, a završava na području Općine Darda odakle se nastavlja nasip "Drava - Dunav". Kroz područje Grada Valpova ovaj nasip prolazi u duljini od 2,178 km (od rkm 18+622 do 20+700). Kruna nasipa je nadvišena 1,20 m iznad kote maksimalnog vodostaja rijeke Drave 1972. godine i zadovoljava kriterij za obranu od velikih voda 100 - godišnjeg povratnog perioda. Tijekom domovinskog rata nasip je teško oštećen, te predstoji sanacija i detaljno deminiranje cijele trase nasipa.

Prema postojećim planskim dokumentima vodnoga gospodarstva te ovisno o odluci i dinamici izgradnje višenamjenskih vodnih stuba na rijeci Dravi područje Grada Valpova našlo bi se u zoni akumulacije planirane VS Osijek sa pregradnim profilom na km 31+100 rijeke Drave. Izgradnjom planiranih vodnih stuba nameće se problem uređenja korita i zaštite od poplava pritoka rijeke Drave. Obodni nasipi akumulacija predviđenih vodnih stuba presjecaju i pregrađuju postojeća ušća pritoka rijeke Drave što ima kao nužnu posljedicu dislokaciju postojećih ušća pritoka, spajanje i formiranje novih tokova.

Melioracijska odvodnja

Odvodnja je značajna i raširena tehnička mjera u nizinskom dijelu područja uz Dravu u Republici Hrvatskoj. Osnovna svrha odvodnjavanja je povećanje poljoprivredne proizvodnje na postojećim i novim poljoprivrednim površinama.

Na području melioracijske odvodnje ne predviđaju se u narednom razdoblju znatniji radovi na dogradnji kanalske mreže III. i IV. reda, odnosno dogradnja će se vršiti djelomično i po ukazanoj potrebi za kvalitetnijom odvodnjom pojedinih dijelova gradskog područja Valpova i ostalih naselja.

Radovi na dogradnji će se provoditi pojedinačno iskopom kanala površinske odvodnje ili djelomičnom podzemnom drenažom.

U proteklom razdoblju osnovna se pažnja posvećivala dogradnji sustava detaljne odvodnje u okviru provođenja komasacija i uređenja poljoprivrednog zemljišta poljoprivrednih kombinata. Odvodnja je do sada riješena u sklopu komasacije samo na području K.O.Valpovo (provedena 1988. i 1989. godine), a uz površinsku odvodnju izvedena je i pojedinačna drenaža na 1.153 ha površine.

Temeljem članka 103. Zakona o vodama (NN 107/95) radove tehničkog i gospodarskog održavanja melioracijskog sustava obavlja lokalna uprava i samouprava, uz stručnu pomoć Hrvatskih voda. U narednom je razdoblju potrebno melioracijski sustav dovesti u stanje normalnog funkcioniranja, budući da u razdoblju 1990. do 1996. godine sustav nije održavan (posljedica domovinskog rata).

Navodnjavanje

Tijekom 1994. godine započeto je s izradom plana natapanja slivnog područja Karašice i Vučice i formiranjem "pilot" projekta za praćenje efekata navodnjavanja na području Valpova (40 ha). Mogućnosti navodnjavanja značajno će se povećati izgradnjom brdskih akumulacija i VS-a na Dravi.

Kanalska mreža

Kanalska mreža Grada Valpova prikazana je u sljedećoj tabeli:

Katastarska općina	KANALSKA MREŽA (km)		
	I. REDA	II. REDA	III. i IV. REDA
	dužina km	dužina km	dužina km
Harkanovci	-	-	70,5
Ivanovci	-	-	14,5
Ladimirevci	-	-	63,8
Marjančaci	-	-	11,1
Nard	-	-	8,1
Šag	-	-	7,1
Valpovo	-	-	24,9
Zelčin	-	-	63,1
Grad Valpovo ukupno	35,9	26,1	263,1

Prosječna dubina kanala II. i IV. reda iznosi cca 1,5 m, a širina u razini terena 8,0 m. Kanali I. reda na području Grada Valpova su:

Vučica - dužina 19,3 km
Donja Karašica - dužina 13,1 km
Breznica - dužina 3,5 km

Kanali II. reda na području Grada Valpova su:
Donja Jasenovica - dužina 9,6 km
Poznanovac - dužina 9,1 km
Piškorjevo Položna - dužina 7,4 km

U sklopu rješavanja odvodnje poljoprivrednih površina izgrađena je detaljna odvodnja podzemnom drenažom na ukupnoj površini od 348 ha.

Vodno gospodarstvo

Grad Valpovo prema teritorijalnim osnovama za upravljanje vodama - ustrojstvu vodnoga gospodarstva, pripada vodnom području sliva Drave i Dunava (NN 98/98). Gotovo cijelo područje Grada Valpova nalazi se na slivnom području "Karašica - Vučica", a samo manji dio područja (lijevo zaobalje rijeke Drave) pripada slivnom području "Baranja".

Područje Grada Valpova površine je 14.141 ha. Rijeka Drava prolazi kroz područje Grada Valpova u dužini od 14,9 km (rkm 38+800 do 53+700).

3.6. POSTUPANJE S OTPADOM

Prostornim planom Osječko-baranjske županije na području konurbacije Belišće-Valpovo su određene sljedeće potencijalne lokacije, mjesta i građevine koje se odnose na postupanje s različitim vrstama otpada:

- sabirno mjesto opasnog otpada i građevina za skladištenje opasnog otpada,
- građevina za obradu tehnološkog otpada,
- građevina za biološku i termičku obradu otpada,
- odlagalište komunalnog otpada,
- odlagalište inertnog otpada.

3.6.1. Opasni otpad

Trenutno se na području Županije opasni otpad prikuplja putem specijaliziranih poduzeća (samo otpadno motorno ulje), koje se zatim spaljuje. Ostali opasni otpad transportira se u Zagreb na pirolitičku obradu (lijekovi, kemikalije, ambalaža od opasnih tvari i sl.) u organizaciji poduzeća koji otpad produciraju. Prikupljeni podaci za izradu Studije mogućnosti osnivanja i rada regionalnog odlagališta Istočne Slavonije govore o količini od 8.185 t opasnog otpada za Osječko-baranjsku županiju u 1998. godini.

Na području Osječko-baranjske županije potrebno je organizirati prikupljanje, privremeno skladištenje, te deponiranje (odlaganje) opasnog otpada. S tim u vezi su Prostornim planom Osječko-baranjske županije na području Županije određene **potencijalne** lokacije za prikupljanje, privremeno skladištenje, te deponiranje (odlaganje) opasnog otpada na kojima će se opasni otpad prikupljati i privremeno skladištiti, dok je lokacija za obradu i odlaganje opasnog otpada predviđena u sklopu regionalne deponije, čija lokacija još nije utvrđena.

Jedna od planiranih potencijalnih lokacija za prikupljanje i privremeno skladištenje opasnog otpada određena je na području konurbacije Belišće-Valpovo (na prostoru zajedničkog odlagališta komunalnog i tehnološkog otpada Grada Belišća i Grada Valpova u Valpovu). **Treba napomenuti da će se konačna odluka o odabiru lokaciji za prikupljanje i privremeno skladištenje opasnog otpada donijeti tek nakon provedbe detaljnih istraživanja količina i mjesta nastanka opasnog otpada, te izrade Studije utjecaja na okoliš.**

U slučaju da provedena detaljna istraživanja i Studija utjecaja na okoliš potvrde lokaciju za prikupljanje i privremeno skladištenje opasnog otpada na prostoru zajedničkog odlagališta komunalnog i tehnološkog otpada Grada Belišća i Grada Valpova u Valpovu, na istoj će biti moguća izgradnja građevine za prikupljanje i privremeno skladištenje opasnog otpada, koja će se koristiti za prikupljanje i privremeno skladištenje opasnog otpada iz kućanstava Grada Belišća i Grada Valpova, dok će ostale pravne i fizičke osobe ovu lokaciju moći koristiti temeljem posebnog ugovora.

Do uređenja konačne lokacije za smještaj građevine za obrađivanje i privremeno skladištenje opasnog otpada isti će se na području Grada Valpova prikupljati, privremeno skladištiti i zbrinjavati na mjestima njegovog nastanka, uz provedbu zakonom propisanih mjera zaštite.

U cilju poboljšanja postojećeg stanja, opasni otpad iz kućanstava može se prikupljati i putem uređenih lokacija (tzv. "reciklažna dvorišta"), na kojima bi bilo omogućeno kontrolirano prikupljanje opasnog otpada iz kućanstava (kiseline, ulja i zauljeni otpad, baterije, boje, pesticidi i slično).

3.6.2. Komunalni i tehnološki otpad

Komunalni otpad

Odlaganje organizirano prikupljenog komunalnog otpada obavlja se na odlagalištu komunalnog i tehnološkog otpada u Valpovu. Organizirano prikupljanje otpada grada Valpova i svih prigradskih naselja obavlja KP "Dvorac" d.o.o. iz Valpova. Prikupljanje komunalnog otpada obavlja se jednom tjedno, a prikupljanje glomaznog otpada jednom mjesečno, na način koji je reguliran Odlukom o komunalnom redu (SG 1/97). Količina otpada obuhvaćenog stanovništva 1998. godine iznosila je 1.806 t, a otpada neobuhvaćenog stanovništva 495 t (ukupno 2.301 t).

Specifične količine otpadaka po stanovniku na dan kreću se u granicama od 0,49-0,62 kg/dan/stanovniku za gradska naselja te 0,50 kg/dan/stanovniku za ostala naselja.

Odlaganje organizirano prikupljenog otpada obavlja se na odlagalištu komunalnog i tehnološkog otpada u Valpovu, Starovalpovački put b.b. Odlagalište je veličine 34 ha i izvedeno je na temelju projektne dokumentacije ("Hidroprojekt", Zagreb, 1984. godine). Odlagalište ima vodoprivrednu i sanitarnu suglasnost, no nema građevinsku ni uporabnu dozvolu. Na odlagalištu se godišnje ukupno odloži oko 70.000 m³ (14.000 t) otpada, od čega se oko 10 % odnosi na komunalni otpad (7.000 m³ ili 1.400 t), a ostatak na tehnološki otpad iz proizvodnje papira i ambalaže, te prerade drva.

Od 1994. godine na lokaciji odlagališta su izvršene sljedeći zahvati (građevinski i organizacijski):

- kontrola ulaska na odlagalište 24 sata dnevno (tri smjene),
- redovito vođenje očevidnika o količini i vrsti otpada, danu i satu ulaska otpada na odlagalište,
- razvrstavanje otpada na odlagalištu po strukturi,
- izgradnja ograde odlagališta otpada sa zapadne i južne strane,
- izgradnja odvodnje oborinskih voda na odlagalištu,
- analiza podzemnih voda putem tri bunara na rubnim dijelovima odlagališta, od kojih dva imaju ugrađene piezometre.

Na odlagalištu u Valpovu ustrojen je stalni nadzor i evidencija o količinama i sastavu otpada koji se odlaže. Otpad se odlaže u odvojene zone (zona I.-staklo, zona II.-plastika, zona III.-glomazni otpad, zona IV.-biorazgradivi otpad), kako bi se u budućnosti korisni otpad mogao preraditi. U cilju odvajanja odlagališta od stambenog dijela područja Belišća, zasađene su sadnice bjelogorice i crnogorice, a očišćeni su kanali za oborinsku vodu, te je izgrađen betonski kolektor promjera 800 mm za prihvatanje ukupne količine oborinskih voda. Odlagalište je ograđeno, kako bi se spriječio neovlašteni pristup.

Na području Grada Valpova bio je registriran i niz nelegalnih smetlišta. Uprava šuma Osijek na području Šumarije Valpovo - gospodarska jedinica "Valpovačke podravske šume" izradila je popis divljih deponija koje su u šumama ili u njihovoj neposrednoj blizini (odjeli 9e, 15f, 20a, 35h, 37a, 40a, 42a, 43c, 50c, 57c, 71c i 72c). Ova su "odlagališta" uglavnom sanirana, tako da je otpad s njih prevezen na komunalnu deponiju u Valpovu i prekriven slojem inertnog materijala. Nisu uočena nova "divlja" odlagališta, izuzev u naselju Gat.

Prema "Programu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom za Osječko-baranjsku županiju" (ŽG 9/96) prioritetni zadatak jedinica lokalne samouprave trebao bi u narednom razdoblju biti uređenje odlagališta otpada. Odabrane lokacije potrebno je unijeti u prostorno-plansku dokumentaciju, te provesti potrebne istražne radove. Također je potrebno poboljšati primarnu reciklažu i odvojeno prikupljanje otpada. U tom smislu "Programom cjelovitog sustava gospodarenja otpadom za Osječko-baranjsku županiju" preporuča se jedinicama lokalne samouprave da osiguraju sredstva za gradnju, opremanje i funkcioniranje reciklažnih dvorišta.

Prostornim planom Osječko-baranjske županije planirano je rješenje zbrinjavanja otpada na području Županije u tri faze:

- **1. faza** - na teritoriju svake jedinice lokalne samouprave odrediti će se lokacija komunalne kontrolirane deponije uz trenutno zatvaranje i sanaciju nekontroliranih deponija,
- **2. faza** - uspostava sustava koji je temeljen na 6 većih deponija u Županiji (među kojima je i komunalna deponija u Valpovu)
- **3. faza** - uspostava sustava regionalnog deponiranja te izgradnja jedne ili više suvremeno izgrađenih sanitarnih deponija za cijelu Županiju (lokacije u istraživanju).

PPUG-om Valpovo za područje Grada Valpova određuje se zajednička lokacija za odlaganje komunalnog i tehnološkog otpada, i to postojeća lokacija za zajedničko odlaganje komunalnog i tehnološkog otpada Grada Belišća i Grada Valpova, koja je smještena na području grada Valpova. Na prostoru zajedničkog odlagališta komunalnog i tehnološkog otpada u Valpovu, a temeljem odredbi PPOBŽ, određuje se i lokacija za izgradnju građevine za biološku i termičku obradu otpada.

Ukoliko se Grad Belišće i Grad Valpovo ugovorno priključe odlaganju komunalnog otpada na planiranom regionalnom odlagališta komunalnog otpada (planirana lokacija u Antunovcu), postojeće zajedničko odlagalište komunalnog i tehnološkog otpada u Valpovu treba sanirati u skladu s važećim zakonima i propisima.

Ukoliko se pak postojeće zajedničko odlagalište komunalnog i tehnološkog otpada Grada Belišća i Grada Valpova i dalje namjerava koristiti, za spomenutu je lokaciju potrebno izraditi svu potrebnu zakonom određenu dokumentaciju, uključivo projekt sanacije postojećeg dijela odlagališta komunalnog i tehnološkog otpada, kao i Studiju utjecaja na okoliš.

Za efikasno korištenje i gospodarenje otpadom potrebno je, osim odlagališta komunalnog i tehnološkog otpada, predvidjeti i niz drugih mjera za racionalno postupanje s komunalnim otpadom.

Na području Grada Valpova je potrebno organizirati suvremenu službu prikupljanja komunalnog otpada, koja će organizirati odvojeno prikupljanje komunalnog otpada po vrsti. Komunalni otpad potrebno je prikupljati u tipizirane posude za otpad ili metalne kontejnere sa poklopcem. Za postavljanje kontejnera za komunalni otpad, te sekundarne sirovine (metal, staklo, papir, PET ambalažu) potrebno je osigurati odgovarajuće prostore kojima se neće ometati kolni i pješački promet, te koji će po mogućnosti biti ograđeni tamponom zelenila, ogradom ili sl.

Također je potrebno poboljšati primarnu reciklažu i odvojeno prikupljanje komunalnog i tehnološkog otpada. Postupnim uvođenjem odvojenog skupljanja i iskorištavanja korisnih sastojaka iz komunalnog otpada mogu se bitno smanjiti troškovi odlaganja, proširenja i održavanja odlagališta, te ostvariti prihod od prodaje materijala koji se mogu iskorištavati kao sekundarne sirovine. Uz sve ove financijske efekte ujedno se minimalizira štetan utjecaj na okoliš. U gradu Belišću je potrebno stoga uspostaviti sustav gospodarenja komunalnim otpadom, te riješiti odvojeno skupljanje pojedinih korisnih komponenti komunalnog otpada. Uz pretpostavku da se u cijelosti koristi potencijal količina kroz izdvojeno skupljanje papira i kartona, stakla, metala i biološkog otpada, odlagalo bi se svega cca 50 % ukupne količine komunalnog otpada, što znači da je vijek trajanja odlagališta komunalnog otpada moguće znatno produžiti.

Nije prihvatljivo rješenje da odlagalište komunalnog i tehnološkog otpada u Valpovu služi za odlaganje ili obradu bilo kakvog otpada izvan već postojećeg kruga korisnika (Grad Belišće i Grad Valpovo), osim ukoliko nije drugačije određeno posebnim ugovorima. Naime, proširenjem broja korisnika i povećanim odlaganjem skratilo bi se vrijeme korištenja deponije i ugrozilo rad "Belišća" d.d.. Pored toga deponija se nalazi između gradova Belišća i Valpova, u neposrednoj blizini mjesta stanovanja, pa stanovništvo već sada izražava nezadovoljstvo zbog blizine deponije i problema koje zbog toga imaju.

Tehnološki otpad

Sva privremena odlagališta tehnološkog otpada, ukoliko ista postoje na području Grada Valpova, nužno je što prije sanirati i opremiti nužnom opremom za zaštitu okoliša najmanje do razine koja je potrebna za dobivanje uporabne dozvole, tj. kao ekološki prihvatljive građevine za privremeno odlaganje tehnološkog otpada. Ovaj privremeno odloženi tehnološki otpad morao bi se uglavnom obrađivati termičkim postupcima, uz to da se količina tehnološkog otpada pri njegovom nastajanju svede na minimum.

Stoga bi proizvođači otpada trebali nastojati izmijeniti tehnološke procese, tehnička rješenja, korištenje sirovina, smanjiti ili izbjegnuti nastajanje tehnološkog otpada tako da ga što više recikliraju u vlastiti proizvodni proces ili skupljaju i plasiraju kao sekundarnu sirovinu drugim proizvodnim djelatnostima. Potpuna analiza vrsta, količina i načina postupanja s tehnološkim otpadom moći će se provesti tek po uspostavi cjelovitog katastra otpada kako za područje Županije, tako i za područje Grada Valpova.

PPUG-om Valpovo za područje Grada Valpova određuje se zajednička lokacija za odlaganje komunalnog i tehnološkog otpada, i to postojeća lokacija za zajedničko odlaganje komunalnog i tehnološkog otpada Grada Belišća i Grada Valpova, koja je smještena na području grada Valpova. Na prostoru zajedničkog odlagališta komunalnog i tehnološkog otpada u Valpovu, a temeljem odredbi PPOBŽ, određuje se lokacija za izgradnju građevine za obradu tehnološkog otpada za potrebe Grada Belišća i Grada Valpova.

Zbrinjavanje tehnološkog otpada

Provođenje mjera postupanja s neopasnim tehnološkim otpadom preuzimaju proizvođači neopasnog tehnološkog otpada. Na komunalnoj se deponiji u Valpovu se godišnje odloži oko 63.000 m³ (12.600 t) tehnološkog otpada iz proizvodnje papira i ambalaže, te prerade drva. Struktura otpada koji se prikuplja je sljedeća:

- 54 % kore i piljevina
- 29 % otpad iz prerade starog papira (reciklaža)
- 5 % mulj iz postrojenja za pročišćavanje voda
- 10 % komunalni otpad
- 2 % ostalo

S obzirom da neopasni tehnološki otpad čini veliki dio ukupnog otpada koji se odlaže na komunalnu deponiju u Valpovu, u narednom razdoblju treba pristupiti izradi rješenja kojim će se ovaj otpad većim dijelom moći koristiti (kao sekundarna sirovina, energent ili slično), čime bi se smanjila ukupna količina otpada koji se odlaže na komunalnoj deponiji, te na taj način produžilo razdoblje njenog korištenja.

Prema podacima iz "Informacije o stanju okoliša i problematici njegove zaštite na području Osječko-baranjske županije" iz 1998. godine, na području Valpovo-Belišće 1996. godine je nastalo ukupno 10.889 t tehnološkog otpada, pri čemu je tehnološki otpad industrije i rudarstva bio čak 10.886 t (najviše u grupi "otpad od prerade drveta i proizvodnje papira i namještaja"), a poljoprivrede i šumarstva svega 3 t.

Grupe tehnološkog otpada	količina (t)	%
Otpad iz poljoprivrede, pripremanja hrane i prerade	970	8,9
Otpad od prerade drveta i proizvodnje papira i namještaja	9.675	88,9
Otpad od mehaničkog oblikovanja i površinske obrade metala i plastike	137	1,3
Otpadna ulja	3	0
Otpad koji nije nigdje drugdje specificiran u katalogu	1	0
Građevinski otpad	50	0,5
Komunalni otpad i slični otpad iz industrijskih i zanatskih pogona, uključujući i odvojeno prikupljene sastojke	53	0,5
Ukupno	10.889	100,0

Način zbrinjavanja tehnološkog otpada prikazan je u tabeli:

Ukupno (t)	Otpad zbrinut (t)				
	javnim odvozom	na odlagalište	drugi uređaji	drugima za preradu	u inozemstvu
10.889	72	9.676	1	140	-

3.6.3. Inertni otpad

Inertni otpad je otpad koji uopće ne sadrži ili sadrži malo tvari koje podliježu fizikalnoj, kemijskoj i biološkoj razgradnji pa ne ugrožavaju okoliš. Riječ je uglavnom o zemljanim iskopima i građevinskoj štuti. Trenutno stanje u građevinarstvu i veličini investicija u građenje ne daju previše otpada ovog tipa. Iz porušenih naselja štuta se odvozila na više privremenih deponija da bi na kraju završila na nekom od postojećih deponija uz naselja. Dio prikupljenog inertnog otpada koristi se na nekim deponijama za prekrivanje prikupljenog komunalnog otpada, no ostatak se direktno odlaže na deponije i zauzima dragocjeni prostor (površinom/volumenom).

Mjesta odlaganja inertnog otpada na području Grada Valpova će posebnom odlukom odrediti Gradsko poglavarstvo, a u skladu s procijenjenim količinama i potrebama sanacija različitih vrsta iskopa.

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zaštita okoliša je cjelovito očuvanje kakvoće okoliša, očuvanje prirodnih zajednica, racionalno korištenje prirodnih izvora i energije na najpovoljniji način za okoliš, kao osnovni uvjet zdravog i održivog razvoja. Osnovni ciljevi zaštite okoliša su:

- trajno očuvanje izvornosti, biološke raznolikosti prirodnih zajednica i očuvanje ekološke stabilnosti,
- očuvanje kakvoće žive i nežive prirode i racionalno korištenje prirode i njenih dobara,
- očuvanje i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajolika, unapređenje stanja okoliša i osiguravanje boljih uvjeta života.

Zaštita okoliša postiže se praćenjem, sprječavanjem, ograničavanjem i uklanjanjem nepovoljnih utjecaja na okoliš, te poticanjem upotrebe proizvoda i korištenje proizvodnih postupaka najpovoljnijih za okoliš. Potrebno je imati uravnotežen odnos zaštite okoliša i gospodarskog razvoja i sprovesti sanaciju već ugroženih dijelova okoliša. Zaštita okoliša podrazumijeva planiranje i korištenje prostora, tako da se u njemu osigurava življenje i gospodarski razvoj uz istovremenu brigu za trajno očuvanje razvojnih potencijala. Prostorno planiranje je jedan od značajnijih instrumenata zaštite okoliša, te stoga pravilno planiranje i usmjeravanje ukupnih aktivnosti na određenom prostoru bitno sprječavaju narušavanje kvalitete okoliša, odnosno pospješuju njegovo unapređenje.

Planiranje gospodarenja okolišem je dio prostornog planiranja, a potrebno je zbog iznalaženja najefikasnijeg i održivog korištenja izvora i mogućnosti sagledavanja svih sastavnica koje utječu na stanje u prostoru. Ovaj Prostorni plan utvrđuje ciljeve i interese koji se na području obuhvata trebaju ostvariti vodeći računa da korištenje prostora osigura sanaciju, zaštitu i unapređenje stanja okoliša. U procesu planiranja uz zaštitu okoliša, u svezi sa svim budućim aktivnostima, moraju se utvrditi mjere zaštite okoliša od utjecaja do sada korištenih objekata, te mjere za zaštitu tla, voda, zraka, biljnog i životinjskog svijeta, krajolika, kulturnih i prostornih vrijednosti od svih vidova već pristunog i eventualnog budućeg onečišćenja.

3.7.1. Tla

Specifičan vid zagađenja tla u urbanim aglomeracijama je nekontrolirano odlaganje krutog i tekućeg (otpadna ulja) otpada. Devastiranjem tla na takav način vrlo često dolazi do posljedica koje onemogućavaju ili veoma otežavaju njihovo privođenje planiranoj namjeni, a naročito uređenje u zelene površine. Devastaciji su naročito izložene upravo javne površine, korita vodotoka, te površine uz prometnice i puteve, koje predstavljaju potencijal za ozelenjavanje i trajno uređenje, čime problem postaje izraženiji. Zagađenje tla u okolini grada često uzrokuje nestručna primjena agrotehničkih mjera što može dovesti do bitnih poremećaja ekosistema i narušavanja prirodnih odnosa.

Kod utjecaja na tlo potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri izbjegavati oštećenja njegovih prirodnih funkcija, te njegovih funkcija arhiviranja prirodne i kulturne povijesti. Sve površine tla sposobne za poljoprivrednu proizvodnju raspoređene su prema plodnosti u osam bonitetnih klasa i dvije potklase u svakoj klasi. Poljoprivredna tla dijele se po njihovoj kakvoći u šest skupina pri čemu su u I. skupini najpovoljnija poljoprivredna tla. Procjena kakvoće šumskih tala utvrđuje se bodovanjem trajnih svojstava njihove plodnosti. Uzme li se u obzir podjela tala između poljoprivrede i šumarstva, tada šumarstvu pripadaju V, VI i VII bonitetna klasa.

Uvažavajući obnovljivost tla ključnim polazištem napravljen je prijedlog klasifikacije oštećenja tala:

Slabo oštećenje	– degradacija tala u intenzivnoj oraničnoj proizvodnji.
Osrednje oštećenje	– onečišćenje tala (kontaminacija).
Teško oštećenje	– premještanje tala (translokacija),
Nepovratno oštećenje	– prenamjena tala.

Na području istočne Hrvatske prisutno srednje i jako oštećenje tala uzrokovano pesticidima i drugim biocidima, komunalnim i industrijskim otpadnim vodama, smanjenjem humusa, stagnacijom vode u tlu, kvarenjem strukture i zbijanjem tla, izgradnjom naselja, tvornica te trajnih građevinskih objekata.

Zaštita tla od onečišćenja provodi se u funkciji zaštite poljoprivrednog zemljišta i proizvodnje zdrave hrane, te zaštita zdravlja ljudi, životinjskog i biljnog svijeta. Kroz izradu plana nastojalo se racionalno koristiti poljoprivredno zemljište te smanjiti korištenje kvalitetnog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe putem usklađivanja interesa svih korisnika prostora.

Promjena namjene poljoprivrednog zemljišta ograničena je zakonom, te se za promjenu namjene plaća naknada koja se koristi namjenski za programe i mjere osposobljavanja neplodnog zemljišta i povećanje proizvodne sposobnosti ostalog zemljišta. Na području bivše općine Valpovo provedena je prenamjena poljoprivrednog zemljišta u slijedeće namjene:

gospodarski objekti	37.130 m ²
športski i rekreacijski objekti	131.935 m ²
stambeni objekti	63.433 m ²
ostale svrhe	10.958 m ²
ukupno	243.456 m²

3.7.2. Vode

Zaštita voda na području Grada Valpova ostvaruje se nadzorom nad stanjem kakvoće voda i potencijalnim izvorima zagađenja. Dominantan izvor zagađenja su otpadne vode, ali nisu zanemarivi ni ostali izvori zagađenja (kao ispiranje zagađenih površina i prometnica, erozija i ispiranje tla, aplikativna sredstva u poljoprivredi, gnojista, prirodna zagađenja i slično). Postoji mogućnost i povremenih izvanrednih zagađenja uslijed havarija, remonta, nepažnje i sličnog.

Samo je u gradu Valpovu izvedena mješovita kanalizacija, dok je ostali dio gradskog sustava izveden kao razdjelni. Otpadne vode se prije ispuštanja u rijeku Dravu pročišćavaju na mehaničko - biološkom uređaju za pročišćavanje otpadnih voda u Belišću, kapaciteta 25.000 ES za gradske otpadne vode, a zajedno s industrijskim otpadnim vodama kapaciteta 240.000 ES. Pročišćavanje komunalnih voda naselja vrši se kontinuirano, iako je uređaj službeno u probnom radu. Kod pročišćavanja industrijskih otpadnih voda "Belišća" d.d. češće se javljaju problemi zbog prevelike količine suspendiranih tvari, što je uzrok povremenim prekidima u radu samog uređaja.

Koncepcijsko rješenje odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda predviđa da svi zagađivači koji gravitiraju slivu Poganovičko - kravičkog kanala budu spojeni na sustav odvodnje s ispuštom u rijeku Dravu. Na taj se način izbjegava unošenje otpadnih voda u Poganovičko - kravički kanal, koji prolazi neposredno uz izvorište Vinogradi.

Monitoring ispitivanja kvalitete površinskih voda je prema ustaljenom programu "Hrvatskih voda". Na mjernim mjestima se vrši uzorkovanje i analiziranje sljedećih parametara: vodostaj, temperatura zraka, temperatura vode, pH elektrovodljivost, boja, miris, otopljeni kisik, zasićenje kisikom, BPK5, KPK, suspendirana tvar, ukupni ostatak, sagorljivi ostatak, nitriti, nitrati, fosfati, amonijak, NBK – najvjerojatniji broj koliformnih bakterija, broj aerobnih bakterija i indeks saprobnosti. Svrstavanje voda u vrste obavlja se temeljem Uredbe o klasifikaciji voda (NN 77/98.) na osnovi izračunate mjerodavne vrijednosti parametara analiziranih uzoraka vode. Područja na kojima se nalaze izvorišta moraju biti zaštićena od namjernog ili slučajnog zagađenja i od drugih utjecaja koji mogu nepovoljno djelovati na zdravstvenu ispravnost voda ili na njenu izdašnost.

U zaštiti voda od zagađenja javlja se niz problema koji proističu iz činjenice da poštivanje pozitivnih propisa zahtijeva zaista visoka materijalna i financijska sredstva te da je u mnogim slučajevima praktično nemoguće izvesti parcijalna rješenja. Najvažniji izvori zagađenja voda su sljedeći:

- **urbano stanovništvo** gotovo redovito živi u uvjetima ostvarene javne vodoopskrbe s potrošnjom od barem 150 l/stanovnik/dan, koju praktično s gubitkom od cca 20% trebaju prihvatiti sustavi odvodnje i odvesti je u recipijent.
- **ruralno stanovništvo** gotovo redovito živi u uvjetima individualnog zbrinjavanja otpadnih voda što se većinom čini izgradnjom propusnih septičkih i "crnih" jama s dugoročnim posljedicama po kvalitet podzemnih voda. Činjenica je da je financijski znatno lakše, a po standard življenja znatno atraktivnije osigurati vodoopskrbu (a time i povećani standard potrošnje vode) nego odgovarajuću odvodnju.
- **industrija** u potrošnji vode iz javnih vodoopskrbnih sustava sudjeluje s gotovo jednakim udjelom sa stanovništvom, a koristi i nezavisne izvore potrebne tehnološke vode ima gotovo zanemarivi predtretman otpadnih voda, a ispušta ih bilo u industrijske kolektore bilo kolektore urbanih sustava, a time u barem 65 postotnoj količini u vodotoke bez prečišćavanja,
- **poljoprivreda** intenzivnim načinom obrade i korištenja zemljišta spiranjem u melioracijske kanale emitira ogromne količine mineralnih gnojiva i pesticida s poznatim posljedicama po ekosustav-naročito voda stajačica,
- **stočarstvo** posebno ono intenzivnog tipa koje vrlo često biološki otpad uzgaja "zbrinjava" u neadekvatnim, nedovoljno kapacitiranim otvorenim lagunama,
- **odlagališta krutog otpada** domaćinstava i industrije (dosta često i zaista otrovnog) koja ispiranjem emitiraju štetne materije u otvorene vodotoke ili u podzemlje,
- **povremena incidentna zagađenja** iz sfere prometa, ekstrakcije sirovina, kemijske industrije i slično.

Mjere zaštite voda

Osnovnom namjenom korištenja površina određeni su u Županiji vodni resursi i površine. Vodonosnici koji su korišteni za postojeća crpilišta pitke vode i oni koji su istraživanjima evidentirani kao eksploatacijski izvori su strateški prirodni resurs. Zaštita ovih resursa od onečišćavanja primarna je zadaća Državnog plana zaštite voda, na osnovi kojega je potrebno izraditi odgovarajući Županijski plan za zaštitu voda.

Posebno mjesto u Državnom planu ima Plan građenja objekata i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, kojim se preporuča gradnja sustava javne odvodnje iz kojih se otpadne vode ispuštaju u vodotoke ("manje osjetljiva područja") završiti do:

- 2005. godine za objekte veće od 15.000 ES
- 2010. godine za objekte između 2.000 i 15.000 ES
- 2005. godine za objekte koji otpadne vode ispuštaju u "osjetljiva područja", a veći su od 10.000 ES.

Do donošenja Županijskog plana zaštite voda, moguće je istaći sljedeće mjere:

- za postojeća crpilišta za koja to nije učinjeno hitno proglasiti mjere sanitarne zaštite sa zonama zaštite,
- za potencijalna crpilišta hitno završiti studijske materijale kojima će se prostorno odrediti uža zona crpilišta i sljedstveno ostale zone sanitarne zaštite,
- prioritete i dinamiku izgradnje odvodnih sustava i uređaja za pročišćavanje uskladiti s principima postavljenim Državnim planom zaštite voda, te realnom gospodarskom situacijom i financijskim mogućnostima,
- za otpadne vode industrije i poljoprivrednih farmi čija odvodnja i pročišćavanje nisu riješeni u okviru postojećih sustava emiteri moraju izgraditi vlastite sustave u skladu s postojećim propisima, te uvjetima okoliša i mogućnostima recipijenta,
- ukupnu izgradnju i dogradnju na područjima koja imaju organiziranu odvodnju otpadnih voda ograničiti prema stupnju pročišćavanja i mogućnosti recipijenta.

3.7.3. Zrak

Glavni izvor onečišćenja zraka je urbana aglomeracija Valpova sa svojim stambenim, industrijskim i prometnim sadržajima.

Za grad Valpovo provode se od srpnja 1995. godine mjerenja i ispitivanja kakvoće zraka. Na mjernoj postaji koja je na benzinskoj stanici INA trgovina izmjerena kakvoća zraka spada u II. kategoriju kakvoće zraka - umjereno onečišćen zrak. Kategorija umjereno onečišćenog zraka odnosi se na zrak za koji su prekoračene preporučene vrijednosti, ali nisu prekoračene granične vrijednosti. Preporučena vrijednost kakvoće zraka obzirom na rezultate mjerenja onečišćenja zraka taložnom tvari iznosi 20 g / 100 m² na dan.

Postojeća ispitivanja kakvoće zraka potrebno je dopuniti utvrđivanjem koncentracije olovnih spojeva, dušikovih oksida, ugljik-oksida kao i konačnih produkata izgaranja goriva u motorima te količine lebdećih čestica u zraku. Zakonom se propisuje i uspostavljanje mjerenja posebne namjene radi provjere utjecaja na okoliš nekog izvora emisije u slučaju osnovane sumnje ili pritužbi građana da je došlo do prekomjernog onečišćenja zraka

Provedena ispitivanja kakvoće zraka predstavljaju samo indentificiranje osnovnog onečišćenja zraka i nužno ih je dopuniti utvrđivanjem koncentracije olovnih spojeva, dušikovih oksida, ugljik-oksida, kao i konačnih produkata izgaranja goriva u motorima te količine lebdećih čestica u zraku.

Najveća opasnost od zagađenja u Valpovu prijete od sve intenzivnijeg kolnog prometa. Izgaranje fosilnih goriva u automobilskim motorima direktno utječe na povećanu koncentraciju ugljikovodika, ugljičnog monoksida, sumpornog dioksida i dušikovog oksida u zraku, što direktno utječe prvenstveno na ljudsko zdravlje, te na biljni fond u naselju. Posrednim putem dolazi do zagađenja voda i tala, a osim toga onečišćenje zraka dovodi do pojačanog onečišćenja zgrada i korodiranja metala. Mjere za zaštitu zraka od zagađenja prometom mogu se svesti na:

prometne mjere: dislociranje frekventnijih prometnih tokova iz gradskog centra i njihovo usmjeravanje na alternativne prometne pravce smanjiti će intenzitet prometa u gusto naseljenim urbanim područjima.

zaštitne mjere: moguće zaštitne mjere nisu vezane s velikim ulaganjima, a izuzetno su efikasne kao mjera zaštite u prizemnim slojevima. Radi se o uređenju adekvatnih zelenih površina kojima se osigurava zaštitni zeleni tampon između prometnica i okolne gradnje. U ugroženijim dijelovima zeleni pojas se osim drvoreda može sastojati i iz grmolikog parternog zelenila kako bi se formirala barijera koja sprečava penetraciju štetnih tvari u pješački i stambeni dio ulice.

Sve je aktualniji problem zaštite zraka od mogućeg zagađenja koje uzrokuju gospodarski pogoni. Iako u Valpovu dosada nisu zabilježene kritične situacije, prilikom izgradnje novih pogona potrebno je provoditi preventivne mjere zaštite koje uključuju izradu stručnog elaborata za izdavanje lokacijske dozvole i, po potrebi, studiju utjecaja na okoliš s prijedlogom mjera za sprečavanje eventualnih negativnih utjecaja. Za postojeće pogone koji predstavljaju potencijalni izvor zagađenja zraka potrebno je:

- mjerenjem pratiti postojeće emisije i procijeniti moguće štetne utjecaje na okolinu,
- u slučaju utvrđene nedozvoljene emisije poduzeti potrebne mjere za njeno smanjenje,
- ukoliko prostorne mogućnosti to dozvoljavaju realizirati zeleni pojas između radnih i gradskih sadržaja.

Prioritetna aktivnost u sljedećem razdoblju je uspostava područne mreže za praćenje kakvoće zraka koja će obuhvatiti sva gradska naselja na području Županije, te mjerenja posebne namjene radi provjere utjecaja na okoliš nekog izvora emisije u slučaju osnovane sumnje ili pritužbi građana da je došlo do prekomjernog onečišćenja zraka.

Postojeća mjerenja potrebno je nastaviti te sukladno Zakonu voditi katastar emisija u okolišu, kako bi se dobilo pravo stanje kakvoće zraka na području Županije, a postojeća ispitivanja kakvoće zraka koja predstavljaju poznavanje samo osnovnog onečišćenja zraka potrebno je dopuniti i ostalim pokazateljima. Temeljem Uredbe o graničnim vrijednostima emisije onečišćujućih tvari u zrak iz stacionarnih izvora - "Uredba o GVE" (NN 140/97.), svi postojeći industrijski objekti moraju do 2005. godine uskladiti svoje emisije s graničnim vrijednostima emisije kako je propisano navedenom Uredbom.

3.7.4. Buka i vibracije

Utjecaj buke na zdravlje i psihičko raspoloženje ljudi, te kao rezultat toga i kvalitetu uvjeta života veoma je velik te se zbog toga intenzivna buka smatra jednim od najneugodnijih utjecaja na životnu okolinu u gradu. Uz buku su često vezane i vibracije koje imaju negativan utjecaj na kvalitet građevnog fonda.

Do sada na području grada Valpova nije bilo sustavne kontrole i praćenja razine buke jer nadležne službe ne raspolažu odgovarajućim uređajima za mjerenje. Iako današnja situacija u pogledu ugroženosti od buke nije kritična, registiran je niz primjedbi građana vezanih na prekoračenje razine buke i remećenje normalnog življenja u neposrednoj okolini stana. Većina primjedbi se odnosi na buku iz ugostiteljskih radnji ili buku koji stvaraju određene djelatnosti ili instalirani uređaji (autolakirnice, kompresori i sl.). U cilju smanjenja buke potrebno je:

- otklanjati izvore buke ili smanjivati razinu buke na dopuštenu razinu,
- zabraniti rad bučnih djelatnosti i ugostiteljstva u noćnim satima, osim onih koji ispunjavaju potrebne tehničke uvjete,
- odrediti zone grada u kojima bi bila dopuštena viša i niža razina buke (karta buke).

Zakonom o zaštiti od buke (NN 17/90) i Pravilnikom o najvišim dopuštenim razinama buke u sredini u kojoj rade i borave ljudi (NN 37/90) propisane su najviše moguće dopuštene razine buke na vanjskim prostorima.

Veliki dio urbanističkih zaštitnih rješenja koja su navedena vezano na problem zaštite zraka (dislociranje tranzitnog prometa, uređenje zaštitnih zelenih pojaseva uz frekventnije prometnice i gospodarske pogone, izrada studija utjecaja na okolinu za nove pogone) imat će neposredne efekte i na smanjenje razine buke u gradu.

3.7.5. Šume

Krajoblik

Po prirodnim elementima i vrijednostima područje je vrlo zanimljivo i bogato. Karakteristična prirodna obilježja treba sačuvati, pogotovo autohtono raslinje. Dužnost nam je zaštititi prirodnu baštinu neovisno o tome, što izuzetno vrijedni predijeli krajobraza nisu proglašeni kao zaštićeni dijelovi prirode.

Mjere zaštite

Posebno je značajan vizualni doživljaj ukupnog pejzaža toka rijeke Drave, te se u tom smislu ne bi smijelo ništa mijenjati. Krajobraz uz rijeku treba zadržati u onolikoj mjeri koliko traži vizura, a eventualne izmjene dozvoliti dublje u kopnu, u smislu uređenja obale i obogaćenja iste sadržajima koji neće narušiti sklad niti uništiti karakteristična obilježja flore i faune na tim područjima (šport, rekreacija, turizam). Estetske vrijednosti krajolika treba njegovati, jer su pejzažno najvrijednije cjeline ujedno i najosjetljiviji ekosustavi.

3.7.6. Biološka i krajobrazna raznolikost

Biološka raznolikost prirodno je podložna stalnim promjenama te su mnoge biljne i životinjske vrste tijekom evolucije i prirodno iščezle. U današnje vrijeme čovjek je glavni krivac za ubrzano izumiranje vrsta. I na području Hrvatske ovaj je proces jednako izražen. Temeljna metoda očuvanja biološke raznolikosti je utemeljenje zaštićenih dijelova prirode što je uvaženo kao plansko opredjeljenje.

Osim zaštićenih dijelova prirode pojedine biljne i životinjske vrste također su zaštićene Zakonom o zaštiti prirode. To su prvenstveno vrste koje su ugrožene ili rijetke u Hrvatskoj, ali i neke druge vrste npr. one koje su ugrožene na međunarodnoj razini pa nas na njihovu zaštitu obvezuju različite međunarodne konvencije.

Pored zakonskog zaštićivanja pojedinih vrsta i prostora, važno je u sve ljudske djelatnosti ugrađivati mjere zaštite biološke raznolikosti. Zaštita staništa na prostorima koji se gospodarski koriste unapređuje se provođenjem smjernica zaštite prirode od strane poljoprivrednih, šumskih, vodoprivrednih, prostorno-planskih i drugih službi. Za pravo stanje prirode Županije potrebno je izvršiti inventarizaciju, kartiranje, valorizaciju i procjenu ugroženosti flore, faune i njihovih staništa radi njihove zaštite i planiranja ostalih aktivnosti u prostoru.

3.7.7. Ugroženi i degradirani prostori

Na području "Karašica" (grad Valpovo) nalazi se napušteno eksploatacijsko polje opekarske gline (stara ciglana). Eksploatacijom zemlje naveden je prostor devastiran, te ga je potrebno sanirati. Kako se radi o prostoru koji se nalazi na atraktivnom gradskom području između Valpova i Belišća uz rijeku Karašicu i predstavlja potencijal za razvoj i uređenje njegova sanacija biti će jedan od prioriteta urbanog razvoja. Način i mogućnosti uređenja kao i detaljni programski parametri (mješovita, poslovna namjena, javni sadržaji, rekreacijske i zelene površine) definirati će dokumentom prostornog uređenja niže razine.

Uz uređenje navedenih ugroženih i devastiranih prostora potrebno je i dalje obratiti posebnu pažnju na održanje kvalitete uređenja svih ostalih gradskih prostora, pri čemu su naročito ugroženi dijelovi grada koji još nisu privedeni adekvatnoj planskoj namjeni, te planirane parkovne i zaštitne zelene površine koje su često zapuštene i služe kao divlje deponije otpada.

3.7.8. Procjena posljedica tehnoloških nesreća

Sukladno Zakonu i potvrđivanju Konvencije o prekograničnim učincima industrijskih nesreća i obvezama koje iz toga proizlaze, potrebno je pri odlučivanju o lokaciji o opasnim djelatnostima uzeti u obzir:

- rezultate analize i ocjenu rizika, uključujući ocjenu fizičkih značajki područja,
- procjenu rizika po okoliš, uključujući posljedice prekograničnih učinaka,
- procjenu novih opasnih djelatnosti koje bi mogle biti izvor rizika,
- razmatranje lokacije za nove i značajne izmjene na postojećim opasnim djelatnostima na sigurnoj udaljenosti od postojećih središta naseljenosti, te uspostavljanja sigurnosnih područja oko opasnih djelatnosti.

3.7.9. Smjernice za zaštitu od požara, elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti

Smjernice za zaštitu od požara i elementarnih nepogoda

Na području Grada Valpova ovim su planom, u skladu s mišljenjem dobivenim od Ministarstva unutarnjih poslova, Policijske uprave Osječko - baranjske, Sektora upravnih, inspekcijskih i poslova civilne zaštite - Inspektorata unutarnjih poslova, predviđene sve mjere zaštite od požara i eksplozije u skladu s važećim hrvatskim propisima i normama koje reguliraju ovu problematiku i pravilima tehničke prakse. Prilikom projektiranja potrebno je:

- predvidjeti otpornost nosivih konstrukcija građevinskih elemenata prema požaru sukladno važećim normama HRN DIN 4102 - 1 do 4 iz 1996. godine,
- osigurati propisane sigurnosne visine i udaljenosti od nadzemnih elektroenergetskih vodova, plinovoda, kao i njihovih postrojenja, te ih ucrtati u projekte,
- normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija (SL 24/87),
- za ugostiteljske objekte - u cjelosti primijeniti uvjete iz Pravilnika o zaštiti od požara ugostiteljskih objekata (NN 100/99),
- za hidrantsku mrežu - obavezno se pridržavati normi grupe HRN Z.C1. 650 glede vatrogasnih spojnica, te norme HRN Z.C1. 020 (vatrogasne armature - tehnički uvjeti za izradu i isporuku),
- za plinsku mrežu - primijeniti DVGW regulativu, te DIN norme vezane uz tu regulativu,
- u glavnom projektu izraditi prikaz predviđenih mjera zaštite od požara, te za svaku - primjenjenu mjeru navesti odredbu primjenjenog propisa ili norme,
- u glavnom projektu, unutar programa kontrole i osiguranja kvalitete, prema prikazu predviđenih mjera zaštite od požara, utvrditi odredbe primjenjenih propisa i normi u svezi osiguranja potrebnih dokaza kvalitete ugrađenih konstrukcija, proizvoda i opreme, kvalitete radova, stručnih djelatnika koji su tu ugradnju obavili, kao i potrebnih ispitivanja ispravnosti i funkcionalnosti,
- za sve građevine koje nisu obuhvaćene člankom 2. Pravilnika o građevinama za koje nije potrebno ishoditi posebne uvjete građenja glede zaštite od požara (NN 25/94) ishoditi suglasnost Policijske uprave Osječko - baranjske kojom se potvrđuje da su u glavnom projektu predviđene propisane i posebnim uvjetima građenja tražene mjere zaštite od požara.

Prilikom izrade detaljnih planova uređenja koji se izrađuju na temelju Urbanističkog plana uređenja, te projektiranja objekata obavezno je predvidjeti rješenja koja će u cjelosti zadovoljiti uvjete propisane Pravilnikom o uvjetima za vatrogasne pristupe (NN 35/94 i 55/94), člankom 5. Pravilnika o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija (SL 24/87), i Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (SL 30/91) kako bi se do svih građevina osigurao pristup vatrogasnoj tehnici radi spašavanja osoba i gašenja požara.

Prilikom izrade detaljnih planova uređenja koji se izrađuju na temelju Urbanističkog plana uređenja i projektiranja objekata izlazne putove i izlaze iz objekata, u nedostatku hrvatskih normi, potrebno je projektirati sukladno američkim smjernicama NFPA 101/97 koji se u ovom slučaju rabe kao pravilo tehničke prakse temeljem članka 2. stavak 1. Zakona o zaštiti od požara (NN 58/93).

Zaštitni koridori magistralnih i ostalih plinovoda prilikom svih intervencija u prostoru, te izrade dokumenata prostornog uređenja niže razine odrediti će se u skladu s odredbama Pravilnika o tehničkim uvjetima i normativima za siguran transport tekućih i plinovitih ugljikovodika magistralnim naftovodima i plinovodima za međunarodni transport (SL 26/85).

Građevine i postrojenja u kojima će se skladištiti i koristiti zapaljive tekućine ili plinovi, u skladu s odredbama Zakona o zapaljivim tekućinama i plinovima (NN 108/95), Pravilnika o zapaljivim tekućinama (NN 54/99), Pravilnika o postajama za opskrbu prijevoznih sredstava gorivom (NN 93/98) i Pravilnika o izgradnji postrojenja za tekući naftni plin i o uskladištenju i pretakanju tekućeg naftnog plina (SL 24/71), moraju se graditi na sigurnosnoj udaljenosti od ostalih građevina i komunalnih uređaja.

Mjesta za gradnju građevina u kojima se obavlja proizvodnja, smještaj i čuvanje eksplozivnih tvari, sukladno Zakonu o eksplozivnim tvarima za gospodarsku upotrebu (NN 12/94) biti će, u slučaju potrebe za njihovu gradnju, određena detaljnim planovima prostornog uređenja, a u skladu s posebnim uvjetima nadležne službe za zaštitu od požara.

U slučaju potrebe određivanja mjesta za civilna strelišta, poslovne prostore za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva te popravlanje i prepravlanje oružja u detaljnim planovima uređenja potrebno je na odgovarajući način primijeniti odredbe Zakona o oružju (NN 46/97 i 27/99) i Pravilnika o posebnim uvjetima što ih moraju ispunjavati poslovne prostorije za proizvodnju oružja, promet oružja i streljiva, popravlanje i prepravlanje oružja, vođenje civilnih strelišta te zaštitu od požara, krađe i drugih nezgoda i zlouporaba (NN 8/93).

Smjernice za zaštitu od ratnih opasnosti

Kriteriji za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i druge građevine za zaštitu stanovništva, stupnjevi ugroženosti gradova i naseljenih mjesta, otpornost skloništa ovisno o zonama gdje se grade i način određivanja zona ugroženosti utvrđeni su Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora (NN 29/83, 36/85 i 42/86) i Pravilnikom o kriterijima za određivanje gradova i naseljenih mjesta u kojima se moraju graditi skloništa i druge građevine za zaštitu (NN 2/91). Skloništa i druge građevine za zaštitu stanovništva grade se u skladu s Pravilnikom o tehničkim normativima za skloništa (SL 55/83) obavezno u gradovima i naseljenim mjestima u kojima živi preko 2.000 stanovnika.

Prema stupnju ugroženosti od ratnih opasnosti i opasnosti u miru naseljena mjesta svrstavaju u I. do IV. stupnja ugroženosti koja se potom razvrstavaju u jednu ili više zona u kojima se grade skloništa određene otpornosti ili osigurava zaštita stanovništva na drugi način. Grad Valpovo ulazi u kategoriju naselja III. stupnja ugroženosti (malo ugroženi gradovi) u kojima živi preko 5.000 do 10.000 stanovnika. U skladu s navedenim Pravilnikom, a na osnovu određenih zona ugroženosti, područje grada Valpova potrebno je razdijeliti na zone u kojima se osigurava zaštita stanovništva:

- u gusto naseljenim dijelovima grada (jedna ili više zona) grade se skloništa za zaštitu od radijacije koja moraju štiti od zračenja radioaktivnih padavina gustom zbijenog materijala na stropnoj ploči ukupne težine ploče 750 kg/m^2 ako se grade izvan zgrade ili 500 kg/m^2 ako se grade u zgradi.
- na preostalom području grada (jedna ili više zona) zaštita stanovništva osigurava se u zaklonima. Porodična skloništa otpornosti od 30 kPa grade se u svim zonama u kojima je obvezna izgradnja skloništa bilo koje otpornosti. Skloništa se ne grade u neposrednoj blizini skladišta zapaljivih materija, ispod zgrada viših od 10 etaža, u razini nižoj od podruma zgrade i u plavnim područjima.

Grad Valpovo određuje zone ugroženosti, na određenoj daljini omeđenoj krivuljama drugog reda od građevina koje bi mogle biti cilj napada u ratu i od građevina kod kojih bi veliki kvarovi (havarije) na postrojenjima mogli uzrokovati kontaminaciju zraka i okoliša, a prema procjenama ugroženosti i stupnju ugroženosti grada.

